

Tilinpäätös ja
toimintakertomus
1.1.-31.12.2016
Uponor Oyj

SISÄLLYSLUETTELO

Hallituksen toimintakertomus	3
Konsernin taloudelliset tunnusluvut	14
Osakekohtaiset tunnusluvut	15
Tunnuslukujen laskentakaavat	16
Konsernin laaja tuloslaskelma	17
Konsernitase	18
Konsernin rahavirtalaskelma	20
Laskelma oman pääoman muutoksista	21
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	22
Osakkeet ja osakkeenomistajat	57
Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)	59
Tuloslaskelma	59
Tase	60
Rahoituslaskelma	62
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	63
Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle	73
Tilinpäätösmerkintä	73

Hallituksen toimintakertomus

Markkinat

Rakentaminen lisääntyi Euroopan markkinoilla, joskin lähtötaso oli matala. Pohjois-Amerikassa rakennustoiminta pysyi vilkkaana, mutta aiempina vuosina raportoitu huomattava kasvu osoitti heikkenemisen merkkejä.

Keski-Euroopan maista Saksassa talous kasvoi edelleen kuluttajavetoisesti. Vahvat työmarkkinat ja matalat asuntolainojen korot lisäsivät asuinrakentamisen kysyntää, minkä seurauksena rakennuslupien määrä lisääntyi merkittävästi ja rakentajien luottamus nousi ennätyskorkealle. Huomattavasti suuremmassa korjausrakentamisen segmentissä kasvu säilyi vaimeana. Liike- ja julkisrakentaminen jatkui vahvana, joskin ulkoiset poliittiset ja taloudelliset epävarmuustekijät jarruttivat joidenkin uusien hankkeiden aloittamista. Alankomaissa rakentaminen jatkoi kasvuaan mutta aikaisempaa hitaammin.

Etelä- ja Lounais-Euroopassa Espanjan ja Ranskan varsin hiljaiset rakennusmarkkinat ovat lähteneet maltilliseen kasvuun, mutta Italiassa markkinatilanne jatkui melko heikkona. Isossa-Britanniassa EU-kansanäänestyksellä ei ole toistaiseksi ollut kovin näkyviä vaikutuksia, ja tilanne asuin-, liike- ja julkisrakentamisen segmenteissä säilyi ennallaan.

Pohjoismaissa rakentaminen kääntyi nousuun. Ruotsissa jatkunut asuinrakentamisen noususuhdanne jatkui, ja on korkeimmillaan sitten 1990-luvun alkuvuosien. Suomessa investoinnit asuin-, liike- ja julkisrakentamiseen kasvoivat vuodesta 2015 nyt jo vuosia jatkuneen hidastumisen jälkeen. Norjassa investoinnit liike- ja julkisrakentamiseen pysyivät edellisvuoden tasolla ja investoinnit asuinrakentamiseen hieman kasvoivat. Tanskan markkinat pysyivät tasaisina.

Itä-Euroopassa jatkunut epävarmuus heijastui asuin-, liike- ja julkisrakentamisen segmentteihin. Itäisen Keski-Euroopan maissa, kuten Tšekin tasavallassa, Unkarissa ja Puolassa, investoinnit asuinrakentamiseen kasvoivat, mutta investoinnit liike- ja julkisrakentamiseen laskivat edellisvuodesta. Baltian maissa investoinneissa rakentamiseen ei tapahtunut muutoksia.

Pohjois-Amerikassa investoinnit asuin-, liike- ja julkisrakentamiseen pysyivät pääosin hyvällä tasolla, mutta talouden elpymisestä tähän saakka jatkunutta huomattavaa kasvua ei enää ollut näkyvissä. Asuntorakentajien mieliala on optimistinen ja kuluttajien luottamus vahva, mutta asuntolainojen korkojen nousu ja joillakin alueilla myös työvoimapula hillitsivät kehitystä. Johtavissa rakennusindikaattoreissa oli havaittavissa suurta epävakautta vuoden jälkipuoliskolla, mikä saattoi vaikuttaa jakeluketjun ostokäyttäytymiseen. Kanadan asuinrakentamisen markkinat heikkenivät hieman edellisvuoteen verrattuna.

Pohjoismaissa yhdyskuntateknisten ratkaisujen kysyntä oli yleisesti ottaen vakaata, Ruotsissa ja Norjassa kysyntä kasvoi jonkin verran. Markkinatilanne Puolassa ja muissa Keski- ja Itä-Euroopan maissa säilyi vaisuna, ja Baltian maissa yhdyskuntateknikan investoinnit vähenivät jyrkästi. Energian hinnan heikko kehitys jarrutti öljyntuotantoon liittyviä rakennushankkeita Kanadassa ja rasitti yhdyskuntateknikan liiketoimintaa myös muilla markkinasegmenteillä.

Liikevaihto

Uponorin liikevaihto vuonna 2016 oli 1 099,4 (2015: 1 050,8) milj. euroa, mikä on 4,6 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Konsernin vertailukelpoisen liikevaihdon kasvu ilman Uponor Infran yritysmyyntejä vuonna 2015 ja Talotekniikka - Euroopan Saksassa vuonna 2016 toteutettuja yritysostoja, oli 2,0 prosenttia. Valuuttakurssien vaikutus oli -10,3 milj. euroa, eli koko vuoden 2016 vertailukelpoinen kasvu kiinteillä valuuttakursseilla laskettuna oli 3,0 prosenttia. Suurimmat vaikutukset johtuivat Ison-Britannian punnan (GBP), Kanadan dollarin (CAD), Ruotsin kruunun (SEK) ja Venäjän ruplan (RUB) kurssivaihteluista, ja vaikutukset koskivat lähinnä Talotekniikka – Eurooppaa ja Uponor Infraa.

Talotekniikka – Euroopan liikevaihto kasvoi 9,4 %, ja orgaaninen kasvu oli 2,6 %. Myönteinen kehitys on seurausta myynnin vilkastumisesta useilla Euroopan markkinoilla, lähinnä Lounais-Euroopassa ja Pohjoismaissa, sekä Saksassa tammikuussa 2016 tehdystä yritysostosta. Euroopan kymmenestä suurimmasta maasta yhdeksässä liikevaihto kasvoi paikallisessa valuutassa mitattuna. Suurinta kasvu oli Ruotsissa, Espanjassa, Isossa-Britanniassa ja Itävallassa. Saksan koko kasvu johtui yritysostoista. Voimakas hintakilpailu heikensi

paikallista järjestelmämyyntiä Saksassa. Projektiliiketoiminnan kasvu kuitenkin tasapainotti hintakilpailun negatiivista vaikutusta.

Talotekniikka – Pohjois-Amerikan liikevaihto kasvoi 10,7 %. Vuosi 2016 jakaantui selkeästi kahteen osaan: Yhdysvalloissa liikevaihto kasvoi voimakkaasti vuoden alkupuolella, mutta vuoden loppupuolella kasvu tasaantui heijastellen rakennusmarkkinoiden yleisiä suuntauksia. Lisäksi vuoden aikana koettu muoviliittinten raaka-ainepula oli yllättävä haaste, johon jouduttiin vastaamaan korvaamalla muoviliittimet hetken aikaa messinkiliittimillä. Raaka-ainepula hämmensi liikevaihdon lisäksi myös toimitusketjua ja seuraukset vaikuttivat putki- ja liitinjärjestelmien liikevaihdon kasvuun lähes koko vuoden. Tästäkin huolimatta PEX-putkien myynti kasvoi vuoden 2016 aikana hyvin niin Yhdysvalloissa kuin Kanadassakin.

Uponor Infran liikevaihto pieneni 7,7 prosentilla. Vaikka kysyntä Pohjois-Euroopassa hieman kasvoi, se ei riittänyt tasapainottamaan liikevaihdon heikkona jatkunutta kehitystä Puolassa ja Pohjois-Amerikassa.

Liiketoimintaryhmittäin laskettuna käyttövesijärjestelmien osuus koko konsernin liikevaihdosta oli 49 % (45 %), sisäilmastoratkaisujen 25 % (25 %) ja yhdyskuntatekniikan 26 % (30 %).

Liikevaihdon jakautuminen segmenteittäin 1.1. – 31.12.2016:

M€	1–12/ 2016	1–12/ 2015	Raportoitu muutos
Talotekniikka – Eurooppa	511,0	467,1	9,4 %
Talotekniikka – Pohjois-Amerikka	305,6	275,8	10,8 %
(Talotekniikka – Pohjois-Amerikka (M\$))	337,2	304,6	10,7 %)
Uponor Infra	287,9	312,0	-7,7 %
Eliminoinnit	-5,1	-4,1	
Yhteensä	1 099,4	1 050,8	4,6 %

Liikevaihdolla mitattuna kymmenen suurinta maata ja niiden osuudet konsernin liikevaihdosta (vuoden 2015 osuus sulkeissa): USA 25,1 % (23,9 %), Saksa 14,7 % (13,0 %), Suomi 11,2 % (11,8 %), Ruotsi 9,1 % (8,9 %), Kanada 7,3 % (7,9 %), Tanska 4,4 % (4,5 %), Alankomaat 3,6 % (3,5 %), Espanja 3,2 % (2,8 %), Iso-Britannia 2,9 % (3,4 %) ja Norja 2,7 % (2,9 %).

Tulos ja kannattavuus

Konsernin koko vuoden bruttokate oli 376,0 (370,2) milj. euroa, mikä on 5,8 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Bruttokatemarginaali oli 34,2 % (35,2 %). Vertailukelpoinen bruttokate oli 383,9 (371,0) milj. euroa eli 34,9 % (35,3 %). Hintakilpailu sekä tuotevalikoimaan liittyvät tekijät Talotekniikka – Euroopassa ja muoviliitintoimitusten haasteet Talotekniikka – Pohjois-Amerikassa rasittivat bruttokatemarginaalia, mitä kuitenkin toiminnallisen tuottavuuden parantuminen kaikissa segmenteissä suurelta osin korvasi.

Konsernin liikevoitto oli 71,0 (71,4) milj. euroa, mikä on lähellä edellisvuoden tasoa. Kannattavuutta mittaava liikevoittomarginaali laski vertailukauden 6,8 prosentista 6,5 prosenttiin. Valuuttakurssien muuntovaikutus koko vuoden tulokseen oli vähäinen.

Vertailukelpoinen liikevoitto, ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, kasvoi 19,7 prosenttia ja oli 90,7 (75,8) milj. euroa. Talotekniikka – Euroopan vertailukelpoinen liikevoitto oli 38,0 (27,6) milj. euroa ja Uponor Infran 6,4 (0,9) milj. euroa. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien kokonaismäärä oli 19,7 (4,3) milj. euroa, josta Talotekniikka – Euroopan osuus oli 12,4 (3,6) milj. euroa ja Uponor Infran 7,2 (0,7) milj. euroa. Kaikki vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liittyivät käynnissä olleisiin muutosohjelmiin.

Euroopan markkinatilanteen kirkastuminen vuoden 2016 aikana vaikutti suotuisasti erityisesti Talotekniikka – Euroopan liikevoiton kehitykseen. Toinen erityisesti Uponor Infraan vaikuttava tekijä oli muoviraaka-aineen vakaa hintakehitys ja hyvä saatavuus, joissa ero edellisvuoteen oli merkittävä.

Talotekniikka – Euroopan koko vuoden liikevoitto kasvoi, vaikkakin taso pidemmän aikavälin vertailussa jäi melko alhaiseksi. Kasvu oli seurausta suuremmasta liikevaihdosta ja muutosohjelmien ansiosta saavutetuista kustannussäästöistä. Vuoden 2016 aikana Uponor sulki 10 toimipistettä, joista yksi siirrettiin uuteen paikkaan.

Lisäksi kolmen toimipisteen pinta-alaa supistettiin. Henkilöstön nettomäärä väheni vuoden 2016 aikana 164 henkilöllä, mikä on linjassa alkuperäisen suunnitelman kanssa. Kannattavuutta rasitti kilpailun kiristyminen sisäilmasto- ja käyttövesijärjestelmien segmenteissä. Sitä synnyttivät markkinoilla yleistyneet omat tuotemerkit sekä teknisesti edullisempia ratkaisuja tarjoavat yhtiöt. Kilpailu koveni myös jakelukanavien kesken.

Talotekniikka - Pohjois-Amerikan liikevoitto oli jälleen vahva, vaikka kannattavuus hieman heikkenikin vertailukauden erittäin hyvästä tuloksesta. Liikevoitto pieneni erityisesti kolmannella vuosineljänneksellä johtuen muoviliittinten raaka-ainepulan seurauksena syntyneistä ylimääräisistä kustannuksista. Muoviliittimet korvattiin yksikkökustannuksiltaan kalliimmilla messinkiliittimillä. Viimeisen vuosineljänneksen päättyessä saatavissa oli kattava valikoima uudesta, aikaisempaa kalliimmasta materiaalista valmistettuja muoviliittimiä. Hankalasti hallittavissa olevan tilanteen seurauksena myös toimituskustannukset asiakkaille kasvoivat merkittävästi.

Uponor Infran liikevoitto laski johtuen Euroopan muutosohjelman ja Kanadassa vuoden viimeisellä neljänneksellä aloitetun säästöohjelman aiheuttamista vertailukelpoisuuteen vaikuttavista kustannuksista. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 6,4 (0,9) milj. euroa; kasvuun vaikuttivat aiemmista tehostamisohjelmista saadut säästöt ja suotuisa tuloskehitys useimmissa Pohjoismaissa. Kehitystä toisaalta heikensivät Pohjois-Amerikan ja itäisen Euroopan heikot suhdanteet sekä tilapäiset haasteet Tanskassa. Toisin kuin vuonna 2015, raaka-aineiden hintakehitys vuonna 2016 oli suhteellisen vakaata, mikä vaikutti raaka-ainekustannuksiin ja bruttokatteeseen.

Muihin liiketoiminnan tuottoihin sisältyy Kanadassa vuonna 2016 sovitun patenttiloukkaustapauksen rojaltimaksut ja korvaukset koskien patenttiloukkausta.

Raportoidun liikevoiton jakautuminen segmenteittäin 1.1. – 31.12.2016:

M€	1–12/ 2016	1–12/ 2015	Raportoitu muutos
Talotekniikka – Eurooppa	25,6	24,0	6,4 %
Talotekniikka – Pohjois-Amerikka	50,0	51,0	-1,8 %
(Talotekniikka – Pohjois-Amerikka (M\$))	55,2	56,3	-1,9 %)
Uponor Infra	-0,8	0,2	-484,2 %
Muut	-2,2	-3,8	
Eliminoinnit	-1,6	0,0	
Yhteensä	71,0	71,4	-0,7 %

Vertailukelpoinen liikevoiton jakautuminen segmenteittäin 1.1. – 31.12.2016:

M€	1-12 2016	1-12 2015	Vertailukelpoinen muutos
Talotekniikka – Eurooppa	38,0	27,6	37,6 %
Talotekniikka – Pohjois-Amerikka	50,0	51,0	-1,8 %
(Talotekniikka – Pohjois-Amerikka (M\$))	55,2	56,3	-1,9 %)
Uponor Infra	6,4	0,9	573,0 %
Muut	-2,1	-3,8	
Eliminoinnit	-1,6	0,0	
Yhteensä	90,7	75,8	19,7 %

Konsernin rahoituskulut olivat 10,0 (8,9) milj. euroa ja valuuttakurssierot -3,9 (-3,4) milj. euroa.

Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta oli -0,6 (0,3) milj. euroa, mikä sisältää yhdessä Belkin International, Inc. -yhtiön kanssa perustetun yhteisyrityksen, Phynin, tuotekehitys- ja muita perustamiskustannuksia.

Tulos ennen veroja oli 60,4 (62,8) milj. euroa. Efektiiivinen veroaste oli 31,3 % (40,9 %), joka on hieman alle odotettavissa olevan pitkän aikavälin tason, ja sisältää Uponorille jälkikäteen Yhdysvalloissa myönnettyjä kertaluonteisia verohelpotuksia tutkimukselle ja tuotekehitykselle. Tuloverot verohelpotukset mukaan lukien olivat 18,9 (25,7) milj. euroa. Vuoden 2015 tuloveroihin sisältyy Virossa osingonjaon yhteydessä maksettuja veroja 1,6

milj. euroa sekä Viron tytäryhtiöissä voitonjakoon käytettävissä oleviin varoihin liittyvä 0,5 milj. euron laskennallinen verovelka, joka vastaa noin 3,3 prosenttiyksikön kertaluonteista vaikutusta veroasteeseen.

Konsernin tilikauden tulos oli 41,9 (36,9) miljoonaa euroa.

Oman pääoman tuotto oli 13,1 (12,1) prosenttia. Sijoitetun pääoman tuotto laski 14,1 (15,5) prosenttiin. Sijoitetun pääoman tuotto, kun vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät huomioidaan, oli 18,3 % (16,5 %).

Osakekohtainen tulos oli 0,58 (0,51). Oma pääoma osaketta kohti oli 3,60 (3,39) euroa. Muut osakekohtaiset tiedot löytyvät taulukko-osioista.

Konsernin liiketoiminnan rahavirta oli 59,9 (58,2) milj. euroa ja rahavirta ennen rahoitusta -31,9 (16,5) milj. euroa. Muutos johtui Saksan yritysostoista tammikuussa 2016 ja 15 miljoonan dollarin investoinnista Phyn-yhteisyritykseen heinäkuussa 2016.

Tunnusluvut löytyvät tunnuslukuosiosta viiden vuoden ajalta.

Investoinnit, tutkimus ja kehitys sekä rahoitus

Investoinneissaan Uponorin tavoitteena on sijoittaa resursseja kannattaviin liiketoimintamahdollisuuksiin, mutta samalla hallita investointien kokonaismäärää tiukasti.

Vuonna 2016 Talotekniikka - Eurooppa investoi uuteen tuotantoteknologiaan, Talotekniikka - Pohjois-Amerikka tuotantokapasiteetin lisäämiseen ja Uponor Infra tuotannon tehostamiseen. Uuteen tehtaaseen Kiinan Taicangissa (Shanghai) asennettiin tuotantolinjat ja tuotanto käynnistyi joulukuussa 2016. Suuri osa investoinneista suunnataan tarkasti harkittuihin, tuottavuutta parantaviin uudistuksiin ja kunnossapitoon.

Vuonna 2016 bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen olivat yhteensä 50,7 (50,1) milj. euroa, eli selvästi ennakoitua vähemmän. Syynä olivat hankkeiden viivästymiset. Nettoinvestointien määrä oli 48,4 (49,2) milj. euroa.

Tammikuussa 2016 Uponor osti saksalaisyhtiöiden, Delta Systemtechnik GmbH:n ja KaMo-ryhmän, osakekannat kokonaisuudessaan ja heinäkuussa Uponor allekirjoitti sopimuksen Phyn-nimisen yhteisyrityksen perustamisesta Belkin International, Inc:n kanssa.

Panostukset tutkimukseen ja kehitykseen olivat yhteensä 21,4 (18,5) miljoonaa euroa eli 1,9 (1,8) prosenttia liikevaihdosta. Kasvu oli pääosin seurausta uuden, konserninlaajuisen teknologiatoiminnon perustamisesta ja siihen palkatuista työntekijöistä, investoinneista digitalisaation saralla sekä tuote-, sovellus- ja materiaali-kehitykseen kohdennetuista suorista kustannuksista.

Uponorin tärkein voimassa oleva rahoitusohjelma 31. joulukuuta 2016 oli vuonna 2018 erääntyvä 80 milj. euron joukkovelkakirjalaina. Sen lisäksi Uponor otti yritysostoihin ja yhteisyritysten perustamiseen liittyvien toimintojen rahoittamiseksi 50 milj. euron lainan tammikuussa 2016 ja 20 milj. euron lainan heinäkuussa 2016. Molempien lainojen laina-aika on viisi vuotta.

Voimassa oli yhteensä neljä kahdenvälistä, 2019–2021 erääntyvää luottolimiittia yhteensä 200 miljoonan euron arvosta. Vuoden 2016 aikana näistä varalla olevista rahoitusluotoista ei ollut nostettuna yhtään.

Lyhytaikaisen rahoituksen tarpeeseen vastaa kotimainen 150 milj. euron yritystodistusohjelma, josta ei tilinpäätöshetkellä ollut käytössä yhtään. Rahavarat vuoden lopussa olivat yhteensä 16,3 (49,2) milj. euroa.

Konsernissa kiinnitetään erityistä huomiota myyntisaamisiin ja luottoriskeihin. Myyntisaamisten määrän lisääntyminen liittyy muutoksiin avainasiakkuuksien hallinnassa Pohjois-Amerikassa.

Konsernin korolliset nettovelat nousivat 159,5 (91,3) milj. euroon. Tämä johtui pääosin Saksan yritysostoista ja Phyn-yhteisyrityksen perustamisesta. Myyntisaamisten määrä kasvoi Pohjois-Amerikassa, ja varastoja kasvatettiin sekä Talotekniikka – Euroopassa että Uponor Infra:ssa tuotannon siirtojen varalle. Omavaraisuusaste oli 42,8 (44,3) prosenttia ja nettovelkaantuminen eli gearing 48,8 (29,3) prosenttia. Velkaantumisasteen vuosineljännesten keskiarvoksi muodostui 56,7 (40,4), kun sen vaihteluväli yhtiön taloudellisissa tavoitteissa on 30–70.

Katsauskauden tapahtumia

Uponor Holding GmbH osti saksalaisyhtiöiden, Delta Systemtechnik GmbH:n ja KaMo-ryhmän, osakekannat kokonaisuudessaan. Kauppa toteutui tammikuun 4. päivänä. Deltan ja KaMon yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2014 oli 32,8 miljoonaa euroa ja ne työllistivät 119 työntekijää. Tammikuun 7. päivänä Uponor Oyj ilmoitti ostaneensa reaaliaikaiseen vedenlaadun seurantaan erikoistuneen suomalaisen startup-yrityksen koko osakekannan. Yritys on kehittänyt ainutlaatuisen ja vallankumouksellisen teknologian vedenlaadun reaaliaikaiseen mittaamiseen. Yrityksen nimeksi tuli UWater Oy. Hankinnat vahvistivat Uponorin vedenlaatuun ja hygieenisyyteen liittyvää osaamista, minkä merkitys kasvaa nyky-yhteiskunnassa jatkuvasti niin kunnallisissa kuin myös teollisuuden ja kotitalouksien käyttövesijärjestelmissä.

Tammikuussa Uponor Oyj tiedotti tytäryhtiöidensä Uponor Infra Oy:n ja Uponor Suomi Oy:n käymien yt-neuvottelujen päättymisestä. Neuvottelujen tuloksena vähennettiin kaikkiaan 126 työpaikkaa. Yhteistoimintaneuvottelut liittyivät Euroopassa käynnistettyihin muutosohjelmiin, joista tiedotettiin syksyllä 2015. Samassa yhteydessä Uponor Infra päätti siirtää paineputki- ja kaivotuotannon Vaasasta Nastolaan.

Heinäkuun 13. päivänä Uponor Oyj ja yhdysvaltalainen Belkin International, Inc. perustivat älykkäitä teknologiaratkaisuja veden mittaamiseen kehittävän ja kaupallistavan yhteisyrityksen Yhdysvaltoihin ja Eurooppaan. Uusi Phyn-niminen yhteisyritys kehittää veden mittaamiseen ja vedenkulutuksen vähentämiseen liittyvää teknologiaa sekä kuluttajien että rakennusteollisuuden käyttöön. Uponor omistaa yhteisyrityksestä vähemmistön, ja se raportoidaan konsernin tilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä. Uponor investoi alkuvaiheessa 15 miljoonaa dollaria ja sai yhteisyrityksistä 37,5 prosentin omistusosuuden. Lisäksi osapuolet sopivat ajanjaksosta, jonka aikana Uponorilla on mahdollisuus sijoittaa liiketoimintaan 10 miljoonaa dollaria lisää ja kasvattaa omistusosuutensa Phynissa 50 prosenttiin. Uponor näkee yhteisyrityksen tärkeänä askeleena yhtiön kasvustrategiassa, erityisesti esineiden internet (IoT) -markkinoilla, sekä digitalisaatiokehityksessä, sillä se tukee oivallisesti yhtiön tavoitetta luoda turvallisia ja kestävästä kehitystä tukevia rakennuksia sekä yhdyskuntatekniikkaa.

Lokakuun 10. päivänä työntekijät muuttivat Uponorin uuteen toimistoon Kiinan Taicangissa. Kiinaan valmistunut tuotantolaitos on Uponorin uusiin ja ensimmäinen Aasiassa. Tuotanto ja toimitukset käynnistettiin suunnitelmien mukaisesti vaiheittain joulukuuhun mennessä. Uusia linjoja otetaan käyttöön vuoden 2017 aikana. Tuotantolaitoksen pinta-ala on 10 000 m².

Marraskuun 23. päivänä Uponor ilmoitti suunnitelmastaan sulkea PEX-putkituotanto Mostolesissa Espanjassa ja keskittää tuotanto yhtiön Virsbon tehtaalle Ruotsiin. Päätös asiasta tehtiin joulukuussa. Uudelleenjärjestelyjen seurauksena poistuu enintään 50 työpaikkaa, pääosin helmikuun 2017 loppuun mennessä. Uponorin jakelukeskus ja myynti- ja markkinointiorganisaatio säilyvät Espanjassa. Tuotannon keskittäminen on osa koko Euroopan kattavaa muutosohjelmaa, joka käynnistettiin syksyllä 2015. Yhtiön tavoitteena on järkeistää tuotantoa ja vähentää kuluja toimitusketjussa ja tuotannossa.

Osana Talotekniikka – Euroopan muutosohjelmaa suljettiin yhteensä 10 toimipistettä eri puolilla Eurooppaa, mukaan lukien Ison-Britannian toimipiste siirto lähelle Lontoota. Muutosohjelman seurauksena henkilöstön nettomäärä väheni vuoden 2016 aikana 164 henkilöllä.

Uponor Infrassa tuotannon keskittämistä ja tehostamista jatkettiin Suomessa ja Tanskassa. Muutosohjelman seurauksena Uponor Infran henkilöstö väheni vuoden 2016 aikana 75 henkilöllä.

Joulukuun 12. päivänä Uponor Oyj:n hallitus ilmoitti päätöksestä jatkaa vuonna 2014 käynnistettyä yhtiön johdon suoriteperusteista osakekannustinohjelmaa. Uuden ohjelman kohderyhmään kuuluu noin 30 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Se kattaa kalenterivuodet 2017–2019 ja tarjoaa osallistujille mahdollisuuden ansaita yhtiön osakkeita, jos hallituksen asettamat tavoitteet saavutetaan. Mahdollinen osakepalkkio maksetaan vuonna 2020. Ohjelman tarkoituksena on jatkaa Uponorin toimivan johdon ja osakkeenomistajien tavoitteiden yhdenmukaistamista ja siten kasvattaa yrityksen arvoa, vahvistaa kannattavaa kasvua ja sitouttaa ohjelmaan osallistuvat johtajat yritykseen pitkäkestoisesti.

Vuoden 2016 aikana Uponor toi markkinoille useita uusia tuotteita. Uponor Smatrix Aqua auttaa parantamaan juomaveden turvallisuutta ja hygieniää. Pohjois-Amerikassa kehitettiin yhteistyössä Milwaukeeen kanssa ainutlaatuinen uuden sukupolven työkalu, Milwaukee Force Logic, joka helpottaa ja nopeuttaa halkaisijaltaan suurten PEX-putkien asentamista. Euroopan markkinoille tuotiin 75 millimetrin Q&E-liittimet ja Milwaukee-laajennustyökalu. Uusien tuotteiden ansiosta Uponorin tarjonta laajeni 63 millimetrin ja 6 barin putkista 75 millimetrin ja 10 barin putkiin. Tuotteita käytetään käyttöveden nousuputkissa ja paikallisissa

lämmönjakelujärjestelmissä. Uponor Infra toi markkinoille modernin, hiljaisen Uponor Decibel-kiinteistöviemärijärjestelmän, jonka visuaalisesti miellyttävissä osissa on melua vaimentava mineraalivuoraus. Toinen Uponor Infran uutuus oli Uponor Barrier PLUS, ensimmäinen täysin muovinen putki, joka on tarkoitettu juomaveden kuljettamiseen saastuneessa maaperässä. Uudessa putkessa alumiinikerros on ensimmäistä kertaa korvattu kemikaaleja läpäisemättömällä polymeerillä, minkä ansiosta putkijärjestelmä on kestävä ja täysin kierrätettävä.

Henkilöstö ja organisaatio

Konsernin palveluksessa oli vuoden lopussa 3 868 (3 735) työntekijää eli 133 henkeä enemmän kuin vuoden 2015 lopussa täysipäiväiseksi muutettuna. Keskimääräinen henkilömäärä vuoden aikana oli 3 869 (3 842). Henkilömäärät kasvoivat lähinnä Kiinassa, jossa avattiin uusi tuotantolaitos, ja Yhdysvalloissa, jossa tuotantoa laajennettiin. Talotekniikka – Euroopan ja Uponor Infran henkilöstömäärät vähenivät muutosohjelmien seurauksena huolimatta Saksan yritysostojen tuomasta 141 työntekijän lisäyksestä Talotekniikka - Eurooppaan.

Uponor ilmoitti marraskuun 21. päivänä, että talousjohtaja (CFO) Riitta Palomäki siirtyy eläkkeelle toukokuun 2017 lopussa. Hallitus on nimittänyt KTM Maija Strandbergin (47) Uponorin talousjohtajaksi (Executive Vice President, Finance). Hänestä tulee myös konsernin johtoryhmän jäsen. Strandberg aloittaa työt yhtiössä 6. maaliskuuta 2017 ja aloittaa talousjohtajana 21.3.2017 pidettävän yhtiökokouksen jälkeen.

Konsernin henkilöstö täysipäiväiseksi muutettuna jakaantui maittain seuraavasti: Saksa 23 % (22 %), Yhdysvallat 18 % (16 %), Suomi 16 % (17 %), Ruotsi 13 % (13 %), Puola 6 % (5 %), Kanada 4 % (5 %), Espanja 4 % (5 %), Tanska 3 % (3 %), Venäjä 2 % (3 %), Kiina 2 % (-) ja muut maat 9 % (9 %).

Lisäksi Pohjois-Amerikassa käytetään ulkopuolisia myyntiedustajia, jotka eivät ole Uponorin työntekijöitä, vaan itsenäisesti toimivia yrityksiä, joille on määritetty tietty toiminta-alue ja joille Uponor maksaa myyntipalkkion.

Konsernissa kirjattujen palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma sosiaalikulut mukaan lukien oli tilikaudella 240,8 (230,3) milj. euroa.

Liiketoimintaan kohdistuvat riskit

Uponorin taloudellinen tulos on alttiina erilaisille markkinoihin liittyville, operatiivisille, taloudellisille ja vahinkoriskeille.

Markkinariskit

Uponorin toiminnan pääpaino on Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa, joissa poliittinen riski luokitellaan pääsääntöisesti suhteellisen vähäiseksi. Poliittisiin riskeihin liittyvä tilanne on kuitenkin hieman muuttunut vuosina 2015-2016, kun Uponor avasi tuotantolaitokset Pietarin alueella Venäjällä ja Kiinan Taicangissa, joka sijaitsee lähellä Shanghaiä.

Venäjään liittyvät poliittiset riskit ovat yhä ajankohtaisia Ukrainan kriisin ja sen seurannaisvaikutusten takia eikä Venäjän ottama rooli Syyriassa ole ainakaan pienentänyt niitä. Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin Venäjän vastaiset pakotteet ja Venäjän omat vastapakotteet vaikuttavat yhä liiketoimintaympäristöön Venäjällä ja muualla Euroopassa, erityisesti Suomessa, eikä muutosta ole luvassa ainakaan lähitulevaisuudessa. Kireät poliittiset suhteet ovat vaikuttaneet Euroopan markkinoihin ja koko mantereeseen orastavaan talouskasvuun. Venäjän osuus Uponorin liikevaihdosta oli vuonna 2016 noin 2,0 prosenttia.

Euroopan taloustilanteessa ja liiketoimintaympäristössä on havaittavissa elpymisen merkkejä, mutta elpyminen on edelleen hidasta ja haurasta. Ison-Britannian päätös aloittaa Brexit-neuvottelut ja Yhdysvaltain hallinnossa presidentinvaalien jälkeen tapahtuvat muutokset muuttavat riskieliialaa varovaisempaan suuntaan. Ranskan ja Saksan tulevat vaalit ja niihin liittyvät epävarmuustekijät vaikeuttavat riskien arvioimista vuodelle 2017.

Levottomuudet ja sotiminen Lähi-idässä ovat aiheuttaneet hallitsematonta liikehdintää ja valtavia haasteita Euroopassa. Uponor seuraa tilannetta tarkasti ja suorittaa sisäisiä arviointeja Eurooppaan ja euroalueeseen kohdistuvista riskeistä sekä niiden mahdollisista vaikutuksista konsernin toimintoihin.

Koska Uponorin liikevaihto jakaantuu laajalle joukolle asiakkaita, joista huomattava osa on jakelijoita (tukkuliikkeitä), myös Uponorin tuotteiden loppukysyntä on hajautunut laajalle. Viisi suurinta asiakasryhmää, joiden myynti jakautuu yli 20 maahan, vastaa noin kolmasosasta Uponorin kokonaisliikevaihdosta.

Uponorin tuotteiden kysyntä on riippuvainen rakennusalan suhdanteista. Yhtiön tuotteiden päämarkkinasegmentti on perinteisesti käsittänyt pientalorakentamisen, mutta tuotteita toimitetaan yhä enemmän myös julkis- ja liikerakentamiseen. Näiden sektoreiden kysyntävaihtelut poikkeavat usein toisistaan. Kokonaisuutta tasoittaa osaltaan myös korjausrakentamisen kysyntä, joka ei aina ole samalla lailla harkinnanvaraista kuin uudisrakentaminen.

Runsas neljännes Uponorin vuosiliikevaihdosta tulee yhdyskuntatekniikasta. Yhdyskuntatekniikan ratkaisujen kysyntä riippuu rakennusalan suhdanteiden lisäksi vahvasti tie- ja vesirakentamisen sekä julkisesti rahoitetun kunnallistekniikan investoinneista. Suhdanteiden ja kysynnän vaihtelusta aiheutuvia riskejä vastaan yhtiö suojautuu kehittämällä jatkuvasti myynnin ennustamisprosessejaan ja varmistamalla organisaation ja toimitusketjun rakenteiden riittävän joustavuuden.

Paikalliset lait ja säännökset vaikuttavat Uponorin toimintaan eri maissa. Suurelle osalle myytävistä tuotteista haetaan esimerkiksi kansallinen tuotehyväksyntä. Valmisteluvaiheessa olevia lakeja ja säännöksiä seurataan ja niiden mahdolliset vaikutukset sekä Uponorin että asiakkaidemme toimintaan pyritään ennakoimaan.

Operatiiviset riskit

Muoviputkijärjestelmien valmistuksessa käytettävien raaka-aineiden hinnat ovat alttiita muutoksille, joista tärkeimpiä ovat mm. petrokemian tuotteiden ja metallien hinta, toimituskapasiteetti ja markkinoiden kysyntä. Viime vuosina Uponor on kyennyt siirtämään hintavaihteluiden vaikutukset suurelta osin myyntihintoihinsa kohtuullisella viiveellä, eikä tästä ole aiheutunut olennaista tulonmenetystä Uponorille. Uponor suojautuu metallien ja muoviraaka-aineiden hintariskiä vastaan mahdollisuuksien mukaan sekä kiinteähintaisilla hankintasopimuksilla että finanssituotteilla. Pohjoismaissa Uponor hallitsee sähkön hintavaihteluriskiä jatkuvatoimisesti ja järjestelmällisesti rahoitusinstrumenteilla.

Komponenttien ja raaka-aineiden hankinnassa Uponorin tavoitteena on käyttää materiaaleja ja raaka-aineita, joilla on useampia toimittajia. Mikäli toimittajia on vain yksi, pyritään siihen, että ko. toimittajalla on vähintään kaksi tuotantolaitosta, jotka valmistavat Uponorin käyttämiä hyödykkeitä. Uponorilla on käytössään materiaalien ja raaka-aineiden laadunvarmennusjärjestelmä sekä toimittajien hyväksymisprosessi.

Uponor hallitsee organisaatio- ja johtamisriskejä, kuten esimerkiksi henkilöstön vaihtuvuutta ja ikäjakauman vääristymistä, analysoimalla jatkuvasti henkilöresursseja ja varmistamalla, että organisaatorakenne tukee tehokasta toimintaa. Henkilöstön kehittämisohjelmat keskittyvät erityisesti johtamistaitojen kasvattamiseen monikulttuurisessa matriisiorganisaatiossa. Uponorin sisäiset henkilöstökyselyt tuottavat tärkeää tietoa mm. työntekijöiden sitoutumisesta, työtehtävien ja yrityksen tavoitteiden yhdenmukaisuudesta, työympäristöstä ja työmotivaatiosta. Kyselytuloksiin pohjautuvat toiminta- ja kehittämissuunnitelmat vaikuttavat myönteisesti työntekijöiden suoritukseen ja sitoutumiseen.

Liiketoimintojen hallintaan käytetään useita IT-järjestelmiä, joista tärkeimmät ovat Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa käytetyt ERP-järjestelmät. Järjestelmien kriittisyyden analysoiminen ja riskien minimointiin liittyvät varautumisjärjestelyt sisältyvät suurimpien IT-järjestelmien käyttöönottoon ja elinkaaren hallintaan. Varautumisjärjestelyt kattavat esimerkiksi vikasietoisuuden, varmuuskopioinnit ja palautuksen suunnittelun ja testauksen. Avainjärjestelmien palauttaminen onnettomuuden tai vikatilanteen jälkeen testataan kriittisten järjestelmien osalta kerran kahdessa vuodessa. IT-järjestelmiin liittyviä riskejä arvioidaan osana Uponorin riskienhallintaprosessia, jossa painotetaan erityisesti järjestelmien turvallisuutta. Uponorin tietojärjestelmät alistetaan säännöllisesti ulkopuolisen ammattilaisen suorittamalle arvioinnille, ja näin tehtiin myös vuonna 2016. Tietojärjestelmien turvallisuutta parannetaan arvioinneista saadun palautteen perusteella. Lisäksi Uponorilla on jo useiden vuosien ajan ollut tietojärjestelmät osittain kattava vakuutus.

Uponor noudattaa ISO 9001 -laatuja järjestelmää ja ISO 14001 -ympäristöjohtamisjärjestelmää, mikä parantaa tuotannon turvallisuutta ja tuottavuutta sekä vähentää ympäristövaikutuksia ja muita toiminnan riskejä. Saksan tuotantolaitoksissa alettiin soveltaa ISO 50001 -standardin mukaista energianhallintajärjestelmää, joka on tarkoitus ottaa käyttöön kaikissa Uponorin tuotantolaitoksissa vuoteen 2020 mennessä.

Projektiliiketoiminnassa Uponorin tavoitteena on myös hallita mm. projektikohtaisia aikataulutukseen ja kustannuksiin liittyviä riskejä. Tällaiset riskit pyritään ottamaan huomioon projekti- ja alihankkijasopimuksissa. Lisäksi henkilökunnan projektinhallintaosaamista vahvistetaan aktiivisesti.

Rahoitusriskit

Viime vuodet ovat osoittaneet, että huomattavatkin häiriöt rahoitusmarkkinoilla ovat mahdollisia varsin lyhyellä varoitusajalla. Näin ollen, vaikka tilanne tällä hetkellä on Uponorin kannalta varsin vakaa, voivat rahoituksen saatavuuteen liittyvät riskit olla tulevaisuudessa merkittäviä. Uponorin rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan riittävien luottolimiittireservien ja lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman avulla, sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa erilaisia rahoitusmuotoja ja useita hyvän luottoluokituksen omaavia vakavaraisia vastapuolia.

Konsernin maksuvalmiutta hallitaan tehokkailla kassanhallintaratkaisulla ja riskiä karttavalla sijoituspolitiikalla. Sijoituskohteina ovat ainoastaan matalariskiset kohteet, jotka ovat tarvittaessa muunnettavissa käteisvaroiksi nopeasti ja selkeään markkinahintaan.

Korkomuutokset vaikuttavat konsernin korkokuluihin ja kiinteähintaisten rahoituserien käypään arvoon. Korkoriskejä hallitaan käyttämällä sekä kiinteä- että vaihtuvakorkoisia rahoitusinstrumentteja.

Konsernin toiminnan kansainvälisyys altistaa konsernin eri valuuttojen välisille valuuttariskeille. Merkittävä osa liikevaihdosta syntyy muissa valuutoissa kuin euroissa. Tällöin kuitenkin tyypillisesti myös valtaosa ko. liikevaihtoon kohdistuvista kuluista on kyseessä olevassa paikallisessa valuutassa. Tämä vähentää oleellisesti liiketoiminnan valuuttariskiä. Konsernin rahoitusosasto vastaa konsernitason valuuttakurssiriskien hallinnasta ja suojaamisesta. Suojausinstrumentteina käytetään pääasiallisesti valuuttatermiineitä ja -optioita.

Uponor altistuu myös valuuttakurssien muunnos- eli translaatoriskille, joka ilmenee muunnettaessa euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden omapääoma euromääräiseksi. Uponorin suojauspolitiikan mukaisesti euroalueen ulkopuolisia tase-eriä ei suojata. Poikkeuksena tähän ovat nettoinvestoinneiksi luettavat sisäiset lainat, jotka on sisällytetty suojauslaskentaan. Suojautumisessa valuuttakurssiriskeiltä kumppaneiksi valitaan vain hyvän luottoluokituksen omaavia vakavaraisia pankkeja.

Vahinkoriskit

Vuoden 2016 päättyessä Uponorilla oli 15 tuotantolaitosta kymmenessä eri maassa ja lisäksi useita yksiköitä, joissa asennusvalmiit tuotteet kootaan. Konsernin liikevaihdosta merkittävä osa syntyy tuotteista, jotka on valmistettu näissä tuotantolaitoksissa. Konsernitason vahinko- ja keskeytysvakuutuksia ohjataan keskitetysti, minkä tavoitteena on kattava vakuutussuoja mahdollisten konerikko-, tulipalo- yms. riskien toteutumisesta aiheutuville taloudellisille vahingoille.

Toinen merkittävä vahinkoriski liittyy Uponorin valmistamien ja myymien tuotteiden tuotevastuuseen, joka on niin ikään vakuutettu keskitetysti konsernitasonla.

Vuonna 2015 Uponorissa aloitettu koko konsernin kattava tuotantoyksiköiden jatkuvuuden ja liiketoiminnan keskeytymisen analysointihanke valmistui vuonna 2016. Analyysissä ei havaittu uusia, liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaavia riskejä. Vahinko- ja keskeytysriskejä pyritään jo nyt ehkäisemään monin eri keinoin, kuten henkilöstön turvallisuuskoulutuksella, tuotantolaitteiden säännöllisillä huolto-ohjelmilla ja varmistamalla tärkeimpien varaosien jatkuva saatavuus. Katkeamaton toimitusketju on jatkossakin yksi riskienhallinnan painopistealueista.

Oleellinen osa vahinko- ja keskeytysriskien ehkäisyssä ovat myös jatkuvat, säännölliset vakuutusyhtiöiden suorittamat tarkastus- ja koulutuskäynnit Uponorin tuotantolaitoksissa. Tarkastuksia voidaan tarvittaessa suorittaa myös alihankkijoiden tuotantolaitoksissa.

Myös tietoturva ja siihen kohdistuvia uhkia seurataan jatkuvasti.

Riskienhallinta vuonna 2016

Koska markkinaolosuhteet ovat pysyneet haastavina monilla Uponorin päämarkkina-alueilla, markkinariskien seuranta ja hallinta olivat edelleen merkittävässä roolissa Uponorin riskienhallintatoimissa. Vuonna 2016 tärkeimmät tunnistetut riskit kartoitettiin keväällä ja syksyllä, ja toimintasuunnitelmat päivitettiin riskien hallitsemiseksi. Vuoden 2016 aikana Uponor arvioi yhteistyössä vakuutusyhtiöiden kanssa neljän

tuotantolaitoksensa riskienhallinnan valmiutta ja toimivuutta. Yleisarvosana yksiköiden riskienhallinnan tasosta oli hyvä.

Vuosi 2015 oli haasteellinen, mutta vuoden 2016 kuluessa tilanne Uponorille tärkeillä raaka-ainemarkkinoilla normalisoitui. Raaka-aineiden saatavuus oli yleisesti ottaen hyvä ja hinta muodostui tavanomaisten markkinamekanismien mukaan. Riskien minimoimiseksi Uponor lisäsi uusia raaka-ainetoimittajia hyväksytyjen toimittajien luetteloon. Loppuvuodesta 2015 alkaen Yhdysvalloissa kohdattiin erilaisia vaikeuksia, jotka liittyivät käyttövesiputkien liittimien valmistuksessa käytettävän muovin vakaaseen saatavuuteen. Uponor onnistui ratkaisemaan ongelmat vuoden 2016 aikana. Yhtiön toimitusketjun hallintaa muutettiin, jotta vastaava ei toistuisi.

Maailmantalouden tilanteen jatkuessa edelleen epävakaina huoli tulevaisuuden pankkirahoituksen saatavuudesta kohtuullisin ehdoin on edelleen perusteltu. Turvataksaan pitkäaikaisrahoituksensa Uponor on hajauttanut rahoituksensa instrumenttien, maturiteettien, markkinoiden ja vastapuolien osalta. Mikäli rahoitus ei ole raha- tai pääomamarkkinoilta hankittua, vastapuolina on ainoastaan hyvän luottoluokituksen omaavia vakavaraisia yhteistyöpankkeja ja rahoituslaitoksia. Kaikkiaan yhtiöllä on käytettävissään kahdenvälisiä luottolimiittejä yhteensä 200 miljoonan euron arvosta. Ne erääntyvät vuosina 2019 ja 2021.

Edellisvuosien tapaan on erityistä huomiota edelleen kiinnitetty myös myyntisaamisten ja luottoriskien valvontaan.

Maailmantalouden heilahtelut ja verotussäännösten muutokset ovat kasvattaneet yritysten veroriskejä. Tästä johtuen myös Uponorissa veroriskien hallinta pysyi tärkeänä osa-alueena. Uponor on ennakoivasti toteuttanut hyvää verohallintatapaa ja ottanut veroriskien arvioinnin selkeäksi osaksi riskienhallintaprosessiaan.

Uponor on mukana useissa oikeusprosesseissa eri maissa. Vuoden 2016 aikana ei toteutunut sellaisia riskejä eikä ollut vireillä oikeudenkäyntejä tai muita oikeudellisia tai viranomais-toimenpiteitä, joilla nykytiedon mukaan olisi ollut olennainen merkitys konsernille.

Hallinto ja tilintarkastus

Vuoden 2016 varsinainen yhtiökokous 10. maaliskuuta valitsi hallitukseen uudelleen yhden vuoden toimikaudeksi Jorma Elorannan, Timo Ihmuotilan, Markus Lengauerin, Eva Nygrenin, Annika Paasikiven ja Jari Rosendalin. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jorma Eloranta ja varapuheenjohtajaksi Annika Paasikivi. Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin nyt 7. kerran peräkkäin tilintarkastusyhteisö Deloitte & Touche Oy. Samassa yhteydessä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi nimitettiin KHT Jukka Vattulainen aiemman tarkastusryhmän ulkopuolelta.

Uponor laatii erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä sekä palkka- ja palkkioselvityksen. Ne ovat saatavilla tilinpäätöksen julkistuksen jälkeen yhtiön verkkosivuilla osoitteessa sijoittajat.uponor.fi > Hallinto > Hallinto- ja ohjausjärjestelmä.

Uponor noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n vuonna 2015 antamaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia, mutta poikkeaa siitä suosituksen 15 osalta. Uponorin henkilöstö- ja palkitsemisvaliokunnassa on kaksi jäsentä suosituksessa mainitun kolmen sijasta. Uponor katsoo, että kaksi jäsentä riittää varmistamaan valiokunnan asiantuntemuksen. Lisäksi valiokunta voi tarvittaessa pyytää näkemyksiä valiokunnan ulkopuolisilta tahoilta. Valiokunta toimii hallituksen valmistelu- ja tukielimenä. Kaikki olennaiset palkitsemiseen liittyvät asiat käsittelee yhtiön hallitus.

Osakepääoma ja osakkeet

Uponorin osakevaihto Nasdaq Helsinki -arvopaperipörssissä vuonna 2016 oli 20,3 (27,6) milj. kappaletta, yhteensä 297,7 (384,1) milj. euroa. Osakkeen kurssi vuoden 2016 lopussa oli 16,51 (13,60) euroa ja osakekannan markkina-arvo 1 208,6 (995,6) milj. euroa. Vuoden päättyessä yhtiöllä oli 16 113 (14 539) osakkeenomistajaa. Ulkomainen omistus yhtiössä oli katsauskauden päättyessä 26,1 (31,5) prosenttia. Tarkemmat osakekohtaiset tiedot löytyvät tilinpäätöksestä.

Uponor Oyj:n osakepääoma vuonna 2016 oli 146 446 888 euroa ja osakkeiden lukumäärä 73 206 944. Näissä ei vuoden aikana tapahtunut muutoksia.

Syyskuun 13. päivänä yhdysvaltalaisen Franklin Resources, Inc:n, omistusosuus laski 9,55 prosenttiin. Yhtiön hallussa olevien osakkeiden määrä laski silloin 6 989 652 osakkeeseen.

Uponor julkaisi 20.5.2016 osakkeenomistajilleen kehotuksen ottaa vastaan vuoden 1998 ja 2004 rahastoanneissa annetut ja vielä vastaanottamattomat osakkeet. Edellä mainittujen rahastoantipäätösten nojalla annetut ja vielä vastaanottamattomat osakkeet on otettava vastaan viimeistään 20.5.2017 tai ne julistetaan menetetyiksi. Määräaikaan mennessä vastaanottamattomat osakkeet myydään niihin oikeutetun lukuun julkisessa kaupankäynnissä. Myynnistä kertyneet varat, joita ei ole nostettu neljän vuoden kuluessa myynnistä, lankeavat yhtiölle.

Hallituksen valtuutukset

Uponor Oyj:n hallitus päätti 12.2.2016 yhtiökokouksen 17.3.2015 antaman valtuutuksen nojalla toteuttaa suunnatun osakeannin yhtiön johdolle osana yhtiön osakesidonnaista kannustinohjelmaa vuosille 2013–2015. Suunnatussa osakeannissa 28 601 yhtiön hallussa olevaa osaketta luovutettiin yhdeksälle yhtiön avainhenkilölle. Yksityiskohtaisempia tietoja on 12.2.2016 julkistetussa pörssitiedotteessa.

Varsinainen yhtiökokous valtuutti 10.3.2016 hallituksen päättämään enintään 3,5 miljoonan oman osakkeen hankkimisesta. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen asti, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Lisäksi hallitus valtuutettiin päättämään enintään 7,2 miljoonan uuden osakkeen antamisesta tai omien osakkeiden luovuttamisesta. Osakkeiden kokonaismäärä vastaa noin 9,8 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka. Kumpakaan yhtiökokouksen myöntämää valtuutusta ei käytetty vuonna 2016. Tarkemmat tiedot yhtiökokouksesta löytyvät yhtiön verkkosivuilta osoitteesta sijoittajat.uponor.fi > Hallinto > Yhtiökokous > Yhtiökokous 2016.

Omat osakkeet

Vuoden lopussa Uponorin hallussa oli 68 959 omaa osaketta, mikä vastaa noin 0,1 prosenttia osake- ja äänimäärästä.

Johdon osakeomistus

Yhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja sekä heidän yhtiön tiedossa olevat määräysvalta-yhteisönsä omistivat vuoden lopussa yhteensä 139 173 (124 916) Uponor-osaketta. Näiden osakkeiden osuus kaikista osakkeista ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä oli 0,19 prosenttia.

Osakesidonnainen kannustinohjelma

Uponor Oyj:n hallitus on viime vuosina päättänyt useista, yhtiön johdolle tarkoitetuista pitkän aikavälin kannustinohjelmista. Yksityiskohtaiset tiedot suunnitelmista on yhtiön sijoittajille suunnatulla verkkosivustolla.

Joulukuussa 2016 Uponor Oyj:n hallitus päätti jatkaa hallituksen vuonna 2014 hyväksymää yhtiön johdon suoriteperusteista osakekannustinohjelmaa. Uuden ohjelman kohderyhmään kuuluu noin 30 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Uusi ohjelma kattaa kalenterivuodet 2017–2019. Uuteen ohjelmaan perustuva mahdollinen osakepalkkio maksetaan vuonna 2020.

Ohjelman tarkoituksena on jatkaa Uponorin toimivan johdon ja osakkeenomistajien tavoitteiden yhdenmukaistamista ja siten kasvattaa yrityksen arvoa, vahvistaa kannattavaa kasvua ja sitouttaa ohjelmaan osallistuvat johtajat yritykseen pitkäkestoisesti. Kilpailukykyinen kannustinohjelma palkitsee johtoa yhtiön strategisten kannattavuus- ja kasvutavoitteiden saavuttamisesta mahdollistaen yrityksen osakkeiden ansaitsemisen ja henkilökohtaisen osakemäärän kasvattamisen.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Katsauskauden jälkeen ei ole ollut merkittäviä tapahtumia.

Lähiajan näkymät

Uponorin ydinliiketoiminnan ja tärkeimpien markkinoiden kehityksen uskotaan jatkuvan suhteellisen vakaana ja positiivisena. Luottamusta varjostavat kuitenkin eräät riskitekijät, jotka toteutuessaan saattavat vaikuttaa liiketoiminnan kehitykseen.

Monet Euroopan rakennusmarkkinoista eivät ole vieläkään sanottavassa määrin toipuneet koko maailmaa lähes kymmenen vuotta sitten ravistelleesta maailmantalouden kriisistä. Vuoden 2016 loppupuoliskolla oli kuitenkin havaittavissa merkkejä elpymisestä, ja Euroopan rakennusmarkkinoiden hitaan elpymisen odotetaan jatkuvan vuonna 2017. Elpymisestä kertovia merkkejä ovat esimerkiksi myönnettyjen rakennuslupien määrän suhteellisen vahva kasvu useimmissa Euroopan maissa ja positiiviset markkinasuhteet osassa Pohjoismaita ja lisäksi myös esimerkiksi Saksassa, Alankomaissa ja Ranskassa. Laaja-alaista elpymistä tukee kuluttajien kasvanut luottamus, houkuttelevat lainaehdot, maahanmuutto ja myös vuosien aikana patoutuneen kysynnän purkautuminen. Toinen elpymistä tukeva ilmiö on yhdyskuntateknisten rakennushankkeiden painottuminen monien valtioiden lyhyen aikavälin investointisuunnitelmissa.

Pohjois-Amerikan taloustilanteen odotetaan jatkuvan kasvusuuntaisena, joskin kasvun vauhti todennäköisesti hidastuu. Tästä saatiin jo esimakua vuoden 2016 lopulla, kun uusien asuinrakennushankkeiden määrän kasvu Yhdysvalloissa hidastui tilapäisesti, vaikka monet rakentamisen kasvuun vaikuttavat tekijät, kuten asuntolainojen korot, myynissä oleva asuntokanta ja työpaikkojen lisääntyminen rakennusteollisuudessa, säilyivät melko suotuisina. Yhdysvaltain presidentinvaalien jälkeen valittu uusi hallinto on luvannut lisätä yhdyskuntatekniikan ja tuotannon investointeja merkittävästi. Kun näitä investointeja aletaan toteuttaa, niillä pitäisi olla piristävä vaikutus Yhdysvaltain talouteen erityisesti pitkällä aikavälillä.

Edellä kuvattuihin markkinanäkymiin liittyy kuitenkin myös riskejä, vaikka ne eivät todennäköisesti toteudukaan. Useissa Euroopan maissa on tänä vuonna vaalit, ja vaalien tulokset saattavat yllättää. Pinnan alla lepää useita laajasti vaikuttavia asioita, jotka saattavat nousta uudelleen esiin, esimerkiksi Iso-Britannian EU-kansanäänestyksen seuraukset, EU:n velkakriisi sekä EU:n, Itä-Euroopan ja mahdollisesti myös globaali poliittinen tilanne. Mikä tahansa näistä tekijöistä voi yksin tai yhdessä muiden tekijöiden kanssa suistaa talouden kehityksen raiteiltaan Euroopassa, Pohjois-Amerikassa ja myös muilla Uponorin liiketoiminta-alueilla.

Uponorin vahvistamiseen on käytetty paljon aikaa, vaivaa ja rahaa. Syksyllä 2015 Uponor ilmoitti käynnistävänsä laajamittaiset muutosohjelmat Euroopan liiketoimintasegmenteissä koskien Talotekniikka – Eurooppaa ja Uponor Infraa. Muutosohjelmia on toteutettu molemmissa segmenteissä tarmokkaasti. Ohjelmat saatiin suurelta osin valmiiksi vuoden 2016 loppuun mennessä, ja tulokset ovat odotusten mukaisia: organisaatio on virtaviivaisempi, päätöksenteko ketterämpää ja tuloskehitys paranee koko ajan. Sekä Talotekniikka – Euroopassa että Uponor Infraassa on uusinta teknologiaa hyödyntävä tuotantoverkosto sekä hyvä alueellinen kattavuus.

Olettaen, että talouden kehitys Uponorin päämarkkina-alueilla jatkuu häiriintymättä, Uponor antaa seuraavan ohjeistuksen vuodelle 2017: Uponorin liikevaihdon ja vertailukelpoisen liikevoiton odotetaan paranevan vuodesta 2016.

Konsernin investointien, ilman investointeja osakkeisiin, odotetaan olevan noin 50 - 60 milj. euroa. Varat kohdistetaan uusien tuotteiden ja uuden tarjonnan kehittämiseen, kuten esimerkiksi strategisesti merkittäviin hygieniaratkaisuihin ja liiketoiminnan laajentamiseen Aasiassa.

Uponorin taloudellinen tulos on alttiina erilaisille strategisille, operatiivisille, taloudellisille, oikeudellisille, poliittisille ja vahinkoriskeille. Näiden tarkempi riskianalyysi löytyy vuoden 2016 vuosikertomuksen kohdasta "Liiketoimintaan kohdistuvat riskit".

Uponor Oyj
Hallitus

KONSERNIN TALOUDELLISET TUNNUSLUVUT

	2016 IFRS	2015 IFRS	2014 IFRS	2013 IFRS	2012 IFRS
Konsernitulos (jatkuvat toiminnot), M€					
Liikevaihto	1 099,4	1 050,8	1 023,9	906,0	811,5
Toiminnan kulut	991,0	942,7	926,4	828,6	726,5
Poistot ja arvonalentumiset	41,6	39,1	36,5	33,0	28,2
Liiketoiminnan muut tuotot	4,2	2,4	2,4	0,8	0,9
Liikevoitto	71,0	71,4	63,4	50,2	57,7
Vertailukelpoinen liikevoitto	90,7	75,8	67,7	55,2	57,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-10,0	-8,9	-7,4	-7,1	-8,6
Tulos ennen veroja	60,4	62,8	56,3	43,2	49,4
Tulos jatkuvista toiminnoista	41,5	37,1	36,3	27,1	32,9
Tilikauden tulos	41,9	36,9	36,0	26,8	32,8
Konsernitase, M€					
Pitkäaikaiset varat	312,5	274,8	253,7	249,0	186,5
Liikearvo	93,7	83,3	83,1	82,3	74,9
Vaihto-omaisuus	139,3	112,4	117,4	115,4	78,7
Rahavarat	16,3	49,2	60,2	53,7	17,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset	205,7	188,1	167,4	160,6	141,6
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	263,3	248,0	231,1	219,7	207,3
Määräysvallattomien omistajien osuus	63,6	63,7	66,7	68,0	-
Varaukset	28,8	25,0	16,2	22,1	20,6
Pitkäaikaiset korolliset velat	158,2	91,2	126,3	136,4	107,6
Lyhytaikaiset korolliset velat	17,6	48,3	15,9	14,2	4,2
Korottomat velat	236,0	231,6	225,5	200,6	159,7
Taseen loppusumma	767,5	707,8	681,8	661,0	499,4
Muita tunnuslukuja					
Liikevoitto (jatkuvat toiminnot), %	6,5	6,8	6,2	5,5	7,1
Vertailukelpoinen liikevoitto (jatkuvat toiminnot), %	8,2	7,2	6,6	6,1	7,1
Tulos ennen veroja (jatkuvat toiminnot), %	5,5	6,0	5,5	4,8	6,1
Oman pääoman tuotto (ROE), %	13,1	12,1	12,3	10,8	15,7
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	14,1	15,5	14,2	12,5	16,5
Omavaraisuusaste, %	42,8	44,3	43,9	43,9	41,5
Nettovelkaantumisaste, %	48,8	29,3	27,6	33,7	45,4
Korolliset nettovelat, M€	159,5	91,3	82,0	96,9	94,1
- % liikevaihdosta	14,5	8,7	8,0	10,7	11,6
Liikevaihdon muutos, %	4,6	2,6	13,0	11,6	0,6
Vienti Suomesta, M€	47,6	55,5	55,5	43,3	32,8
Ulkomaisten tytäryhtiöiden liikevaihto, M€	976,3	910,7	870,1	770,4	717,6
Ulkomaantoiminta yhteensä, M€	990,1	927,3	888,8	781,4	718,1
Ulkomaantoiminnan osuus, %	90,1	88,2	86,8	86,2	88,5
Henkilöstö 31.12.	3 868	3 735	3 982	4 141	3 052
Henkilöstö keskimäärin	3 869	3 842	4 127	3 649	3 098
Investoinnit (jatkuvat toiminnot), M€	50,7	50,1	35,7	33,9	19,2
- % liikevaihdosta	4,6	4,8	3,5	3,7	2,4

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

	2016 IFRS	2015 IFRS	2014 IFRS	2013 IFRS	2012 IFRS
Osakepääoma, M€	146,4	146,4	146,4	146,4	146,4
Osakemäärä 31.12., 1 000 kpl	73 207	73 207	73 207	73 207	73 207
Osakemäärä omilla osakkeilla oikaistuna, 1 000 kpl					
- vuoden lopussa	73 138	73 109	73 067	73 067	73 067
- keskimäärin	73 133	73 106	73 067	73 067	73 062
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä, M€	263,3	248,1	231,1	219,7	207,3
Osakevaihto, M€	297,7	384,1	229,3	179,3	186,1
Osakevaihto, 1 000 kpl	20 339	27 590	18 843	14 563	21 963
- keskimääräisestä lukumäärästä, %	27,8	37,7	25,8	19,9	30,1
Osakekannan markkina-arvo, M€	1 208,6	995,6	841,1	1 041,0	702,8
Oikaistu tulos per osake (laimennettu), €	0,58	0,51	0,50	0,38	0,45
Oma pääoma per osake, €	3,60	3,39	3,16	3,00	2,84
Osinko, M€	33,6 ¹⁾	32,2	30,7	27,8	27,8
Osinko per osake, €	0,46 ¹⁾	0,44	0,42	0,38	0,38
Efektiivinen osinkotuotto, %	2,8	3,2	3,7	2,7	4,0
Osinko per tulos, %	79,3	86,3	84,0	100,0	84,4
PE-luku	28,5	26,7	23,0	37,4	21,3
Osakkeiden antikorjatut vaihtokurssit, €					
- ylin	17,35	17,30	14,94	15,85	10,00
- alin	11,13	10,42	9,11	9,65	6,77
- keskipurssi	14,64	13,92	12,17	12,31	8,47

Tunnuslukujen laskentaperusteet on esitetty sivulla 16.

Taulukon huomautukset:

1) hallituksen ehdotus

Keskimääräisessä osakemäärässä on otettu huomioon ostettujen omien osakkeiden vaikutus.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto (ROE), %	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} - \text{tuloverot}}{\text{Oma pääoma, keskiarvo}}$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma - korottomat velat, keskiarvo}}$	x 100
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}}$	x 100
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääoma}}$	x 100
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat – rahavarat ilman sidottuja rahavaroja	
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva kauden tulos}}{\text{Tiilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakemäärä ilman omia osakkeita}}$	
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakeantioikaistu osakemäärä vuoden lopussa}}$	
Osinko/tulos	=	$\frac{\text{Osinko per osake}}{\text{Tulos per osake}}$	x 100
Efektiiivinen osinkotuotto	=	$\frac{\text{Osinko per osake}}{\text{Osakekurssi tilikauden päättyessä}}$	x 100
Hinta/voittosuhte, P/E	=	$\frac{\text{Osakekurssi tilikauden päättyessä}}{\text{Tulos per osake}}$	
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa x viimeinen kaupantekokurssi	
Osakkeen kesikurssi	=	$\frac{\text{Osakkeiden euro-määräinen vaihto}}{\text{Osakkeiden kpl-määräinen vaihto}}$	
Bruttokate %	=	$\frac{\text{Bruttokate}}{\text{Liikevaihto}}$	x 100
Liikevoitto %	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Liikevaihto}}$	x 100
Vertailukelpoinen bruttokate %	=	$\frac{\text{Bruttokate} - \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Liikevaihto}}$	x 100
Vertailukelpoinen liikevoitto %	=	$\frac{\text{Liikevoitto} - \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Liikevaihto}}$	x 100

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

	Liite	2016	2015
Jatkuvat toiminnot			
Liikevaihto	2	1 099,4	1 050,8
Hankinnan ja valmistuksen kulut		723,4	680,6
Bruttokate		376,0	370,2
Liiketoiminnan muut tuotot	5	4,2	2,4
Varastointimenot		34,6	35,3
Myyntin ja markkinoinnin kulut		190,1	187,4
Hallinnon kulut		58,9	56,8
Liiketoiminnan muut kulut	5	25,6	21,7
Kulut		309,2	301,2
Liikevoitto	2	71,0	71,4
Rahoitustuotot	8	10,4	11,3
Rahoituskulut	8	20,4	20,2
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		-0,6	0,3
Tulos ennen veroja		60,4	62,8
Tuloverot	9	18,9	25,7
Tulos jatkuvista toiminnoista		41,5	37,1
Lopetetut toiminnot			
Lopetettujen toimintojen tulos		0,4	-0,2
Tilikauden tulos		41,9	36,9
Muut laajan tuloksen erät			
Erät joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten eläkkeiden uudelleenarvostus, verojen jälkeen		1,4	1,4
Erät jotka siirretään myöhemmin tulosvaikutteisiksi			
Muuntoerot		2,1	11,3
Rahavirran suojaukset, verojen jälkeen		1,4	0,0
Nettoinvestoinnin suojaus		0,2	-2,0
Kaudelle kirjatut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen		5,1	10,7
Tilikauden laaja tulos		47,0	47,6
Kauden tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		42,2	37,5
Määräysvallattomille omistajille		-0,3	-0,6
Kauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		47,1	47,3
Määräysvallattomille omistajille		-0,1	0,3
Osakekohtainen tulos, €	10	0,58	0,51
- Jatkuvat toiminnot		0,57	0,51
- Lopetetut toiminnot		0,01	0,00
Osakekohtainen tulos laimennettuna, €		0,58	0,51
- Jatkuvat toiminnot		0,57	0,51
- Lopetetut toiminnot		0,01	0,00

KONSERNITASE

Varat	Liite	31.12.2016	31.12.2015
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet		15,8	9,0
Liikearvo		93,7	83,3
Asiakassuhteet		8,3	1,2
Teknologia		0,8	1,0
Muut aineettomat hyödykkeet		0,3	0,2
Keskeneräiset hankinnat		0,1	0,0
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	11	119,0	94,7
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		15,4	15,4
Rakennukset ja rakennelmat		71,8	69,7
Koneet ja kalusto		100,9	98,8
Muut aineelliset hyödykkeet		14,5	15,7
Keskeneräiset hankinnat		38,3	21,8
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	12	240,9	221,4
Arvopaperit ja pitkäaikaiset sijoitukset			
Osuudet osakkuusyhtiöissä	14	13,3	0,2
Muut osakkeet ja osuudet	15	0,3	0,2
Pitkäaikaiset saamiset	16	21,1	20,6
Arvopaperit ja pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä		34,7	21,0
Laskennalliset verosaamiset	21	11,6	21,0
Pitkäaikaiset varat yhteensä		406,2	358,1
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	17	139,3	112,4
Lyhytaikaiset saamiset			
Lyhytaikaiset korolliset saamiset		0,0	0,3
Myyntisaamiset		165,8	154,5
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		6,0	2,9
Siirtosaamiset		4,4	5,3
Muut saamiset		29,5	25,1
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	18	205,7	188,1
Rahavarat	19	16,3	49,2
Lyhytaikaiset varat yhteensä		361,3	349,7
Varat yhteensä		767,5	707,8

KONSERNITASE

	Liite	31.12.2016	31.12.2015
Oma pääoma ja velat			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	20		
Osakepääoma		146,4	146,4
Ylikurssirahasto		50,2	50,2
Muut rahastot		0,5	-1,0
Kertyneet muuntoerot		0,9	-1,8
Kertyneet voittovarot		23,1	16,7
Tilikauden tulos		42,2	37,5
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		263,3	248,0
Määräysvallattomien omistajien osuus		63,6	63,7
Oma pääoma yhteensä		326,9	311,7
Velat			
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	24	158,2	91,2
Työsuhde-etuuksiin liittyvät veloitteet	22	24,8	26,8
Varaukset	23	8,9	10,6
Laskennallinen verovelka	21	11,8	20,2
Muut pitkäaikaiset velat		0,4	1,3
Pitkäaikaiset velat yhteensä		204,1	150,1
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	24	17,6	48,3
Ostovelat		76,2	63,9
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		5,8	3,3
Varaukset	23	19,9	14,4
Muut lyhytaikaiset velat	25	117,0	116,1
Lyhytaikaiset velat yhteensä		236,5	246,0
Velat yhteensä		440,6	396,1
Oma pääoma ja velat yhteensä		767,5	707,8

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

	Liite	1.1. - 31.12. 2016	1.1. - 31.12. 2015
Liiketoiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Tilikauden tulos		41,9	36,9
Oikaisuerät:			
Poistot		41,6	39,1
Osinkotulot		0,0	0,0
Tuloverot		18,9	25,7
Korkotuotot		-0,2	-1,0
Korkokulut		4,8	5,3
Liiketoimintojen ja käyttöomaisuuden myyntivoitot/-tappiot		-1,0	-2,0
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta		0,6	-0,3
Muut rahavirran oikaisuerät		-1,3	1,9
Tulorahoitus		105,3	105,6
Nettokäyttöpääoman muutos			
Saamiset		-7,5	-33,0
Vaihto-omaisuus		-19,9	2,4
Korottomat velat		10,8	15,6
Nettokäyttöpääoman muutos		-16,6	-15,0
Maksetut verot		-24,9	-29,5
Maksetut korot		-4,1	-3,2
Saadut korot		0,2	0,3
Liiketoiminnan rahavirta		59,9	58,2
Investointien rahavirta			
Liiketoimintojen hankinnat	3	-31,4	-0,1
Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynnit	4	0,0	7,6
Yhteisyritysten hankinta		-13,5	-
Käyttöomaisuusinvestoinnit		-50,7	-50,1
Käyttöomaisuuden myyntituotot		3,4	0,7
Saadut osingot		0,4	0,2
Myönnetty lainat		0,0	0,0
Investointien rahavirta		-91,8	-41,7
Rahavirta ennen rahoitusta		-31,9	16,5
Rahoituksen rahavirta			
Lainojen nostot		97,3	17,4
Lainojen takaisinmaksut		-58,8	-33,3
Lyhytaikaisten lainojen muutokset		-5,4	19,1
Osingonjako		-32,2	-30,7
Rahoitusleasingsopimukset		-1,1	-0,9
Rahoituksen rahavirta		-0,2	-28,4
Rahavarojen muuntoerot		0,2	-0,1
Rahavarojen muutos		-31,9	-12,0
Rahavarat 1.1.		48,2	60,2
Rahavarat 31.12.		16,3	48,2
Muutos taseen mukaan	19	-31,9	-12,0

LASKELMA OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

	Osake- määrä, ulkona olevat (1 000)	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Muut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Suojaus- rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016	73 109	146,4	50,2	1,6	0,1	-2,7	-0,7	-1,8	54,9	248,0	63,7	311,7
Tiliikauden laaja tulos						1,4		2,7	43,0	47,1	-0,1	47,0
Maksetut osingot									-32,2	-32,2		-32,2
Siirrot rahastojen välillä				0,1					-0,1	-		-
Osakepalkkio-ohjelma	29						0,2		0,2	0,4		0,4
Muut oikaisut									0,0	0,0		0,0
Oma pääoma 31.12.2016	73 138	146,4	50,2	1,7	0,1	-1,3	-0,5	0,9	65,8	263,3	63,6	326,9
 Oma pääoma 1.1.2015	 73 067	 146,4	 50,2	 1,6	 0,1	 -2,7	 -1,0	 -10,3	 46,8	 231,1	 66,8	 297,9
Tiliikauden laaja tulos								8,5	38,8	47,3	0,3	47,6
Maksetut osingot									-30,7	-30,7		-30,7
Siirrot rahastojen välillä				0,0					0,0	0,0		-
Osakepalkkio-ohjelma	42						0,3		0,0	0,3		0,3
Liiketoimintojen ja tytäryhtiöiden myynnit					0,0					0,0	-3,3	-3,3
Muut oikaisut										0,0	-0,1	-0,1
Oma pääoma 31.12.2015	73 109	146,4	50,2	1,6	0,1	-2,7	-0,7	-1,8	54,9	248,0	63,7	311,7

Lisätietoja, kts liite 20.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Yrityksen perustiedot

Uponor on kansainvälisesti toimiva talo- ja yhdyskuntateknisiä ratkaisuja tarjoava teollisuuskonserni. Konsernin segmenttirakenne muodostuu liiketoimintojen ja maantieteellisten alueiden pohjalta määritellyistä kolmesta raportoitavasta segmentistä, jotka ovat Talotekniikka – Eurooppa; Talotekniikka – Pohjois-Amerikka sekä Uponor Infra. Segmenttien riskit ja tuotot eroavat markkina- ja liiketoimintaympäristön, tuotetarjonnan, palveluiden sekä asiakasrakenteen osalta. Liiketoiminnan johto, valvonta ja raportointirakenteet on ryhmitelty liiketoimintasegmenttien mukaisesti.

Konsernin emoyritys on Uponor Oyj. Uponor Oyj:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on:

Uponor Oyj
PL 37, Äyritie 20
01511 Vantaa
Puh. 020 129 211, faksi 020 129 2841

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa verkko-osoitteesta <http://sijoittajat.uponor.fi> tai tilattavissa konsernin emoyhtiön yllämainitusta osoitteesta.

Uponor Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 13.2.2017 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

Laatimisperusta

Uponor-konsernin konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisen tilinpäätöskäytännön (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti. Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu 31.12.2016 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä niiden SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n IAS-asetuksessa N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöläinsäädäntövaatimusten mukaiset. Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina (M€) ja ne perustuvat liiketapahtumien alkuperäisiin hankintamenoihin, ellei alla esitetyissä laskentaperiaatteissa ole toisin mainittu.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja tietoa harkintaan perustuvista ratkaisuista. Nämä vaikuttavat varojen ja velkojen määrään taseessa, ehdollisten varojen ja velkojen esittämiseen tilinpäätöksessä sekä tilikauden tuottoihin ja kuluihin. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen parhaaseen näkemykseen, ja siksi on mahdollista, että toteutumat poikkeavat käytetyistä arvoista.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiön Uponor Oyj:n lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa emoyhtiöllä on omistuksensa perusteella suoraan tai tytäryhtiöidensä kanssa yli puolet äänivallasta. Tytäryhtiöiksi katsotaan kaikki yhtiöt, joiden osakekannan äänimäärästä Uponor Oyj omistaa joko suoraan tai välillisesti enemmän kuin 50 % tai joissa sillä muuten on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista taloudellisen hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Vuoden aikana hankitut tai perustetut tytäryhtiöt on otettu mukaan siinä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan. Myydyt yhtiöt ovat mukana tuloslaskelmassa siihen saakka, kun määräysvalta lakkaa.

Keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmällä. Hankintamenomenetelmän mukaan hankitun yhtiön varat ja velat arvostetaan käypiin arvoihin hankintahetkellä, ja se osa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden hankitun yrityksen nettovarallisuuden käyvästä arvosta on liikearvoa. IFRS 1 -standardin salliman helpotuksen mukaisesti IFRS-siirtymispäivää (1.1.2004) aikaisempia yrityshankintoja ei ole oikaistu IFRS-periaatteiden mukaisiksi, vaan liikearvo vastaa suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaista kirjanpitoarvoa. Konserniyhtiöiden väliset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat sisäiset katteet ja konsernin sisäiset osingot eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä.

Osakkuusyhtiöt ovat yrityksiä, joissa konsernilla on 20–50 % osakekannan äänimäärästä tai joissa konserni käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa. Yhteisyritykset ovat järjestelyjä, joissa määräysvalta on jaettu toisen yhtiön kanssa. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä, joissa konsernilla ei ole yli 50 % osakekannan äänimäärästä tai joissa konserni ei käytä huomattavaa vaikutusvaltaa, on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tilikauden tuloksesta on laskettu konsernin omistuksen mukaisesti ja esitetään

tuloslaskelmassa erikseen. Jos konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappiosta ylittää sen kirjanpitoarvon, osuutta ei yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuus- tai yhteisyrityksen velvoitteiden täyttämiseen. Yhteisyritykset, joissa konsernilla on yli 50 % osakekannan äänimäärästä tai joissa konserni käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa, on yhdistetty konsernitilinpäätökseen hankintamenomenetelmän mukaisesti.

Ulkomaan rahan määräiset erät ja valuuttakurssimuutokset

Kukin yhtiö muuntaa omassa kirjanpidossaan päivittäiset valuuttamääräiset tapahtumat toimintavaluutan määräisiksi tapahtumapäivän valuuttakurssia käyttäen. Tilinpäätöksissä valuuttamääräiset monetaariset erät muunnetaan käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakursseja. Normaaliin liiketoimintaan liittyvät kurssierot käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuina, kun taas rahoitukseen liittyvät kurssierot esitetään rahoituksen kurssieroissa.

Konsernitilinpäätöksessä ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi raportointikauden keskimurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen. Tästä aiheutunut muuntoero sekä tytäryhtiöiden omien pääomien muuntamisesta aiheutuneet muut muuntoerot esitetään omassa pääomassa erillisenä eränä. Lisäksi emoyhtiön ulkomaisille tytäryhtiöille antamien omaa pääomaa korvaavien lainojen kurssierot on käsitelty muuntoerona konsernitilinpäätöksessä. Tytäryhtiöiden myyntien ja lopettamisten sekä olennaisten pääomapalautusten yhteydessä realisoituneet muuntoerot tuloutetaan konsernin laajaan tuloslaskelmaan.

Keskeisiä euron kursseja

	Kauden lopussa		Keskimäärin	
	2016	2015	2016	2015
USD	1,0541	1,0887	1,1032	1,1046
SEK	9,5525	9,1895	9,4713	9,3371
CAD	1,4188	1,5116	1,4589	1,4251
DKK	7,4344	7,4626	7,4451	7,4607
GBP	0,8562	0,7340	0,8227	0,7242
NOK	9,0863	9,6030	9,2626	8,9910

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät sekä lopetettuun toimintoon liittyvät omaisuuserät luokitellaan myytävänä olevaksi, kun yritys yksittäisen suunnitelman mukaisesti päättää luopua erillisestä, merkittävästä liiketoimintayksiköstä, jonka varat, velat ja taloudellinen tulos voidaan erottaa toiminnallisesti ja taloudellista raportointia varten (rahavirtaa tuottava yksikkö). Myytävänä oleva pitkäaikainen omaisuuserä esitetään erillisenä eränä konsernin taseessa. Lopetetun toiminnon tulos sekä toiminnon lopettamisesta syntyvä voitto tai tappio esitetään erillisenä eränä konsernin tuloslaskelmassa. Lopetettuun toimintoon liittyvät omaisuuserät arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan käypään arvoon. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä. Konsernilla ei ole myytäväksi luokiteltuja omaisuuseriä tilinpäätöshetkellä eikä vertailukautena. Konsernin lopetetuissa toiminnoissa on esitetty kuluja liittyen vuonna 2008 myytyyn Irlannin kunnallistekniseen liiketoimintaan; Irlannin tytäryhtiö likvidoitui vuonna 2016.

Tuloutusperiaate

Tuotteiden myynnistä saadut tuotot kirjataan, kun myytyjen tuotteiden omistukseen liittyvät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle sovittujen toimitusehtojen mukaisesti eikä konsernilla enää ole tuotteiden hallintaoikeutta tai todellista määräysvaltaa. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituottoja oikaistaan välillisillä veroilla, annetuilla alennuksilla sekä valuuttamääräisten myyntien kurssieroilla. Yhtiöt joissa on projektiliiketoimintaa tulouttavat keskeneräiset pitkäaikaiset toimitukset valmistusasteen mukaisesti, kun hankkeen lopputulos voidaan arvioida luotettavasti. Valmistusastetta mitataan syntyneiden kustannusten osuudella hankkeen arvioiduista kokonaiskustannuksista.

Tutkimus ja tuotekehitys

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi toteutumishetkellä ja ne sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin konsernin laajassa tuloslaskelmassa. Tuotekehitysmenot kirjataan myös kuluksi toteutumishetkellä, elleivät tuotekehitysmenojen taseeseen aktivoinnin edellytyksenä olevat kriteerit täyty. Tuotekehitysmenot aktivoidaan aineettomina hyödykkeinä taseeseen ja poistetaan taloudellisen vaikutusajan kuluessa, kun tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä ja tietyt muut kriteerit, kuten tuotteen tekninen toteutettavuus ja kaupallinen hyödynnettävyys, ovat varmistuneet. Konsernilla ei ole aktivoituja tuotekehitysmenoja.

Eläkejärjestelyt

Konsernin eläkejärjestelyt noudattavat eri maiden paikallisia sääntöjä ja käytäntöjä. Niiden määrät perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin tai vakuutusyhtiöiden suoriin veloituksiin. Konsernilla on maksu- ja etuusperusteisia eläkejärjestelyjä.

Maksupohjaisissa järjestelyissä eläkemaksut suoritetaan vakuutusyhtiöille, jonka jälkeen konsernilla ei ole enää muita maksuvelvoitteita. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Etuuspohjaisista järjestelyistä taseen eläkevastuuna esitetään tulevien eläkemaksujen nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen tilinpäätöspäivän käyvällä arvolla. Eläkevelvoite määritetään käyttäen ennakoitua etuusoikeyksikköön perustuvaa menetelmää (Projected Unit Credit Method). Eläkevelvoitteiden nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttauskorkona yritysten liikkeellelaskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa tai valtion velkasitoumusten korkoa. Eläkemenot etuuspohjaisista järjestelyistä kirjataan kuluksi jaksottamalla kustannukset työntekijöiden keskimääräiselle palvelusajalle.

Kauden työsuoritukseen perustuva meno (eläkemeno) ja etuuspohjaisen järjestelyn nettokorko kirjataan tulosvaiikutteisesti ja esitetään työsuhte-etuuksista aiheutuviin kuluissa. Etuuspohjaisen nettovelan (tai omaisuuserän) uudelleen määrittämisestä aiheutuvat erät, mm. vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto, kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä tilikaudella, jona ne syntyvät.

Liikevoitto

Liikevoitto on tuloslaskelman erä, joka saadaan, kun liikevaihdosta vähennetään varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvat menot.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainojen hankinnasta välittömästi johtuvat transaktiomenot, jotka liittyvät selkeästi tiettyyn lainaan, sisällytetään lainan alkuperäiseen jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan korkokulaksi efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Aineelliseen käyttöomaisuuteen kuuluvien, pitkää rakennusaikaa edellyttävien hankkeiden rakennusaikaiset korot aktivoidaan käyttöomaisuuteen sitä mukaan kuin investointi saatetaan käyttötarkoituksensa mukaiseen käyttökuntoon ja osaksi käyttöomaisuutta.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman veroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikausien tuloksia vastaavat suoriteperusteiset verot, jotka perustuvat kunkin yhtiön paikallisen verosäännösten mukaisesti laskettuun verotettavaan tuloon. Tuloslaskelman veroihin kirjataan myös aikaisempien tilikausien verojen oikaisut sekä laskennallisten verojen muutokset. Laskennallinen verovelka tai -saaminen lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista käyttäen tilinpäätöshetkellä hyväksytyjä verokantoja. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, joka todennäköisesti on käytettävissä tulevien tilikausien verotettavaa tuloa vastaan.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo sisältää tulevia taloudellisia hyötyjä omaisuuseristä, joita konserni ei yritystensä yhteydessä voi määrittää ja kirjata erikseen. Liikearvo lasketaan hankintamenon ja hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvän arvon erotuksena hankintahetkellä. Liikearvot on kohdistettu liiketoimintasegmenteille. Liikearvosta ei tehdä poistoja, mutta sille tehdään arvonalentumistesti vuosittain. Konserniyksikön lopettamisesta tai myymisestä aiheutuvat voitot ja tappiot sisältävät myyntiin yksikköön liittyvän liikearvon määrän.

Muut aineettomat hyödykkeet

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyvät tavaramerkit, patentit, tekijänoikeudet, ohjelmistojen lisenssit ja asiakkuudet. Aineettomat hyödykkeet on kirjattu taseessa alkuperäiseen hankintamenoonsa vähennettynä kertyneillä poistoilla taloudellisen vaikutusajan kuluessa sekä mahdollisilla arvonalentumisilla.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Konserniyhtiöiden aineellinen käyttöomaisuus on arvostettu taseessa alkuperäiseen hankintamenoonsa vähennettynä kertyneillä poistoilla taloudellisen vaikutusajan kuluessa sekä mahdollisilla arvonalentumisilla. Aineelliseen käyttöomaisuuteen kuuluvien, pitkää rakennusaikaa edellyttävien hankkeiden rakennusaikaiset korot aktivoidaan käyttöomaisuuteen sitä mukaan kuin investointi saatetaan käyttötarkoituksensa mukaiseen käyttökuntoon ja osaksi käyttöomaisuutta.

Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet. Uudistus- ja perusparannushankkeiden menot lisätään taseen kirjanpitoarvoon silloin, kun on todennäköistä, että yritykselle koituu taloudellista hyötyä yli olemassa olevan hyödykkeen alun perin arvioidun tuottotason.

Käyttöomaisuuden luovutuksista, myynneistä tai käytöstä poistamisista johtuvat voitot ja tappiot lasketaan saatujen nettotuottojen ja tasearvon erotuksena. Myyntivoitot esitetään liiketoiminnan muina tuottoina ja myyntitappiot liiketoiminnan muina kuluina.

Poistot

Konserniyhtiöiden aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu taseessa alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä kertyneillä tasapoistoilla taloudellisen vaikutusajan kuluessa sekä mahdollisilla arvonalennuksilla. Maa-alueista ei tehdä poistoja, koska niillä ei katsota olevan taloudellista vaikutusaikaa. Muiden omaisuusryhmien arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

	vuotta
Rakennukset	20 - 40
Tuotantokoneet ja -laitteet	8 - 12
Muut koneet ja laitteet	3 - 15
Konttori- ja myymäläkalusto	5 - 10
Kuljetusvälineet	5 - 7
Aineettomat hyödykkeet	3 - 10

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkastetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Julkiset avustukset

Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden hankintaan liittyvät yhtiön saamat avustukset vähennetään hyödykkeen hankintamenoa ja kirjataan tuloslaskelmaan pienentämään hyödykkeestä kirjattavia poistoja. Muut yhtiön saamat avustukset kirjataan tuloslaskelmaan tuottoina niille tilikausille, joilla avustuksia vastaavat kulut syntyvät. Tällaiset avustukset esitetään avustuksen kohteeseen liittyvien kulujen vähennyksenä.

Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvon alentuminen

Omaisuuksien tasearvoja arvioidaan jatkuvasti mahdollisen arvonalentumisen selvittämiseksi. Jos arvonalentumiseen viittaavia tekijöitä ilmenee, arvioidaan kyseessä olevasta omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuneilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä kyseessä olevan omaisuuserän kerryttämät arvioidut vastaiset nettorahavirrat diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttaus perustuu sellaiseen korkotasoon, joka kuvastaa kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä tuottovaatimusta ennen veroja. Arvonalentumista tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolla. Rahavirtaa tuottava yksikkö on pääosin muista yksiköistä riippumaton ja sen rahavirrat on erotettavissa muista rahavirroista.

Arvonalentuminen kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan. Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio perutaan siinä ja vain siinä tapauksessa, että viimeisimmän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeen on tapahtunut muutos arvioissa, joita on käytetty määritettäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalennusta ei kuitenkaan peruuteta yli sen tasearvon, joka oli voimassa ennen aiempien tilikausien arvonalennuskirjauksia. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Liikearvot testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta vähintään kerran vuodessa. Jos merkkejä alaskirjausriskistä havaitaan, suoritetaan testaus useammin.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa konsernille siirtyä olennainen osa hyödykkeen omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Ne merkitään taseessa aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Vuokratut hyödykkeet arvostetaan niiden käypään arvoon vuokrasopimuksen alkamisajankohtana tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaavat leasingvuokravastuut, joista vähennetään rahoituskustannukset, sisältyvät korollisiin velkoihin. Rahoituksen korko kirjataan tuloslaskelmaan leasingisopimuksen voimassaoloaikana. Rahoitusleasingisopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhemmän vuokra-ajan kuluessa.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa hyödykkeen omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Niiden vuokrat merkitään kuluiksi tuloslaskelmaan vuokra-ajan kuluessa.

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet olennaisilta osilta vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasingisopimuksina ja kirjataan taseeseen saamisena. Saaminen kirjataan nykyarvoon. Konsernilla ei ole vuokralle annettuja hyödykkeitä.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu fifo-periaatteen mukaan laskettuun hankintamenoa tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on vaihto-omaisuushyödykkeestä tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava hinta vähennettynä sen valmiiksi saattamisella sekä myyntikustannuksilla. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno sisältää muuttuvien kulujen lisäksi niille kohdistetun osuuden valmistuksen välillisistä kustannuksista.

Varaukset

Varaus merkitään taseeseen, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, josta vapautuminen todennäköisesti edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa oikeudellisen menetyksen, ja tämän velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Varauksina voivat olla muun muassa ympäristövaraukset, takuuvaraukset, uudelleenjärjestelymenot sekä tappiolliset sopimukset. Varausten muutokset sisältyvät tuloslaskelmassa kyseisten kulujen ryhmään. Varausten määriä arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja niiden määriä muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä.

Ehdolliset varat ja velat

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman toteutuessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttymistä tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

Rahavarat

Rahavarat sisältävät käteisvarat, lyhytaikaiset pankkitalletukset sekä muut lyhytaikaiset, erittäin likvidit sijoitukset, jotka erääntyvät kolmen kuukauden kuluessa. Rahavarat arvostetaan taseessa hankintamenoon. Käytössä oleva pankkitilien luottolimiitti kirjataan lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Rahoitusvarojen myynnit ja ostot huomioidaan kirjanpidossa kaupantekopäivänä.

Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat sisältävät kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahavaroja, jotka arvostetaan käypään arvoon. Ne on hankittu pääasiallisesti voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Tähän ryhmään kuuluvat myös johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Korke- ja valuuttajohdannaiset kirjataan hankittaessa taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon, ja ne arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Käypä arvo määritetään käyttäen tilinpäätöspäivän markkinahintoja tai tulevien arvioitujen kassavirtojen nykyarvoa. Käyvän arvon muutokset sekä realisoituneet että realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät. Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat sisältyvät muihin saamisiin taseessa.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat rahoitusvaroja, jotka erääntyvät määrättyinä päivinä, ja konsernilla on aikomus ja kyky pitää ne eräpäivään asti. Ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä. Konsernilla ei ole eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia tilinpäätöshetkellä.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahavaroja, joita ei noteerata julkisilla markkinoilla ja joilla on kiinteä tai määritettävissä oleva maksupäivä, eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon. Myyntisaamiset arvostetaan niiden odotettuun käypään arvoon, joka on alkuperäinen laskutusarvo vähennettynä myyntisaamisten arvonalennuksilla. Myyntisaamisista tehdään arvonalennus, kun on olemassa perusteltu näyttö siitä, että konserni ei tule saamaan kaikkia saamisiaan takaisin alkuperäisin ehdoin. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, velallisen todennäköinen konkurssi tai maksujen laiminlyönti ovat viitteitä myyntisaamisten todennäköisestä arvonalentumisesta. Lainasaamisen arvonalentumista arvioidaan samoin kriteerein kuin myyntisaamisten arvonalentumista.

Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat noteeratuista ja noteeraamattomista osakkeista ja sijoituksista. Ne arvostetaan käypään arvoon käyttämällä tilinpäätöspäivän markkinahintoja, kassavirtojen nykyarvomenetelmää tai muita soveltuvia arvostusmalleja. Osakkeet ja sijoitukset, joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, arvostetaan hankintamenoon. Myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman arvomuutosrahastoon verovaikutus huomioiden. Käyvän arvon muutokset kirjataan omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on pysyvästi alentunut niin, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahoitusvelat

Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvelat kirjataan käypään arvoon. Tähän ryhmään luokitellaan johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ja joiden käypä arvo on negatiivinen.

Muut rahoitusvelat kirjataan alun perin käypään arvoon ja myöhemmin ne arvostetaan efektiivisen koron menetelmää käyttäen jaksotettuun hankintamenoon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Muut rahoitusvelat sisältävät pitkä- ja lyhytaikaiset korolliset velat ja ostovelat.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Rahoitusjohdannaisia käytetään suojaustarkoituksiin, ja ne kirjataan hankittaessa taseeseen käypään arvoon. Ne arvostetaan myöhemmin käypään arvoon jokaisena raportointikauden päätöspäivänä. Johdannaiset luokitellaan joko rahavirtojen suojauksiin, ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksiin tai suojauksiin, joihin suojauslaskentaa ei sovelleta. Suojauslaskennan soveltamisen ulkopuolelle jäävien johdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan rahoituseriin. Johdannaisten käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja markkinahintoja.

Rahavirtojen suojausta käytetään sähköjohdannaisiin ja korkojohdannaisiin. Nettosijoitusten suojausta käytetään niihin valuuttajohdannaisiin, jotka suojaavat nettosijoituksiksi määriteltyjen vieraassa valuutassa olevien sisäisten lainojen valuuttariskejä. Suojausohjelmat dokumentoidaan IAS 39 -vaatimusten mukaisesti, ja suojauslaskennan alaisten johdannaisten tehokkuus testataan sekä suojaussuhteen alkaessa että suojaussuhteen olemassaoloaikana.

Rahavirtojen suojaukseen kohdistettujen johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan oman pääomaan suojausrahastoon siltä osin, kun suojaus on tehokas. Nettosijoituksia suojaavien valuuttajohdannaisten käyvän arvon muutos spot-kurssin muutoksen osalta kirjataan oman pääoman muuntoeroihin ja korkoeron muutoksen osalta tulospaikutteisesti rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Omaan pääoman kertyneet käyvän arvon muutokset kirjataan omasta pääomasta tulokseen samoille kausille, joilla suojattavat rahavirrat vaikuttavat tulokseen: sähköjohdannaiset hankinnan ja valmistuksen kuluihin ja korkojohdannaiset rahoituseriin.

Suojauksen tehoton osuus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan: sähköjohdannaisten osalta hankinnan ja valmistuksen kuluihin ja korkojohdannaisten osalta rahoituseriin.

Osakeperusteiset maksut - johdon kannustinjärjestelmä

Osakeperusteisiin maksuihin liittyvät kulut kirjataan tuloslaskelmaan, ja taseeseen kirjataan vastaava velka rahana selvitettävien osakeperusteisten maksujen osalta. Taseen velka arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Osakkeina selvitettävien osakeperusteisten maksujen osalta kirjataan tuloslaskelman kulukirjausta vastaava oman pääoman lisäys.

Omat osakkeet

Omat osakkeet on esitetty tilinpäätöksessä oman pääoman vähennyksenä. Tunnuslukulaskennassa omien osakkeiden vaikutus on eliminoitu. Omat osakkeet vaikuttavat avaintunuslukujen laskentaan IAS 33:n mukaisesti.

Maksettavat osingot

Konsernin maksamat osingot kirjataan sille tilikaudelle, jonka aikana yhtiökokous on vahvistanut osingon maksettavaksi.

Johdon harkintaa edellyttävät laatomisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden toteutumien voivat poiketa tehdyistä arvioista ja käytetyistä oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatomisperiaatteiden soveltamisessa.

Konsernin johto joutuu tekemään päätöksiä laatomisperiaatteiden valintaan ja soveltamiseen liittyen. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassaolevissa IFRS-säännöksissä on mahdollisuus valita eri kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapojen väliltä.

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot perustuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Aikaisemmat kokemukset ja tulevaisuutta koskevat oletukset, joiden uskotaan tilinpäätöshetkellä olevan perusteltuja, vaikuttavat tehtyihin arvioihin. Konsernissa seurataan arvioiden ja oletusten toteutumista säännöllisesti käyttämällä sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä. Muutokset arvioissa ja oletuksissa ovat mahdollisia, ja niiden vaikutus merkitään tilinpäätökseen sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai oletusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Arvioita on käytetty määrittäessä tilinpäätöksessä raportoitujen erien suuruutta, muun muassa tiettyjen omaisuuserien realisoitavuutta, kuten laskennallisia verosaatavia ja muita saatavia, aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden taloudellisia pitoaikoja, varauksia, eläkevastuita ja liikearvojen arvonalentumisia.

Konsernin kannalta merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät liikearvon arvonalentumistestauksiin ja etuuspohjaisiin eläkevelvoitteisiin. Näihin liittyvien laatomisperiaatteiden soveltaminen edellyttää merkittävien arvioiden ja oletusten tekemistä. Epävarmuutta sisältyy liikearvon arvonalentumistestauksen yhteydessä tehtäviin oletuksiin tulevasta kassavirroista ja diskonttokoron määrittämiseen. Arvonalentumistesteissä diskonttokorkona käytetään konsernin keskimääräistä pääoman kustannusta (WACC), joka määritetään valuutta-alueittain. Etuuspohjaisten eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvo perustuu vakuutusmatemaattisiin laskelmiin, jotka perustuvat olettamuksiin ja arvioihin muun muassa varojen ja velkojen arvostamiseen käytetystä diskonttokorosta, varojen odotetusta tuotosta, sekä inflaation ja palkkatason kehityksestä.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät eivät liity yhtiön varsinaiseen perusliiketoimintaan. Olennaisimpia vertailukelpoisuuteen vaikuttavia erä ovat luovutusvoitot ja -tappiot, tuotantolaitoksen sulkemiseen liittyvät tehottomuus- ja sopeuttamiskulut sekä ylimääräiset alaskirjaukset ja mahdolliset alaskirjausten peruutukset, onnettomuuksiin ja luonnonkatastrofeihin liittyvät kulut sekä uudelleenjärjestelyyn, ympäristöön ja vahingonkorvauksiin liittyvät varaukset ja muutokset lainsäädännössä tai oikeuskäytännöissä. Konsernin johto käyttää harkintaa tehdessään päätöksiä vertailukelpoisten erien luokittelussa.

Vuonna 2016 sovelletut uudet ja uudistetut IFRS-standardit ja tulkinnat

Konserni on soveltanut 1.1.2016 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja IFRS-standardeja ja tulkintoja, joilla ei ollut merkittävää vaikutusta raportoituihin lukuihin, mutta joilla saattaa olla merkitystä vastaisuudessa.

- IFRS 10, IFRS 12 ja IAS 28 muutokset *Sijoitusyhteisöt: Selvennyksiä yhdistelypoikkeaman soveltamiseen*. Muutokset selventävät helpotusta konsernitiilinpäätöksen laadintapakosta silloin, kun emoyhtiö on sijoitusyhteisön tytäryhtiö myös siinä tapauksessa, kun sijoitusyhteisö arvostaa kaikki sen tytäryhtiöt käypään arvoon IFRS 10 *Konsernitiilinpäätös* -standardin mukaisesti. Vastaava muutos on tehty IAS 28 *Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin* – standardiin selventämään, että poikkeus pääomaosuusmenetelmän soveltamiseen on käytettävissä myös sellaisen sijoitusyhteisön tytäryhtiön osakkuus- ja yhteisyritysten sijoittajille, jotka arvostavat kaikki tytäryhtiöt käypään arvoon.
- IFRS 11:n muutos *Kirjanpitokäsittely hankittaessa osuuksia yhteisissä toiminnoissa*. Muutos selventää ohjeistusta yhteisten toimintojen osuuksien hankinnan kirjanpitokäsittelyssä tilanteissa, joissa yhteinen toiminto muodostaa liiketoiminnan IFRS 3 *Liiketoimintojen yhdistäminen* -standardin mukaisesti. Standardimuutos edellyttää liiketoimintojen yhdistämisen ja muiden standardien asiaankuuluvien kirjanpitoperiaatteiden soveltamista. Samoja vaatimuksia tulee soveltaa yhteisen toiminnon muodostumiseen jos, ja vain jos, yksi yhteisen toiminnon osapuolista luovuttaa olemassa olevan liiketoiminnan yhteiseen toimintoon.
- IAS 1:n *Tilinpäätöksessä esitettävää tietoa koskeva hanke*. Muutos selventää, ettei yhteisön tarvitse antaa jonkin IFRS –standardin vaatimaa erityistä liitetietoa tilanteissa, mikäli tieto ei ole olennainen. Muutos antaa myös ohjeistusta tietojen yhdistämisestä liitetietotarkeituihin.
- IAS 16:n ja IAS 38:n muutos *Selvennys hyväksyttäviin poistomenetelmiin*. Muutos kieltää yhteisöjä tekemästä aineellisten tai aineettomien hyödykkeiden poistoa myyntituottoihin perustuen. Poikkeuksellisesti poistot voidaan tehdä myyntituottoihin perustuen ainoastaan, mikäli voidaan todentaa, että myyntituottojen ja aineettoman hyödykkeen taloudellisen hyödyn kulumisen korreloivat erittäin paljon keskenään.
- IAS 27:n *Erillistilinpäätös* muutos *Pääomaosuusmenetelmä erillistilinpäätöksissä*. Standardimuutos keskittyy erillistilinpäätökseen ja sallii pääomaosuusmenetelmän käyttämisen erillistilinpäätöksissä. Muutos sallii tytäryhtiöiden, osakkuus- ja yhteisyritysten kirjaamisen erillistilinpäätöksissä hankintamenoa IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* –standardin mukaisesti (tai IAS 39 *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen* – standardin mukaisesti mikäli yhteisö ei vielä sovelta IFRS 9:ää) tai käyttäen pääomaosuusmenetelmää IAS 28 *Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin* –standardin mukaisesti.
- *IFRS-standardeihin tehdyt parannukset 2012-2014*. Annual Improvements –menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten luonne vaihtelee standardeittain, mutta muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Muutostiedot sisältää lukuisia parannuksia useisiin IFRS-standardeihin alla olevan yhteenvedon mukaisesti.
 - Muutokset IFRS 5:een sisältävät erityistä ohjeistusta tilanteisiin, jossa yhteisö uudelleenluokittelee omaisuuserän (tai luovutettavien erien ryhmän) myytäväksi luokitellusta omistajille luovutettavaksi (tai päinvastoin). Muutokset selventävät, että kyseinen muutos on katsottava alkuperäisen luovutussuunnitelman jatkumiseksi ja täten IFRS 5:n vaatimukset myyntisuunnitelman muutoksesta eivät sovellu. Muutokset selventävät myös ohjeistusta siitä, milloin omistajille luovutettavaksi luokittelu lopetetaan.
 - Muutokset IFRS 7:ään tuovat lisäohjeistusta selventämään, onko hoitopalvelusopimus siirrettyyn omaisuuserään säilynyt intressi siirretyistä omaisuuseristä vaadittavia liitetietoja varten.
 - Muutokset IAS 19:ssä selventävät työsuhteen päättymisen jälkeisistä etuuksista johtuvien velvoitteiden diskonttaamiseen käytettävää korkoa, joka määritetään yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättymispäivän markkinakorkojen perusteella. Arvio markkinan syvyydestä korkealaatuksille joukkovelkakirjalainoille tulee olla valuuttamääräinen (ts. samassa valuutassa kuin etuudet ovat maksettu). Niille valuutoille, jonka määräisille yritysten liikkeelle laskemille korkealaatuksille joukkovelkakirjalainoille ei ole syviä markkinoita, käytetään sen sijaan kyseisen valuutan valtion joukkolainojen raportointikauden päättymispäivän markkinakorkoa.

- IAS 19:n muutos *Etuus pohjaiset järjestelyt: Työntekijän maksamat maksut*. Muutokset selventävät, miten yhtiön tulisi käsitellä kirjanpidossa työntekijöiden tai kolmansien osapuolten maksuja etuus pohjaiseen järjestelyyn silloin, kun nämä maksut on kytketty työntekijän palvelusvuosien määrään. Lisäksi, muutos sallii käytännön apukeinon tilanteissa, joissa maksujen määrä on riippumaton palvelusvuosien määrästä. Tällöin maksut voidaan, mutta ei velvoiteta, kirjata työsuoritukseen perustuvan menon oikaisuksi kaudella, jolloin työsuoritus vastaanotetaan.

Myöhemmin sovellettavat uudet ja uudistetut IFRS-standardit

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit, joita konserni ei ole vielä soveltanut. Konserni ottaa nämä käyttöön kunkin standardin voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien. Konserni on käynnistänyt toimenpiteet näiden uusien ja uudistettujen standardien vaikutusten arvioimiseksi, ellei alla toisin mainita.

- **IFRS 9 Rahoitusinstrumentit (voimaan EU:ssa 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** Uusi standardi korvaa nykyisen IAS 39 *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen* -standardin. IFRS 9 tuo uusia vaatimuksia rahoitusvarojen luokitteluun ja arvostamiseen sekä sisältää uuden, odotettuihin luottotappioihin perustuvan arvonalentumismallin rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista koskevat säännöt perustuvat pitkälti nykyisiin IAS 39 vaatimuksiin. Uudet yleisen suojauslaskennan vaatimukset säilyttävät nykyisen IAS 39:n mukaiset kolme suojauslaskentatyyppiä. Standardi tuo kuitenkin joustavuutta suojauslaskentaan oikeuttaviin transaktiotyyppeihin, erityisesti lisäämällä ehdot täyttäviä suojausinstrumentteja ja suojauslaskentaan oikeuttavien muiden kuin rahoituserien riskikomponenttityyppejä. Uusista vaatimuksista rahoitusvarojen luokitteluun ja arvostamiseen ei odoteta olevan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- **IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (voimaan EU:ssa 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** IFRS 15 sisältää yhden kattavan tuloutusmallin asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen. IFRS 15 korvaa nykyiset IAS 18 *Tuotot* ja IAS 11 *Pitkäaikaishankkeet* – standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. IFRS 15:n pääperiaatteena on, että myyntituotot kirjataan siten, että ne kuvaavat luvattujen tavaroiden tai palveluiden luovuttamista asiakkaalle sellaiseen rahamäärään, joka kuvastaa vastiketta, johon yhteisö odottaa olevansa oikeutettu kyseisiä tavaroita tai palveluita vastaan. IFRS 15:n mukaan yhteisö kirjaa myyntituoton silloin, kun (tai sitä mukaa kuin) suoritevelvoite täytetään, toisin sanoen kun asiakas saa määräysvallan suoritevelvoitteen perusteena olevaan tavaraan tai palveluun. Yhteisön on sovellettava 1. tammikuuta 2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla joko täysin takautuvaa tai yksinkertaistettua menetelmää. Konserni ei ole vielä tehnyt päätöstä, kumpaa menetelmää se aikoo soveltaa. Vuoden 2016 aikana Konserni on tehnyt alustavaa analyysia IFRS 15 -standardin vaikutuksista. Alustavan analyysin tulokset saattavat tarkentua yksityiskohtaisemman analyysin edetessä. Edellä mainitun lisäksi Konserni ottaa huomioon IASB:n huhtikuussa 2016 julkaisemat IFRS 15 -standardin selvennykset ja seuraa standardin kehitystä edelleen.

Konsernin tulovirrat ja alustavat muutokset

Tulovirrat analysoitiin Konsernin segmenttiraportoinnin pohjalta, jotka on esitetty liitetiedossa numero 2 Segmenttitiedot. Konsernin merkittävimmät tulovirrat tulevat tavaroiden ja tuotteiden myynnistä, jotka vastaavat arviolta 95 % kokonaisliikevaihdosta. Alustavan arvion mukaan Konserni ei odota mitään merkittäviä muutoksia uuden standardin käyttöönotosta. Sopimusanalyysin yhteydessä Konserni on tunnistanut tiettyjä asiakkaita ja sopimuksia, joihin standardilla voi olla vaikutusta. Vaikutuksen ei kuitenkaan odoteta olevan merkittävä. IFRS 15 käyttöönoton valmistelussa Konserni huomioi erityisesti seuraavat asiat:

- **Tavaroiden myynti**
IFRS 15 käyttöönotolla ei odoteta olevan vaikutusta asiakassopimuksiin, joissa tavaroiden myynti on sopimuksen ainoa suoritevelvoite. Konserni täyttää suoritevelvoitteen yhtenä ajankohtana omaisuuserän määräysvallan siirtyessä asiakkaalle. Tyypillisesti määräysvalta siirtyy tavaroiden toimituksen yhteydessä.
- **Palvelujen tuottaminen ja projektiliiketoiminta**
Suoritevelvoitteiden yksilöiminen: IFRS 15 mukaan yhteisön on sopimuksen syntymisajankohtana arvioitava asiakassopimuksessa luvatut tavarat tai palvelut sekä yksilöitävä suoritevelvoitteeksi jokainen lupaus siitä, että asiakkaalle luovutetaan joko tavara tai palvelu (tai tavara- tai palvelukokonaisuus), joka on erotettavissa tai sarja erotettavissa olevia tavaroita tai palveluja, jotka ovat olennaisilta osin samoja ja joiden luovuttaminen asiakkaalle tapahtuu saman luovutusmallin mukaisesti. Alustavan arvion mukaan suoritevelvoitteet pysyvät pääosin muuttumattomina. Sellaisia tapauksia kuitenkin on, joissa tällä hetkellä erikseen käsiteltäviä suoritevelvoitteita joudutaan jatkossa mahdollisesti käsittelemään yhtenä suoritevelvoitteena. Tämän varmistaminen vaatii syvempää analyysia. Tällaisia sopimuksia ovat esimerkiksi projektitoimitukset, joihin sisältyy suunnittelutyötä tai lisenssejä. Tämä voi vaikuttaa myynnin tulouttamisen ajankohtaan.

Muuttuva vastike: IFRS 15 vaatii, että yhteisön on sopimuksen syntymisajankohtana arvioitava muuttuvan vastikkeen määrä sekä rajoitettava myyntituottojen tuloutusta siten, ettei kertyneisiin myyntituottoihin jouduta tekemään merkittävää peruuttamista. Konserni jatkaa yksittäisten sopimusten arviointia muuttuvien vastikkeiden

ja näihin liittyvien rajoitteiden määrittämiseksi. Konserni arvioi, että IFRS 15 – standardin mukaisten rajoitteiden soveltaminen voi johtaa nykyistä useammin myyntituottojen tulouttamisen lykkäämiseen.

Liikevaihdon ajoittuminen: Konserni on alustavasti arvioinut, että palveluiden osalta suoritevelvoitteet täyttyvät ajan kuluessa, koska asiakas joko samanaikaisesti saa ja kuluttaa yhteisön suoritteesta saamansa hyödyn sitä mukaa kuin yhteisö tuottaa suoritetta tai Konsernin suoritteesta syntyy omaisuuserä tai se parantaa omaisuuserää, johon asiakkaalla on määräysvalta, sitä mukaa kuin omaisuuserä syntyy tai sitä parannetaan. Projektiliiketoiminnan osalta Konserni jatkaa sen arvioimista, onko sillä kaikissa toimitetuissa projekteissa oikeus saada vastiketta tarkasteluhetkeen mennessä tuotetusta suoritteesta. Konserni analysoi vielä asiakassopimuksia, jotka sisältävät yllämainittuja elementtejä ja jatkaa analyysia vuoden 2017 kuluessa määrittääkseen vaikutukset tilinpäätökseensä.

IFRS 15 – standardi sisältää myös laajat liitetietovaatimukset. Vuoden 2017 kuluessa Konserni kehittää tarvittavat prosessit vaadittujen tietojen keräämiseksi ja esittämiseksi.

- **Selvennykset IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** Selvennykset standardiin julkaistiin 12.4.2016 ja ne sisältävät ohjeistusta a) suorite-velvoitteiden yksilöimiseen; b) päämies-agentti pohdintaan c) lisensointiin. Selvennykset on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- **IFRS 16 Vuokrasopimukset (voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)** IFRS 16 sisältää kattavan mallin vuokrajärjestelyiden tunnistamiseen ja tilinpäätöskäsittelyyn sekä vuokralle ottajille että vuokralle antajille. Standardi korvaa nykyisen IAS 17 *Vuokrasopimukset* –standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16:n mukaan vuokrasopimuksen ja palvelusopimuksen ero perustuu siihen, onko asiakkaalla määräysvalta yksilöityyn omaisuuserään. Vuokralle ottajat eivät jatkossa erottele operatiivisia (taseen ulkopuolisia) ja rahoitusleasingejä (taseessa), vaan näiden sijaan kaikista vuokralle ottajien vuokrasopimuksista kirjataan käyttöoikeusomaisuuserä ja vuokrasopimusvelka (ts. kaikki taseeseen), lyhytaikaisia ja vähäarvoisia vuokrasopimuksia lukuun ottamatta. Toisin kuin vuokralle ottajien kirjanpitoikäsihtely, IFRS 16:n vuokralle antajien vuokrasopimusten kirjaamista koskevat vaatimukset perustuvat pitkälti nykyisen IAS 17 –standardin vaatimuksiin, ja jatkossakin vuokralle antajien vaaditaan luokittelevan vuokrasopimuksen operatiivisiin vuokrasopimuksiin ja rahoitusleasingeihin. Lisäksi IFRS 16 sisältää kattavat liitetietovaatimukset. Käyttöoikeusomaisuuserän ja vastaavan vuokrasopimusvelan kirjaamisvaatimusten vaikutuksista konsernin tilinpäätökseen tehdään selvitys vuoden 2017 aikana. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- **IFRS 2 muutos Osakeperusteisten maksujen luokittelu ja arvostaminen (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** 20.6.2016 julkaistu muutos selvittää seuraavaa: a) käteisvaroina maksettavan osakeperusteisen liiketoimen käyvän arvon arvioinnissa oikeuden syntymisehtojen vaikutusten tulisi seurata samaa lähestymistapaa kuin omana pääomana maksettavan osakeperusteisen liiketoimen; b) mikäli verolaki tai sääntely vaatii yhteisöä pidättämään tietyn määrän oman pääoman ehtoisia instrumentteja, joka täsmää työntekijöiden verovelvollisuuksien veroviranomaiselle toimitettavaan verovelan määrään (ts. nettosuoritusominaisuus), on tällainen järjestely luokiteltava kokonaisuudessaan omana pääomana maksettavaksi liiketoimeksi edellyttäen, että osakeperusteinen maksu olisi luokiteltu omana pääomana maksettavaksi liiketoimeksi ilman sen sisältämää nettosuoritusominaisuutta; ja c) kuinka kirjata muutos, joka muuttaa liiketoimen käteisvaroina maksettavasta omana pääomana maksettavaan. Muutosten soveltamisella ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- **IAS 12 muutos Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen realisoitumattomista tappioista (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** 19.1.2016 julkaistu muutos IAS 12:een tehtiin selvittämään laskennallisten verosaamisten kirjaamista silloin kun kiinteäkorkoinen velkainstrumentti arvostetaan käypään arvoon ja kyseinen käypä arvo on pienempi kuin omaisuuserän verotuksellinen arvo. Muutoksella ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- **IAS 7 muutos Tilinpäätöksessä esitettävää tietoa koskeva hanke (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** 29.1.2016 julkaistu muutos vaatii yhteisöjä esittämään liitetietoja, jotka mahdollistavat tilinpäätösten käyttäjien arvioinnin yhteisön rahoitustoiminnoista johtuvista velkojen muutoksista. Tämä kattaa sekä rahavirroista syntyvät muutokset (esimerkiksi velkojen nostot ja takaisinmaksut), että muutokset joihin ei liity rahavirtaa (esimerkiksi hankinnat, luovutukset, kertyneet korot ja realisoitumattomat valuuttakurssierot). Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- **IFRS-standardeihin tehdyt parannukset 2014-2016 (sovellettava tilikausilla alla olevan mukaisesti).** Annual Improvements –menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten luonne vaihtelee standardeittain, mutta muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Muutoskierron sisältää lukuisia parannuksia useisiin IFRS-standardeihin alla olevan yhteenvedon mukaisesti. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
 - Muutos IFRS 1:n *Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto* poistaa seuraavat lyhytaikaiset helpotukset liitteessä E (E3-E7) tarpeettomina: (a) rahoitusinstrumentteja koskevat tiedot; (b) työsuhte-etuudet; ja (c) sijoitusyhteisöt. Muutoksia on sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla.

- Muutokset IFRS 12 *Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä* selventävät standardin soveltamisalaa täsmentämällä että standardin liitetietovaatimukset, lukuun ottamatta vaatimuksia kappaleissa B10-B16, soveltuvat yhteisön kappaleessa 5 olevan listan mukaisissa osuuksissa, jotka on luokiteltu myytävänä oleviksi, jaettavaksi omistajille tai lopetetuiksi toiminnoiksi IFRS 5 *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot* –standardin mukaisesti. Muutoksia on sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla.
- Muutos IAS 28 *Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin* selventää, että valintaa arvostaa pääomasijoitusyhtiön, tai muun ehdot täyttävän yhteisön, omistama osuus osakkuus- tai yhteisyrityksessä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tuloksen kautta voidaan soveltaa sijoitus kerrallaan. Muutoksia on sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla.
- **IAS 40 muutos *Sijoituskiinteistöjen siirrot* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** 8.12.2016 julkaistu muutos selventää vaatimuksia liittyen sijoituskiinteistöjen siirtämisestä sijoitusomaisuuteen tai pois sijoitusomaisuudesta silloin, ja vain silloin, kun on näyttöä siitä että kiinteistön käyttötarkoituksessa on tapahtunut muutos. Tämän mukaisesti, IAS 40:ää on muutettu vastaamaan periaatetta, että muutos käyttötarkoituksessa sisältää (a) arvioinnin siitä että kiinteistö täyttää, tai on lakannut täyttämästä, sijoituskiinteistön määritelmän; ja (b) näyttöä siitä että käyttötarkoituksen muutos on tapahtunut. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- **IFRIC 22 tulkinta *Ulkomaanrahan määräiset liiketoimet ja ennakkovastikkeet* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** 8.12.2016 julkaistu tulkinta sisältää ohjeistusta ”liiketoimen toteutumispäivään” liittyen silloin kun yhteisö maksaa tai saa ulkomaan rahan määräisen vastikkeen ennakoon. IAS 21 *Valuuttakurssien muutosten vaikutukset* vaatii yhteisöä kirjaamaan ulkomaanrahan määräisen liiketoimen alun perin kirjanpitoon toimintavaluutan määräisenä siten, että ulkomaan rahan määräinen erä muutetaan käyttäen avistakurssia. IAS 21 määrittelee liiketoimen toteutumispäivän ”päivänä, jona liiketoimi täyttää IFRS-standardien mukaiset kirjausedellytykset”. Tulkinta selventää, että ”liiketoimen toteutumispäivä” on ennakoon maksetun tai saadun vastikkeen päivä. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

2. Toimintasegmentit

Uponorin segmenttirakenne muodostuu liiketoimintojen ja maantieteellisten alueiden pohjalta määritellyistä kolmesta segmentistä, jotka ovat Talotekniikka – Eurooppa, Talotekniikka – Pohjois-Amerikka sekä Uponor Infra. Segmenttien riskit ja tuotot eroavat markkina- ja liiketoimintaympäristön, tuotetarjonnan, palveluiden sekä asiakasrakenteen osalta. Liiketoiminnan johto, valvonta ja raportointirakenteet on ryhmitelty liiketoimintasegmenttien mukaisesti. Raportoittavat segmentit ovat yksilöityjä toimintasegmenttejä, joita ei ole yhdistelty.

Talotekniikka – Eurooppa vastaa talotekniikan liiketoiminnoista Euroopassa ja Aasiassa sekä vientitoiminnoista niihin Euroopan ulkopuolisiin maihin, joissa Uponorilla ei ole omaa toimintaa. Talotekniikka – Pohjois-Amerikka vastaa talotekniikan liiketoiminnasta Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Talotekniikka Uponorissa tarkoittaa lähinnä asuin-, liike- ja julkisten rakennusten sisäilma- ja käyttövesiputkijärjestelmiä. Talotekniikan asiakaskunta koostuu pääosin LVI-asennusliikkeistä ja rakennusyhtiöistä.

Uponor Infra on erikoistunut kunnallistekniseen putkiliiketoimintaan Pohjois-Euroopassa, jonka lisäksi sillä on liiketoimintaa Keski-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Sen tuotteita ja palveluja, kuten kunnallisteknisiä painevesiputkistoja, viemärointi- ja jätevesijärjestelmiä sekä projektipalveluita, myydään kunnallistekniikan uudis- tai korjausrakentamista harjoittaville laitos- ja yritysasiakkaille.

Muut-segmentti sisältää konsernitoiminnot sekä yhtiöt, joissa ei ole liiketoimintaa.

Taloudellisten tavoitteiden asettaminen ja seuranta kohdistuvat lähinnä liiketoimintayksiköiden liikevaihto- ja liikevoittolukuihin sekä liikevoittoon kohdistuvien kustannustekijöiden seurantaan ja operatiivisen nettokäyttöpääoman määrään. Konsernin resursseja johdetaan muun muassa kohdentamalla investointeja liiketoimintatarpeiden pohjalta sekä mitoittamalla henkilöstön määrä ja osaaminen vastaamaan liiketoimintaprosessien tarpeita.

Segmenttien raportointi noudattaa konsernin laadintaperiaatteita. Segmenttien välinen liiketoiminta on markkinaperusteista ja kaikki segmenttien väliset myynnit sekä sisäiset katteet eliminoidaan konsolidoinnin yhteydessä.

Segmenttien tuotto vastaa liikevaihtoa ja segmenttien tuloksella tarkoitetaan liikevoittoa konsernin laajassa tuloslaskelmassa. Tuloslaskelmaerät sisältävät segmentin jatkuvat toiminnot ja tase-erät muodostuvat kunkin tilinpäätöshetken konsernirakenteen mukaisesti. Jatkuvat toiminnot eivät sisällä Irlannista vuonna 2008 myytyä yhdyskuntateknistä liiketoimintaa.

Segmenttien varat sisältävät tase-erät, jotka ovat joko suoraan tai perustellusti kohdistettavissa liiketoimintasegmenteille. Varat koostuvat pääasiassa korottomista varoista kuten aineellisista ja aineettomista käyttöomaisuushyödykkeistä, vaihto-omaisuudesta, toimintaan liittyvistä siirtyvistä eristä sekä myyntisaamisista ja muista saamisista.

2016 M€	Talotekniikka - Eurooppa	Talotekniikka - Pohjois-Amerikka	Uponor Infra	Muut	Eliminoimit	Uponor-konserni	2015 M€	Talotekniikka - Eurooppa	Talotekniikka - Pohjois-Amerikka	Uponor Infra	Muut	Eliminoimit	Uponor-konserni
Tuotot, ulkoinen	510,2	305,6	283,6	-	-	1099,4	Tuotot, ulkoinen	466,4	275,8	308,6	-	-	1050,8
Tuotot, sisäinen	0,8	0,0	4,3	-	-5,1	-	Tuotot, sisäinen	0,7	0,0	3,4	-	-4,1	-
Tuotot yhteensä	511,0	305,6	287,9	-	-5,1	1099,4	Tuotot yhteensä	467,1	275,8	312,0	-	-4,1	1050,8
Liiketulos	25,6	50,0	-0,8	-2,2	-1,6	71,0	Liiketulos	24,0	51,0	0,2	-3,8	0,0	71,4
Liiketulos %	5,0	16,4	-0,3			6,5	Liiketulos %	5,1	18,5	0,1			6,8
Rahoitustuotot						10,4	Rahoitustuotot						11,3
Rahoituskulut						20,4	Rahoituskulut						20,2
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta						-0,6	Osuus osakkuusyritysten tuloksesta						0,3
Tuloverot						18,9	Tuloverot						25,7
Lopetettujen toimintojen tulos						0,4	Lopetettujen toimintojen tulos						-0,2
Tilikauden tulos						41,9	Tilikauden tulos						36,9
Varat	393,0	245,1	196,8	260,2	-327,6	767,5	Varat	325,5	216,0	212,9	227,7	-274,3	707,8
Velat							Velat						
Segmenteille allokoidut velat yhteensä	261,9	174,5	65,1	297,6	-358,5	440,6	Segmenteille allokoidut velat yhteensä	211,3	160,2	80,0	245,7	-301,0	396,2
Allokoimaton osuus						326,9	Allokoimaton osuus						311,6
Oma pääoma ja velat yhteensä						767,5	Oma pääoma ja velat yhteensä						707,8
Investoinnit	14,4	20,8	14,3	1,2	-	50,7	Investoinnit	15,4	22,6	11,3	0,8	-	50,1
Poistot ja arvonalentumiset	14,2	10,7	13,1	3,6	0,0	41,6	Poistot ja arvonalentumiset	10,2	9,8	14,5	4,5	0,1	39,1
Henkilöstö keskimäärin	2 037	682	1 081	69	-	3 869	Henkilöstö keskimäärin	2 014	592	1 173	64	-	3 842

Koko yhteisöä koskevat tiedot

Tuotteita ja palveluita koskevat tiedot

	2016	2015
Tuotot konsernin ulkopuolelta, jatkuvat toiminnot		
Talotekniset ratkaisut	815,3	742,2
Yhdyskuntatekniset ratkaisut	284,1	308,6
Uponor-konserni	1 099,4	1 050,8

Maantieteellisiä alueita koskevat tiedot

	2016	2015
Tuotot konsernin ulkopuolelta, jatkuvat toiminnot		
Yhdysvallat	276,0	250,9
Saksa	161,1	136,7
Suomi	123,1	123,7
Ruotsi	99,6	93,1
Kanada	80,7	82,9
Tanska	48,9	47,8
Alankomaat	39,5	37,0
Espanja	34,7	29,6
Iso-Britannia	31,5	35,2
Norja	29,7	30,4
Muut	174,5	183,5
Uponor-konserni	1 099,4	1 050,8

	2016	2015
Pitkäaikaiset varat		
Yhdysvallat	112,0	87,5
Suomi	49,5	53,1
Ruotsi	36,4	36,1
Saksa	35,3	33,5
Kanada	11,8	11,2
Muut	55,9	32,4
Uponor-konserni	300,9	253,8

Tuotot konsernin ulkopuolelta on esitetty asiakkaiden maantieteellisen sijainnin mukaisesti. Pitkäaikaiset varat on puolestaan esitetty varojen sijaintimaan mukaan. Pitkäaikaiset varat eivät sisällä liikearvoa ja laskennallisia verosaamisia.

3. Liiketoimintojen yhdistäminen

Uponor Holding GmbH sai 4. tammikuuta 2016 päätökseen 30. marraskuuta 2015 julkistetun hankkeen ostaa kahden saksalaisyhtiön, eli Delta Systemtechnik GmbH:n ja Kamo-ryhmän osakekannat kokonaisuudessaan. Kamo-konserni muodostuu kolmesta yhtiöstä: KaMo Frischwarmwassersystem GmbH, KaMo Verteilersysteme GmbH ja Morlok Betriebsgesellschaft mbH. Delta Systemtechnik valmistaa kuuman veden jakoasemia omakotien käyttövesijärjestelmiin, lämmityksen lämmönsiirtimiä sekä muita tuotteita kuumavesi- ja lämmitysjärjestelmiin. KaMo kehittää sekä huoneistokohtaisia että keskitettyjä järjestelmiä asuntojen lämmittämiseen ja kuuman veden tuottamiseen. Yritysoston tarkoituksena on laajentaa Uponorin tarjontaa ja osaamista käyttö- ja juomavesijärjestelmämarkkinoilla, joilla hygieniatekijöiden merkitys kasvaa koko ajan. Hankitut yhtiöt tulivat osaksi Talotekniikka – Eurooppa –segmenttiä.

	2016	2015
Hankittu nettovarallisuus ja liikearvo		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	3,7	-
Aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	19,8	-
Vaihto-omaisuus	5,5	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset	5,7	-
Rahavarat	1,1	-
Varat yhteensä	35,8	-
Pitkäaikaiset korolliset velat	3,3	-
Laskennalliset verovelat	5,7	-
Varaukset	0,7	-
Lyhytaikaiset korolliset velat	0,4	-
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	4,3	-
Velat yhteensä	14,4	-
Nettovarat	21,4	-
Hankintameno	32,5	-
Hankittu nettovarallisuus	-21,4	-
Liikearvo	11,1	-
Rahavirtavaikutus	2016	2015
Hankintahinta	32,5	-
Hankinnan yhteydessä saadut rahavarat	-1,1	-
Rahavirtavaikutus	31,4	-

Hankintameno 32,5 miljoonaa euroa vastaa kokonaisuudessaan Delta Systemtechnik GmbH:n ja KaMo Groupin määritettyä käypää arvoa, joka on arvioitu käyttäen tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa ja markkinoihin perustuvaa lähestymistapaa. Käyvän arvon määrittäminen perustuu merkittävässä määrin syöttötietoihin, joita ei ole saatavissa markkinoilta, viitaten IFRS 13 Käyvän arvon määrittäminen -standardin Tason 3 mukaisiin syöttötietoihin.

Hankinnasta syntynyt liikearvo 11,1 miljoonaa euroa muodostuu pääosin liiketoiminnan yhdistämisestä saavutettavista synergioista kuten kansainvälisestä kasvusta, projektiliiketoiminnasta, tuotetarjoomasta sekä ristiin myynnistä. Hankintamenolaskelma on alustava: hankitun nettovarallisuuden käypä arvo on ehdollinen, kunnes arvostukset aineellisille käyttöomaisuushyödykkeille ja tunnistettavissa oleville aineettomille hyödykkeille ovat lopulliset.

Hankintaan liittyvät kustannukset olivat 0,9 miljoonaa euroa. Ne sisältyvät hallinnon kuluihin konsernin laajassa tuloslaskelmassa seuraavasti: 0,6 miljoonaa euroa 31.12.2015 päättyneellä tilikaudella ja 0,3 miljoonaa euroa 31.12.2016 päättyneellä raportointikaudella.

Konsernin laajaan tuloslaskelmaan sisältyi Delta Systemtechnik GmbH:n ja KaMo Groupin tuottamaa liikevaihtoa 31,6 miljoonaa euroa ja kauden tulosta 1,3 miljoonaa euroa tammikuun 4. päivästä 2016 lähtien.

Uponor Oyj osti joulukuussa 2015 reaaliaikaiseen vedenlaadun seurantaan erikoistuneen suomalaisen startup-yrityksen UWater Oy:n (NWater Oy 11.1.2016 asti) koko osakekannan. Maksettu kauppahinta ja hankittu nettovarallisuus eivät olleet merkittäviä.

4. Tytäryhtiöiden ja liiketoimintojen myynnit

Vuoden 2016 aikana ei ole myyty tytäryhtiöitä tai liiketoimintoja.

Uponor ilmoitti 25. helmikuuta 2015, että sen tytäryhtiö Uponor Infra Oy myi 65,99 prosentin enemmistöosuutensa Wiik & Hoeglund PLC -yhtiöstä. Yhtiö on listattu Thaimaan pörssiin. Uponor Infra Oy päätti vetäytyä kyseisestä liiketoiminnasta, koska sen tavoitteena on keskittyä markkinoihin, joissa sillä on vahva asema ja joissa sen on mahdollista saavuttaa yhteistoimintaetuja. Wiik & Hoeglund PLC-yhtiöön liittyvä määräysvallattomien omistajien osuus poistui myynnin seurauksena.

Uponor ilmoitti 30. maaliskuuta 2015 Uponor Infra Oy:n myyneen samasta syystä kokonaan omistamansa tytäryhtiön Extron Engineering Oy:n, jonka päätoimiala on muoviteollisuuden koneiden ja laitteiden valmistus.

Uponor Infran tuotevalikoiman strategisten linjausten seurauksena Uponor Infra Oy myi Omega-Liner® -putkistosaneerausliiketoimintansa joulukuussa 2015.

Saatu kauppahinta edellä mainituista liiketoimista oli yhteensä 9,8 miljoonaa euroa. Nettovaikutus tulokseen oli 1,9 miljoonaa euroa.

	2016	2015
Myytyjen varojen kirjanpitoarvo		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-	8,0
Aineettomat hyödykkeet	-	0,0
Muut pitkäaikaiset varat	-	1,5
Vaihto-omaisuus	-	5,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	-	5,9
Rahavarat	-	2,2
Varat yhteensä	-	22,7
Pitkäaikaiset korolliset velat	-	0,4
Eläkevelvoitteet ja muut velat	-	0,4
Lyhytaikaiset korolliset velat	-	6,0
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-	4,7
Velat yhteensä	-	11,5
Nettovarat	-	11,2
- jakautuminen emoyhtiön omistajille	-	7,9
Käteisenä saatu kauppahinta	-	9,8
Myytyjen liiketoimintojen rahavarat	-	2,2
Rahavirtavaikutus	-	7,6

5. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

	2016	2015
Liiketoiminnan muut tuotot		
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	0,7	0,3
Tuotot tytäryhtiöosakkeiden ja liiketoimintojen myynnistä	-	1,9
Muut erät	3,5	0,2
Yhteensä	4,2	2,4
Liiketoiminnan muut kulut		
Tutkimus- ja kehittämiskulut	21,4	18,5
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntitappiot	0,3	0,1
Arvonalentumiset	3,3	3,0
Muut erät	0,6	0,1
Yhteensä	25,6	21,7
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastusyhteisö Deloitte & Touche		
Lakisääteiset tilintarkastuspalvelut	0,9	0,8
Muut palvelut	0,1	0,3
Yhteensä	1,0	1,1

Liiketoiminnan muiden tuottojen erään muut sisältyy Kanadassa vuonna 2016 sovitun patenttiloukkaustapauksen rojaltimaksut ja korvaukset koskien patenttiloukkausta.

6. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut

	2016	2015
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet:		
- Palkat ja palkkiot	193,8	187,3
- Muut henkilösivukulut	29,7	27,8
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet:		
- Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	11,4	11,6
- Eläkekulut - etuuspohjaiset järjestelyt	1,3	1,3
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	0,0	0,1
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet	3,8	1,2
Osakeperusteiset maksut		
- Myönnetty osakkeina toteutettavat osuudet	0,8	1,0
Yhteensä	240,8	230,3
Henkilöstö 31.12.	3 868	3 735
Henkilöstö keskimäärin	3 869	3 842

Tiedot johdon työsuhde-etuuksista esitetään Lähipiiritiedoissa (liite 33).

7. Poistot ja arvonalentumiset

	2016	2015
Poistot ja arvonalentumiset omaisuusryhmittäin		
Aineettomat oikeudet	5,3	4,9
Muut aineettomat hyödykkeet	2,6	0,7
Maa- ja vesialueet	0,9	0,3
Rakennukset ja rakennelmat	5,8	5,7
Koneet ja kalusto	21,3	21,2
Muut aineelliset hyödykkeet	5,7	6,3
Yhteensä	41,6	39,1
Poistot ja arvonalentumiset toiminnoittain		
Hankinta ja valmistus	25,5	24,2
Varastointimenot	1,2	1,4
Myynti ja markkinointi	4,2	2,1
Hallinto	6,4	7,4
Muut	4,3	4,0
Yhteensä	41,6	39,1

Vuonna 2016 kirjattiin 3,3 (3,0) miljoonaa euroa arvonalentumisia muihin aineellisiin hyödykkeisiin. Toiminnoittain esitettyä tämä sisältyy erään muut.

8. Rahoitustuotot ja -kulut sekä valuuttakurssimuutokset

	2016	2015
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,0	0,0
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	0,2	0,3
Korkotuotot korkojohdannaisista	-	0,7
Kurssierot	10,1	10,3
Muut rahoitustuotot	0,1	-
Yhteensä	10,4	11,3
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostetuista rahoitusveloista	3,8	3,6
Korkokulut korkojohdannaisista	1,0	1,7
Tappio tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista ja -veloista		
- valuuttajohdannaiset netto, ei suojauslaskennan alla	6,0	0,4
Kurssierot	8,0	13,3
Muut rahoituskulut	1,6	1,2
Yhteensä	20,4	20,2

Vuonna 2016 varsinaisen liiketoiminnan tuottoihin ja kuluihin sisältyy valuuttakurssitappiota 0,9 (valuuttakurssivoittoa 0,3) miljoonaa euroa. Korkokuluihin sisältyy tavanomaisten korkokulujen lisäksi rahoitusleasingsopimusten korko-osuuksia 0,4 (0,5) miljoonaa euroa.

9. Tuloverot

	2016	2015
Tilikauden ja edellisten tilikausien tuloverot		
Tilikaudelta	23,4	27,1
Edellisiltä kausilta	0,3	0,3
Laskennallisen verovelan muutos	-4,8	-1,7
Yhteensä	18,9	25,7
Tuloverojen täsmäytys		
Tulos ennen veroja	60,4	62,8
Verot laskettuna Suomen verokannan (20%) mukaan	12,2	12,6
Ulkomaisten verokantojen vaikutus	7,8	8,3
Vähennyskelvottomat menot	1,2	1,5
Verovapaat tulot	-1,9	-1,4
Aikaisemmin kirjaamattomien verotappioiden käyttö	-1,7	-0,1
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	0,8	2,2
Verokannan muutoksen vaikutus	0,0	0,0
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0,3	0,3
Muut erät	0,2	2,3
Yhteensä	18,9	25,7
Efektiivinen verokanta, %	31,3	40,9

Vuosien 2016 ja 2015 aikana konserniyhtiön verotuksiin vaikuttavassa lainsäädännössä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Konsernin efektiivinen verokanta laski 31,3 prosenttiin vertailuvuoden 40,9 prosentista. Konsernin efektiivisen verokannan laskuun vaikuttivat aikaisemmin kirjaamattomien verotappioiden käyttö, alhaisempi määrä kirjaamattomia laskennallisia verosaamia verotuksellisista tappioista, sekä Uponorille jälkikäteen Yhdysvalloissa myönnetty kertaluonteiset verohelpotukset tutkimukselle ja tuotekehitykselle.

Vuoden 2015 verot sisältävät 1,6 miljoonaa euroa Virossa osingonjaon yhteydessä maksettuja veroja. Vuonna 2015 kirjattiin lisäksi 0,5 miljoonaa euroa laskennallista verovelkaa liittyen Viron tytäryhtiöiden jäljellä oleviin jakamattomiin voittovaroihin.

Muihin laajan tuloksen eriin sisältyvät verot**2016**

	Ennen veroja	Vero- vaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	1,6	0,2	1,4
Nettosijoitusten suojaus	0,2	-	0,2
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	1,8	0,4	1,4
Muuntoerot	2,1	0,0	2,1
Yhteensä	5,7	0,6	5,1

2015

	Ennen veroja	Vero- vaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	0,0	0,0	0,0
Nettosijoitusten suojaus	-2,0	-	-2,0
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	1,7	0,3	1,4
Muuntoerot	11,0	-0,3	11,3
Yhteensä	10,7	0,0	10,7

10. Osakekohtainen tulos

	2016	2015
Tulos jatkuvista toiminnoista	41,5	37,1
Lopetettujen toimintojen tulos	0,4	-0,2
Tilikauden tulos	41,9	36,9
Kauden tuloksen jakautuminen emoyhtiön omistajille	42,2	37,5
Osakkeet, 1 000 kpl		
Keskimääräinen painotettu osakemäärä *)	73 133	73 106
Laimennettu keskimääräinen painotettu osakemäärä	73 133	73 128
Laimentamaton osakekohtainen tulos, €	0,58	0,51
- Jatkuvat toiminnot	0,57	0,51
- Lopetetut toiminnot	0,01	0,00
Laimennettu osakekohtainen tulos, €	0,58	0,51
- Jatkuvat toiminnot	0,57	0,51
- Lopetetut toiminnot	0,01	0,00

*) Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä ei sisällä omia osakkeita.

11. Aineettomat hyödykkeet

2016	Aineettomat oikeudet	Asiakas- suhteet	Teknologia	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Kesken- eräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	63,3	2,4	1,5	84,0	0,9	0,0	152,1
Rakennemuutokset	10,4	9,5	-	11,1	-	-	31,0
Kurssierot	-0,4	-	-	-0,7	0,1	-	-1,0
Lisäykset	1,9	-	-	-	0,2	0,1	2,2
Vähennykset	-1,1	-	-	0,0	-0,1	-	-1,2
Siirrot erien välillä	-	-	-	-	0,0	-	0,0
Hankintameno 31.12.	74,1	11,9	1,5	94,4	1,1	0,1	183,1
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	54,3	1,2	0,5	0,7	0,7	-	57,4
Rakennemuutokset	0,1	-	-	-	-	-	0,1
Kurssierot	-0,3	-	-	-	0,1	-	-0,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-1,1	-	-	-	-0,1	-	-1,2
Tilikauden poisto	5,3	2,4	0,2	-	0,1	-	8,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	58,3	3,6	0,7	0,7	0,8	-	64,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,8	8,3	0,8	93,7	0,3	0,1	119,0

2015	Aineettomat oikeudet	Asiakas- suhteet	Teknologia	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Kesken- eräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	61,9	2,4	1,5	83,8	0,9	0,1	150,6
Rakennemuutokset	0,1	-	-	-	-0,1	-	0,0
Kurs sierot	0,3	-	-	0,2	0,0	-	0,5
Lisäykset	1,2	-	-	-	0,1	-	1,3
Vähennykset	-0,4	-	-	-	-	-	-0,4
Siirrot erien välillä	0,2	-	-	-	-	-0,1	0,1
Hankintameno 31.12.	63,3	2,4	1,5	84,0	0,9	-	152,1
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	49,8	0,7	0,3	0,7	0,7	-	52,2
Rakennemuutokset	-0,3	-	-	-	-	-	-0,3
Kurs sierot	0,3	-	-	-	-0,1	-	0,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,3	-	-	-	-	-	-0,3
Tilikauden poisto	4,8	0,5	0,2	-	0,1	-	5,6
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	54,3	1,2	0,5	0,7	0,7	-	57,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	9,0	1,2	1,0	83,3	0,2	-	94,7

Vuonna 2016 aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit kohdistuivat pääasiassa ERP-toiminnanohjausjärjestelmään ja ohjelmistoihin. Vuonna 2015 aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit kohdistuvat ERP-toiminnanohjausjärjestelmään ja ohjelmistoihin sekä patentteihin ja tavaramerkkeihin.

IFRS 3 -standardin mukaan liikearvosta ei tehdä poistoja, vaan liikearvot testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään käyttöarvomenetelmällä, käyttäen arvioituja vastaisia nettorahavirtoja. Arvonalentuminen kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Liikearvo kohdistuu konsernin raportoitaville segmenteille seuraavasti: Talotekniikka – Eurooppa 76,8 (66,4) miljoonaa euroa ja Uponor Infra 17,1 (17,1) miljoonaa euroa.

Arvonalentumistestit laaditaan jokaisessa rahavirtaa tuottavassa yksikössä erikseen. Liikearvojen rahavirtaennusteet kattavat viiden vuoden ajanjakson sisältäen jäännösarvon, joka lasketaan viidennen vuoden rahavirtaennusteen pohjalta. Rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymiin strategisiin suunnitelmiin, joiden keskeisimmät oletukset liittyvät markkinoiden, tuote- ja palveluvalikoiman kasvu- ja kannattavuuskehitykseen. Liikearvoa sisältävien rahavirtaa tuottavien yksiköiden taloudellinen vaikutusaika on oletettu rajoittamattomaksi, koska yksiköiden on arvioitu vaikuttavan rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Diskonttokorkona on käytetty sellaista korkotasoa, joka kuvastaa kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä tuottovaatimusta ennen veroja. Testauslaskelmissa käytetty korko oli 7,4 (7,9) prosenttia Talotekniikka – Eurooppa -segmentille ja 7,5 (7,8) prosenttia Uponor Infra -segmentille. Arvonalentumistestausten tuloksena konserni ei alaskirjannut liikearvoja tilikaudella 2016.

Arvonalentumistestauksen yhteydessä suoritettiin herkkyyssanalyysi seuraaville muuttujille: myynti, bruttokateprosentti ja diskonttokorko. Myynnin pienentyminen enintään 7,3 prosentilla pitkän aikavälin ennusteisiin verrattuna ei altistaisi konsernia merkittävälle liikearvon alaskirjausriskille. Bruttokateprosentin lasku 3,0 % -yksiköllä ei aiheuttaisi arvonalentumiskirjauksia silloin kun liiketoimintaennusteet pysyvät muilta osin muuttumattomina. Diskonttokoron nousu 4,8 % -yksiköllä ei myöskään johtaisi alaskirjauksiin. Esitetyt herkkyydet liittyvät liiketoimintasegmenttiin Uponor Infra, sillä sen liikearvo on herkempi liikearvon alaskirjausriskille. Johdon näkemys on, ettei edellä mainittujen teoreettisten skenaarioiden perusoletusten muutoksia tulisi tulkita osoituksena niiden toteutumisen todennäköisyydestä.

Konsernilla ei ole aktivoituja tuotekehitysmenoja.

12. Aineelliset hyödykkeet

2016	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken- eräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	17,5	159,2	386,3	62,0	21,8	646,8
Rakennemuutokset	0,4	3,2	-1,1	0,1	0,9	3,5
Kurssierot	0,2	1,6	2,1	0,4	0,4	4,7
Lisäykset	0,6	3,0	19,9	3,9	21,1	48,5
Vähennykset	-0,5	-2,5	-9,5	-2,7	-0,6	-15,8
Siirrot erien välillä	0,3	1,2	3,3	0,5	-5,3	0,0
Hankintameno 31.12.	18,5	165,7	401,0	64,2	38,3	687,7
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	2,1	89,5	287,5	46,3	-	425,4
Rakennemuutokset	0,1	0,4	-0,9	0,2	-	-0,2
Kurssierot	-0,1	0,1	1,1	0,3	-	1,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	-1,9	-8,9	-2,6	-	-13,4
Tilikauden poisto	0,1	5,0	20,0	5,2	-	30,3
Siirrot erien välillä	-	-	-	0,0	-	0,0
Arvon alentumiset	0,9	0,8	1,3	0,3	-	3,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	3,1	93,9	300,1	49,7	-	446,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,4	71,8	100,9	14,5	38,3	240,9
Tuotannon koneiden ja laitteiden tasearvo			90,8			
2015	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken- eräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	19,0	146,0	375,3	59,3	21,0	620,6
Rakennemuutokset	-2,8	-4,2	-11,7	-1,7	-0,4	-20,8
Kurssierot	0,7	3,1	9,0	1,4	0,9	15,1
Lisäykset	0,6	18,5	18,8	5,8	5,1	48,8
Vähennykset	0,0	-4,2	-9,6	-2,8	0,0	-16,6
Siirrot erien välillä	-	0,0	4,5	-	-4,8	-0,3
Hankintameno 31.12.	17,5	159,2	386,3	62,0	21,8	646,8
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	1,8	88,5	279,2	43,3	-	412,8
Rakennemuutokset	0,1	-1,3	-10,0	-1,6	-	-12,8
Kurssierot	0,0	0,9	6,2	0,8	-	7,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-4,3	-9,0	-2,5	-	-15,8
Tilikauden poisto	0,0	4,2	20,9	5,4	-	30,5
Siirrot erien välillä	-	-	-0,2	-	-	-0,2
Arvon alentumiset	0,2	1,5	0,4	0,9	-	3,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	2,1	89,5	287,5	46,3	-	425,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,4	69,7	98,8	15,7	21,8	221,4
Tuotannon koneiden ja laitteiden tasearvo			88,9			

Vuonna 2016 Talotekniikka - Eurooppa investoi uuteen tuotantoteknologiaan sekä uuteen tehtaaseen Kiinan Taicangissa asennettuihin tuotantolinjoihin, Talotekniikka - Pohjois-Amerikka investoi tuotantokapasiteetin lisäämiseen ja Uponor Infra tuotannon tehostamiseen.

Vuoden 2015 käyttöomaisuuden lisäykset kohdistuivat Pohjois-Amerikan Apple Valleyssä Minnesotassa sijaitsevan tehdaskompleksin laajennukseen sekä Venäjällä paikallisia lämmönjakelujärjestelmiä valmistavaan tehtaaseen.

Keskeneräiset investoinnit kasvoivat tilikauden 2016 aikana 16,5 miljoonalla eurolla tasepäivän 38,3 miljoonaan euroon johtuen lähinnä Talotekniikka - Pohjois-Amerikan tuotantokapasiteetin lisäämisestä.

Rakennemuutokset liittyvät tytäryhtiöiden myyntiin tai liiketoimintojen yhdistämiin. Vuoden 2016 lukuihin sisältyy Delta Systemtechnik GmbH:n ja Kamo-ryhmän hankinnat Saksassa. Vuoden 2015 lukuihin sisältyy Wiik & Hoeglund Plc -yhtiön myynti Thaimaassa sekä Extron Engineering Oy:n myynti Suomessa.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasing sopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti:

2016	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Muut	Rahoitus-leasing-järjestelyt yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,7	11,3	0,7	12,7
Kurssierot	-	-0,1	0,0	-0,1
Lisäykset	-	-	0,0	0,0
Vähennykset	0,0	0,0	-	0,0
Hankintameno 31.12.	0,7	11,2	0,7	12,6
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	8,2	0,3	8,5
Kurssierot	-	-0,1	0,0	-0,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-	0,0	0,0
Tilikauden poisto	-	0,3	0,1	0,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	8,4	0,4	8,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,7	2,8	0,3	3,8
2015	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Muut	Rahoitus-leasing-järjestelyt yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,7	11,3	0,6	12,6
Kurssierot	-	0,0	0,0	0,0
Lisäykset	-	-	0,1	0,1
Vähennykset	0,0	-	-	0,0
Hankintameno 31.12.	0,7	11,3	0,7	12,7
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	7,9	0,2	8,1
Kurssierot	-	0,0	0,0	0,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-	0,0	0,0
Tilikauden poisto	-	0,3	0,1	0,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	8,2	0,3	8,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,7	3,1	0,4	4,2

13. Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin

2016	Suojaus-laskennas sa olevat johdannaiset	Käypään arvoon tulosvai-kutteisesti kirjattavat rahoitus-varat/-velat	Lainat ja muut saamiset	Mytävissä olevat rahoitus-varat	Jaksotettu un hankinta-menoon kirjattavat rahoitusve-lat	Tase-erien kirjanpito-arvot	IFRS 7 Käyvän arvon hierarkiata so	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Muut osakkeet ja osuudet				0,3		0,3		15
Pitkäaikaiset saamiset			20,9			20,9		16
Sähköjohdannaiset	0,1					0,1	1	16
Muut johdannaissopimukset		0,1				0,1	2	16
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset			193,6			193,6		18
Sähköjohdannaiset	0,1					0,1	1	29
Muut johdannaissopimukset		1,6				1,6	2	29
Rahavarat			16,3			16,3		19
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0,2	1,7	230,8	0,3		233,0		
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					158,2	158,2		24
Sähköjohdannaiset	0,2					0,2	1	29
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					17,6	17,6		24
Sähköjohdannaiset	0,3					0,3	1	29
Muut johdannaissopimukset	1,6	2,1				3,7	2	29
Ostovelat ja muut velat					102,6	102,6		25
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	2,1	2,1			278,4	282,6		

2015	Suojaus- laskennas- sa olevat johdannais- et	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat rahoitus- varat/-velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitus- varat	Jaksotettu un- hankinta- menoon kirjattavat rahoitusve- lat	Tase- erien kirjanpito- arvot	IFRS 7 Käyvän arvon hierarkiata so	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Muut osakkeet ja osuudet				0,2		0,2		15
Pitkäaikaiset saamiset			20,6			20,6		16
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset			178,1			178,1		18
Muut johdannais sopimukset	0,0	1,4				1,4	2	29
Rahavarat			49,2			49,2		19
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0,0	1,4	247,9	0,2		249,5		
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					91,2	91,2		24
Sähköjohdannaiset	0,9					0,9	1	29
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					48,3	48,3		24
Sähköjohdannaiset	0,9					0,9	1	29
Muut johdannais sopimukset	2,7	0,5				3,2	2	29
Ostovelat ja muut velat					92,7	92,7		25
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	4,5	0,5			232,2	237,2		

Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvon katsotaan vastaavan niiden käypää arvoa. Rahoitusvarat ja -velat on jaettu IFRS 7 -standardin mukaisiin käyvän arvon hierarkioihin.

Uponor soveltaa hierarkiaa seuraavasti:

Sähköjohdannaiset on arvostettu pörssin markkinahintaan (Taso 1).

Valuutta- ja korkojohdannaiset on arvostettu yleisiltä markkinoilta saaduista hintatiedoista, sekä käyttämällä yleisesti tunnettuja arvostusmalleja (Taso 2).

14. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

	2016	2015
Hankintameno 1.1.	0,2	0,1
Osuus tilikauden tuloksesta	-0,6	0,3
Lisäykset	13,5	-
Vähennykset	-0,4	-0,2
Muuntoerot	0,6	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	13,3	0,2

Konsernilla on kaksi saksalaista osakkuusyhtiötä: Punitec GmbH ja Punitec Verwaltungs GmbH, joiden tasearvo on 0,1 (0,2) miljoonaa euroa. Vuoden 2016 tuloksesta Punitec GmbH maksoi 0,4 (0,2) miljoonaa euroa osinkoa Uponorille.

13. heinäkuuta Uponor Oyj ja yhdysvaltalainen Belkin International saivat päätökseen Phyn-nimisen yhteisyrityksen perustamisen Yhdysvaltoihin ja Eurooppaan. Yhtiöt kehittävät rakennusten veden mittaamiseen ja vedenkulutuksen vähentämiseen liittyvää tuoteteknologiaa niin kuluttaja- kuin ammattilaismarkkinoille.

Uponor investoi 13,5 miljoonaa euroa ja sai 37,5 prosentin omistusosuuden yhteisyrityksistä. Yhteisyritys raportoidaan konsernin tilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista yhteisyrityksistä

	Phyn
	2016
Tuloslaskelma	
Tilikauden tulos	-2,3
Tilikauden laaja tulos	-2,3
Tase	
Pitkäaikaiset varat	23,7
Lyhytaikaiset varat	13,0
Lyhytaikaiset velat	1,4
Yllä olevat velat ja saamiset sisältävät	
Rahavarat	12,7
Konsernin osuus nettoveroista	
Nettovarat	35,3
Konsernin omistusosuus	37,5%
Konsernin osuus nettovaroista	13,2

15. Muut osakkeet ja osuudet

	2016	2015
Muut pitkäaikaiset varat	0,3	0,2
Yhteensä	0,3	0,2

Muut pitkäaikaiset varat sisältävät muita noteeraamattomia osakkeita ja osuuksia, jotka on arvostettu hankintamenoön, koska niiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää.

16. Pitkäaikaiset saamiset

	2016	2015
Muut lainasaamiset	0,3	0,2
Johdannaisopimukset	0,2	-
Muut saamiset	20,6	20,4
Yhteensä	21,1	20,6

Muihin pitkäaikaisiin saamisiin sisältyy 10,6 (10,2) miljoonan euron saamiseksi kirjatut sulkutilin rahavarat, jotka liittyvät tuomioistuinten hyväksymään ryhmäkanteiden sovintoratkaisuun Yhdysvalloissa vuonna 2015 sekä 9,6 (9,6) miljoonan euron verosaaminen liittyen avoinna olevaan verotuksen oikaisuvaatimukseen Suomessa. Lisätietoja Suomen verotuksen oikaisuvaatimukseen on esitetty liitteessä 26 Vuokrasitoumukset, ehdolliset varat ja ehdolliset velat.

17. Vaihto-omaisuus

	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	21,2	15,9
Puolivalmiit tavarat	16,9	15,3
Valmiit tuotteet / tavarat	101,2	81,2
Yhteensä	139,3	112,4

Vaihto-omaisuus on arvostettu FIFO -periaatteen mukaan laskettuun hankintamenoön tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Tilikaudella kuluksi kirjattiin romutuksia ja alaskirjauksia 1,2 (3,2) miljoonaa euroa.

18. Lyhytaikaiset saamiset

	2016	2015
Myyntisaamiset	165,8	154,5
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	6,0	2,9
Ennakkomaksut ja siirtosaamiset	4,4	5,3
Johdannaissopimukset	1,7	1,5
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	0,0	0,3
Muut saamiset	27,8	23,6
Yhteensä	205,7	188,1

Konsernin arvion mukaan muiden kuin johdannaissopimuksiin perustuvien saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa.

Konserni on kirjannut tilikauden aikana kuluksi arvonalentumistappioita myyntisaamisista 1,5 (0,6) miljoonaa euroa. Konserni ei ole tietoinen muista sellaisista tekijöistä, jotka saattaisivat aiheuttaa lisää mahdollisia arvonalentumistappioita.

Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 28 Rahoitusriskien hallinta.

Siirtosaamiset	2016	2015
Saadut alennukset	0,1	-
Muut siirtosaamiset	4,3	5,3
Yhteensä	4,4	5,3

19. Rahavarat

	2016	2015
Käteisvarat ja pankkitalletukset	16,0	25,3
Sidotut rahavarat	0,0	1,0
Lyhytaikaiset sijoitukset (1-3kk)	0,3	22,9
Yhteensä	16,3	49,2

20. Oma pääoma

Uponor Oyj:n osakepääoma oli 146 446 888 euroa ja osakkeiden lukumäärä 73 206 944 koko vuoden 2016 ajan. Kullakin osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni. Osakkeella ei ole nimellisarvoa, eikä vähittäis- tai enimmäisosakepääomaa. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

Vuoden 2016 alussa yhtiön hallussa oli 97 560 omaa osaketta yhteisarvoltaan 0,7 miljoonaa euroa. Kauden aikana 28 601 yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta siirrettiin yhtiön johdolle osana vuosien 2013-2015 kannustinohjelmaa. Vuoden 2016 lopussa yhtiön hallussa oli 68 959 omaa osaketta yhteisarvoltaan 0,5 miljoonaa euroa. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet on hankittu 17.11.–5.12.2008 välisenä aikana. Takaisinoston peruste oli osakkeiden käyttö vastikkeena yhtiön osakesidonnaisissa kannustinohjelmissa. Omat osakkeet esitetään edellisten tilikausien voittovarojen vähennyksenä. Tilinpäätöksessä omilla osakkeilla ei ole tasearvoa.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP) sisältää oman pääoman luonteiset sijoitukset, ja suojausrahastoon kirjataan suojauslaskennassa olevien johdannaisten käyvän arvon muutokset.

Muut rahastot sisältävät paikallisten lakien vaatimat rahastot.

21. Laskennalliset verot

	2016	2015
Laskennalliset verosaamiset		
Varaston sisäinen kate	0,4	0,6
Varaukset	1,2	8,7
Käyttämättömät verotappiot	4,1	3,3
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,3	0,3
Työsuhde-etuudet	2,8	2,3
Mytävissä olevien sijoitusten ja johdannaissopimusten arvostaminen	0,4	0,4
Muut väliaikaiset erot	2,4	5,4
Yhteensä	11,6	21,0
Laskennalliset verovelat		
Poistoero ja verottamattomat varaukset	5,4	6,5
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,1	0,1
Mytävissä olevien sijoitusten ja johdannaissopimusten arvostaminen	0,2	0,3
Muut väliaikaiset erot	6,1	13,3
Yhteensä	11,8	20,2

Laskennalliset verosaamiset	2016	2015
1.1	21,0	19,4
Kirjattu tulosvaikutteisesti	-9,3	2,1
Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	-0,3	-0,3
Kirjattu omaan pääomaan	0,3	-0,2
Kurssierot	-0,1	0,7
Ostetut / myydyt liiketoiminnot	-	-0,7
31.12	11,6	21,0

Laskennalliset verovelat		
1.1	20,2	19,3
Kirjattu tulosvaikutteisesti	-14,1	0,3
Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	0,3	-0,3
Kirjattu omaan pääomaan	-0,2	-0,2
Kurssierot	-0,1	1,1
Ostetut / myydyt liiketoiminnot	5,7	0,0
31.12	11,8	20,2

Konserni on kirjannut laskennallisen verosaamisen niistä vahvistetuista tappioista, jotka voidaan todennäköisesti hyödyntää tulevina vuosina saman valtion alueella syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Konsernilla oli 31.12.2016 verotuksellisia nettotappioita 18,1 (16,2) miljoonaa euroa, joista yhtiö on kirjannut laskennallista verosaamista. Vuonna 2016 taseeseen on jätetty kirjaamatta 29,9 (32,6) miljoonan euron arvosta verotuksessa vahvistettuja tappioita, joiden käyttöön liittyy epävarmuutta ja joista ei siksi ole kirjattu laskennallista verosaamista. Vuoden 2017 aikana vanhenee 0,5 miljoonan euron tappiot.

Konserni laskee Suomen ulkopuolisten yritysten jakamattomista voittovaroista laskennallisen verovelan ainoastaan siltä osin, kun niitä ei ole tarkoitus pysyvästi sijoittaa uudelleen kyseiseen liiketoimintaan ja niiden kotiuttamisesta seuraisi verokuluja.

22. Työsuhde-etuuksiin liittyvät velvoitteet

Konsernilla on useita eläkejärjestelyjä työntekijöiden eläketurvan kattamiseksi. Eläketurva perustuu kunkin maan paikalliseen lainsäädäntöön ja vakiintuneeseen käytäntöön. Konsernilla on sekä maksu- että etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä, jotka perustuvat vakuutusyhtiöiden suoriin veloituksiin tai vakuutusmatemaattisiin laskelmiin. Vakuutusmatemaattiset laskelmat on tehty konsernin ulkopuolisten auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen toimesta. Vakuutusmatemaattisten eläkevastuulaskelmien diskonttokorkokanta määräytyy yritysten liikkeelle laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinakorkojen tai valtion pitkäaikaisten velkasitoumusten korkojen perusteella. Käytetty diskonttokorko on maakohtainen. Eläke-edut määräytyvät yleensä perustuen työvuosien määrään sekä loppupalkkaan. Suurin osa konsernin etuuspohjaisista järjestelyistä on Saksassa, Ruotsissa ja Kanadassa. Niiden osuus on noin 98 (97) % etuuspohjaisten järjestelyjen konsernitaseeseen kirjatusta velvoitteesta. Etuuspohjaiset järjestelyt Saksassa ja Ruotsissa ovat rahastoimattomia ja ne liittyvät eläkkeisiin. Järjestelyt on suljettu uusilta jäseniltä. Eläkkeet kertyvät nykyisin maksupohjaisten järjestelyjen kautta. Kanadassa järjestelyt koskevat sekä eläkkeitä että työsuhteen jälkeistä sairaus- ja henkivakuutusta. Eläkejärjestely on rahastoitu.

	2016	2015
Työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin liittyvät velvoitteet:		
- Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	23,2	25,2
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	1,6	1,6
Yhteensä	24,8	26,8

Eläkevelvoitteet ja muut etuuspohjaiset velvoitteet

	2016	2015
Työsuhde-etuuksiin liittyvien saatavien ja velvoitteiden täsmäytys		
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuva velvoite	33,1	33,9
Varojen käypä arvo	-9,9	-8,7
Nettovelka taseessa	23,2	25,2

Tuloslaskelman kulut		
Tilikauden työsuorituksen liittyvät menot	0,5	0,6
Korkomenot	0,8	0,7
Yhteensä	1,3	1,3

Tuloslaskelmaan kirjatut kulut toiminnoittain		
Hankinta ja valmistus	0,4	0,3
Varastointimenot	0,1	0,2
Myynti ja markkinointi	0,4	0,4
Hallinto	0,4	0,4
Muut	0,0	0,0
Yhteensä	1,3	1,3

	2016	2015
Velvoitteen nykyarvon muutos		
Velvoite 1.1.	34,0	37,6
Liiketoiminnan myynnit	0,0	-0,4
Työsuorituksista johtuvat menot	0,5	0,6
Korkomenot	1,1	1,0
Uudelleen arvostukset	-1,5	-2,0
Järjestelyyn osallistuvien suorittamat maksut	0,1	0,1
Kurssierot	0,7	-1,0
Maksetut etuudet	-1,8	-2,0
Velvoite 31.12.	33,1	33,9

Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutos		
Varojen käypä arvo 1.1.	8,7	9,6
Korkotuotot	0,3	0,3
Uudelleen arvostukset	0,3	-0,3
Työnantajan suorittamat maksut järjestelyyn	1,6	1,7
Järjestelyyn osallistuvien suorittamat maksut	0,1	0,1
Kurssierot	0,7	-0,7
Maksetut etuudet	-1,8	-2,0
Varojen käypä arvo 31.12.	9,9	8,7

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen omaisuusryhmittäin, käypä arvo ja %järjestelyyn kuuluvista varoista

	2016		2015	
	Käypä arvo	%	Käypä arvo	%
Omanpääoman ehtoinen instrumentti	5,8	58,5%	5,1	58,6%
Velkainstrumentti	3,8	39,0%	3,4	39,1%
Varat vakuutusyhtiöissä	0,2	2,5%	0,2	2,4%
Yhteensä	9,9	100,0%	8,7	100,0%

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen maittain

	Saksa		Ruotsi		Kanada		Muut maat	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Etuus pohjaisista järjestelyistä johtuva velvoite	11,2	11,4	6,9	7,4	14,2	14,5	0,7	1,0
Varojen käypä arvo	-	-	-	-	9,6	8,5	0,2	0,2
Nettovelka (varat)	11,2	11,4	6,9	7,4	4,6	6,0	0,5	0,8

Käytetyt vakuutusmatemaattiset oletukset

	Saksa		Ruotsi		Kanada		Muut maat	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Diskonttokorko, %	1,5	2,2	2,8	3,0	4,0	4,0-4,25	1,5-2,6	2,2-2,5
Palkankorotus oletus, %	3,0	3,0	n/a	n/a	3,0	3,0	n/a -2,25	n/a -2,25
Eläkkeiden korotus oletus, %	1,5	1,5	1,5	1,5	n/a	n/a	0,1-1,5	0,1-2,0

Herkkyyshanalyysi diskonttokorolle

Nousu 0,5%

Lasku 0,5%

Vaikutus velan määrään

Keskimäärin 7% lasku

Keskimäärin 8% nousu

Konserni ennakoi maksavansa etuuspohjaisiin järjestelyihin 1,6 (1,6) miljoonaa euroa vuonna 2017.

Seuraavassa taulukossa on esitetty eläkevelvoitteiden oletettu maturiteettianalyysi:

Eläkevelvoitteiden maturiteetti	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ->
Oletetut eläkemaksut	1,3	1,4	1,5	1,6	1,6	8,8

23. Varaukset

	Takuuvaraukset	Ympäristö- kuluvaraukset	Uudelleen- järjestely- varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2016	7,3	3,2	2,2	12,3	25,0
Rakennemuutokset	0,7	-	-	0,0	0,7
Muuntoero	0,3	-	0,0	0,2	0,5
Varausten lisäykset	6,8	-	6,5	3,0	16,3
Käytetyt varaukset	-5,6	-0,8	-4,5	-2,8	-13,7
Käyttämättömien varausten peruutukset	0,0	-	0,0	0,0	0,0
Varaukset 31.12.2016	9,5	2,4	4,2	12,7	28,8
Lyhytaikaiset varaukset	8,1	0,5	4,2	7,1	19,9
Pitkäaikaiset varaukset	1,4	1,9	-	5,6	8,9
Yhteensä	9,5	2,4	4,2	12,7	28,8

Takuuvaraukset olivat tilikauden lopulla 9,5 (7,3) miljoonaa euroa. Takuuvaraukset perustuvat aikaisempien vuosien kokemuksiin viallisista tuotteista tarkoituksena varautua takuukorjauksista tulevaisuudessa syntyviin kuluihin. Takuuajat poikkeavat eri maissa lainsäädännöstä ja kauppatavoista riippuen. Muut varaukset sisältävät laajennetun

takuuvarauksen Uponorin keltaisesta messingistä valmistettujen ja Yhdysvalloissa myytyjen liitinten mahdollisen rikkoutumisen varalta. Laajennettu takuu liittyy tuomioistuinten hyväksymiin sovintoehtoihin ryhmäkanteiden sovintoratkaisussa 17.12.2015.

Uudelleenjärjestelyvarausten lisäykset ja vähennykset liittyvät pääasiallisesti Talotekniikka – Eurooppa -segmentin toiminnan muutosohjelmaan.

Ympäristövaraus oli tilikauden lopulla 2,4 (3,2) miljoonaa euroa ja se liittyy pääosin vuonna 2004 myytyyn Suomen kiinteistöliiketoimintaan.

24. Korolliset velat

	2016	2015			
Pitkäaikaiset korolliset velat					
Joukkovelkakirjalaina	80,0	80,0			
Lainat rahoituslaitoksilta	72,7	5,0			
Rahoitusleasingvelat	5,3	5,9			
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	0,2	0,3			
Yhteensä	158,2	91,2			
Lyhytaikaiset korolliset velat					
Lainat rahoituslaitoksilta	16,8	27,7			
Joukkovelkakirjalainan lyhytaikainen osuus	0,0	19,9			
Rahoitusleasingvelat	0,7	0,7			
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	0,1	-			
Yhteensä	17,6	48,3			
Pitkäaikaisten korollisten velkojen erääntymisajat					
	2018	2019	2020	2021	2022-
Joukkovelkakirjalaina	80,0	-	-	-	-
Lainat rahoituslaitoksilta	0,4	0,9	50,0	20,0	1,4
Rahoitusleasingsopimukset	0,8	0,9	0,9	2,7	0,0
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	0,1	0,1			
Yhteensä	81,3	1,9	50,9	22,7	1,4
Korollisten velkojen korkokannan painotettu keskiarvo, % p.a.				2016	2015
Lainat rahoituslaitoksilta				1,04	1,50
Joukkovelkakirjalaina *)				1,83	1,95
Muut pitkäaikaiset korolliset velat				0,97	1,02

*) Konserni on suojannut koronvaihtosopimuksilla €50 miljoonaa joukkovelkakirjalainan koroista kesäkuulle 2018 saakka.

Vuonna 2013 konserni nosti 35 miljoonan pitkäaikaisen viisivuotisen bilateraallilainan, joka liittyi Uponorin ja KWH Yhtymän yhdessä perustamaan yhteisyritykseen, Uponor Infra Oy:hyn. Ko. Laina maksettiin kokonaisuudessaan pois vuonna 2016. Konsernilla on yksi suuruudeltaan 80 miljoonan euron määräinen joukkovelkakirjalaina. Konserni laski sen liikkeelle 2011. Lyhyempi, samaan aikaan liikkeellelaskettu viisivuotinen laina maksettiin kokonaisuudessaan takaisin eräpäivänään 2016 ja jäljellä oleva pidempi maksetaan 2018. 50 miljoonaa euroa lainan pääomasta on suojattu kiinteäkorkoisella koronvaihtosopimuksella. Joukkovelkakirjalainaan on netotettu liikkeeseenlaskukulut. Vuonna 2016 konserni otti yritysostoihin ja yhteisyrityksen perustamiseen liittyvien toimintojen rahoittamiseksi 50 milj. euron lainan ja 20 milj. euron lainan, molempien lainojen laina-aika on viisi vuotta.

Tilinpäätöspäivänä konsernilla ei ollut liikkeeseen laskettuja yritystodistuksia.

Rahoitusleasingvelat	2016	2015
Vähimmäisleasingmaksut		
Alle 1 vuosi	1,1	1,0
1-5 vuotta	5,9	4,2
Yli 5 vuotta	0,0	2,8
Yhteensä	7,0	8,0
Tulevat rahoituskulut	1,0	1,4
Rahoitusleasingvastuut - vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo	6,0	6,6
Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo		
Alle 1 vuosi	0,7	0,7
1-5 vuotta	5,3	3,2
Yli 5 vuotta	0,0	2,7
Yhteensä	6,0	6,6

Konsernin rahoitusleasingsopimukset kohdistuvat pääasiassa toimisto-, tehdas- ja varastorakennuksiin. Konsernin rahoitusleasingsopimusten aktivoidut kustannukset 31.12.2016 olivat 3,8 (4,2) miljoonaa euroa, jotka sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Näiden aktivointien poistot olivat vuonna 2016 yhteensä 0,4 (0,4) miljoonaa

euroa. Yhteenlasketut leasingmaksut vuonna 2016 olivat 1,1 (0,9) miljoonaa euroa, johon sisältyi korkokustannusta 0,4 (0,5) miljoonaa euroa.

Merkittävin leasingvastuu on muodostunut rahoitusleasingsopimuksesta, joka solmittiin vuonna 1999, liittyen toimisto- ja tehdasrakennuksiin Saksassa. Tilikaudella 2016 ei tehty uusia merkittäviä rahoitusleasingsopimuksia.

25. Muut lyhytaikaiset velat

	2016	2015
Ostovelat	76,2	63,8
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	5,8	3,3
Siirtovelat	83,7	82,8
Saadut ennakot	0,5	0,2
Saadut ennakot pitkäaikaishankkeista	2,4	3,9
Johdannaissopimukset	4,0	4,2
Muut lyhytaikaiset velat	26,4	25,0
Yhteensä	199,0	183,2
Siirtovelat		
Henkilökulut	39,2	40,7
Bonukset	19,4	18,4
Verot	1,2	0,9
Korot	0,6	0,3
Muut	23,3	22,5
Yhteensä	83,7	82,8

26. Vastuusitoumukset, ehdolliset varat ja ehdolliset velat

	2016	2015
Investointisitoumukset	9,7	5,7
Muut sitoumukset	0,6	1,5
- Omien velkojen puolesta annetut vakuudet		
Annetut pantit	0,1	0,1
Kiinnitykset	2,5	-
Takaukset	5,0	4,8
- Tytäryhtiöiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	34,1	19,6
Lisäksi emoyhtiö on antanut tytäryhtiöidensä puolesta letter of comfort -tyyppisiä sitoumuksia, jotka eivät sisälly edellämainittuihin lukuihin.		
Annetut pantit	0,1	0,1
Kiinnitykset	2,5	-
Takaukset	39,2	24,4
Yhteensä	41,8	24,5

Vastuusitoumukset on esitetty parhaan arvion mukaan vastuun määrästä.

Uponor Oyj:n espanjalaisessa tytäryhtiössä Uponor Hispania, S.A.U.:ssa suoritettiin vuosina 2011–2012 verotarkastus koskien tilivuotia 2006 ja 2007. Tarkastuksen johdosta verottaja hylkäsi konsernin palveluveloituksiin ja mainontaan liittyvien kulujen verovähennyskelpoisuuden. Tämän johdosta Uponor Hispania on maksanut 0,7 miljoonaa euroa sisältäen vaaditut verot ja viivekorot, ja aloittanut prosessin kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi.

Uponor Oyj ja sen tytäryhtiö Uponor Business Solutions Oy maksoivat vuoden 2012 alussa 15,0 miljoonaa euroa veroja, veronkorotuksia ja viivemaksuja perustuen verovuosien 2005–2009 jälkiverotus- ja verotuksen oikaisupäätöksiin. Uponor on hakenut valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Uponor on myös ryhtynyt toimenpiteisiin mahdollisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi. Veronkorotus ja viivekorot on kirjattu kuluksi vuonna 2011, verotettavan tulon lisäyksestä aiheutunut tulovero (9,6 miljoonaa euroa) on kirjattu saamiseksi veroviranomaiselta. Saaminen verottajalta on siirretty taseen pitkäaikaisiin saamisiin, sillä tapauksen käsittely voi viedä vuosia. Mikäli yhtiö vastoin odotuksia häviäisi verotuspäätöksen valituksen, jäisivät yhtiölle maksuunpannut viivekorot ja veronkorotukset yhtiön tappioksi. Mikäli verotuspäätöksen valitus hyväksyttäisiin, maksetut veronkorotukset ja viivekorot palautettaisiin yhtiölle.

Uponor on mukana useissa oikeusprosesseissa eri maissa. Konsernin tämän hetkisen näkemyksen mukaan näillä oikeusprosesseilla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernin tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

27. Muut vuokrasopimukset

	2016	2015
Vastaiset vähimmäisvuokrat		
Alle 1 vuosi	10,7	11,1
1-5 vuotta	27,8	24,7
Yli 5 vuotta	9,2	10,1
Yhteensä	47,7	45,9

Konserni on vuokrannut käyttöönsä toimisto- ja varastorakennuksia erityyppisin vuokrasopimuksin. Lisäksi muut käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, jotka eivät ole rahoitusleasingsopimuksia, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Niiden vuokrat merkitään kuluiksi vuokra-ajan kuluessa.

28. Rahoitusriskien hallinta

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa riittävä maksuvalmius kustannustehokkaasti sekä minimoida rahoitusmarkkinoiden epävarmuustekijöistä aiheutuvat haitalliset vaikutukset konsernin tuloksetukseen. Rahoitusriskien hallinnan yleiset toimintaperiaatteet on määritelty konsernin hallituksen hyväksymässä rahoituspolitiikassa.

Käytännön tasolla konsernin Rahoituskomitea ohjaa ja valvoo rahoitusriskien käytännön hallintaa. Sen puheenjohtajana toimii konsernin toimitusjohtaja, ja muina jäseninä konsernin talousjohtaja sekä rahoitus- ja riskienhallintajohtaja. Riskien hallinnassa käytetään vain rahoitusinstrumentteja, joiden markkina-arvoa ja riskiprofiilia voidaan seurata luotettavasti ja keskeytyksettä. Suojaustransaktiot toteutetaan konsernin johdon hyväksymien kirjallisten riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti muun muassa valuutta-, korko-, likviditeetti- ja vastapuoliriskien osalta.

Rahoitusriskien hallinta on keskitetty konsernin sisäisenä pankkina toimivaan emoyhtiön rahoitustoimintoon, jonka tehtävänä on tunnistaa, arvioida ja suojata konsernin rahoitusriskit. Rahoitustoiminto huolehtii myös konsernin varain- ja riskienhallintaan liittyvien transaktioiden suorittamisesta ulkoisilla markkinoilla sekä palvelee liiketoimintayksiköitä rahoituksen eri osa-alueilla.

Valuuttakurssiriski

Toiminnan kansainvälisyys altistaa konsernin eri valuuttojen välisille valuuttariskeille, joita syntyy muun muassa valuuttamääräisten myyntisaatavien ja ostovelkojen, konsernin sisäisen kaupankäynnin sekä valuuttamääräisten lainojen, talletusten ja pankkitilisaldojen seurauksena. Konsernin suojauspolitiikan mukaisesti tytäryhtiöt suojaavat kaikki merkittävät transaktioriskinsä konsernin sisäisillä valuuttatermiinisopimuksilla. Rahoitustoiminto vastaa nettovaluuttapositioiden arvioinnista ja positioiden suojaamisesta ulkoisilla valuuttamarkkinoilla. Suojausinstrumentteina käytetään pääasiassa valuuttatermiineitä ja -optioita. Yksittäiset valuuttajohdannaisopimukset ovat kestoltaan korkeintaan vuoden pituisia.

Tuotantoyksiköt laskuttavat myyntiyksiköitä pääsääntöisesti niiden paikallisessa valuutassa. Tämä mahdollistaa valuuttakurssiriskien keskittymisen tuotantoyksiköihin, joilla on paremmat resurssit valuuttariskien hallinnoimiseen yhdessä konsernin rahoitustoiminnon kanssa. Näin ollen valuuttariskiä syntyy sisäisessä kaupankäynnissä lähinnä Saksan, Ruotsin, Yhdysvaltojen ja Suomen tuotantoyksiköiden sellaisessa myynnistä, joka tapahtuu muussa kuin kotivaluutassa.

Konsernin tytäryhtiöt arvioivat kuukausittain valuuttamääräisiä kassavirtojaan seuraavien 12 kuukauden jaksoissa ja suojaavat konsernin suojauspolitiikan mukaisen osan valuuttamääräisistä nettokassavirroistaan. Euron lisäksi keskeiset laskutusvaluutat olivat Yhdysvaltain dollari (USD), Ruotsin kruunu (SEK), Kanadan dollari (CAD) ja Tanskan kruunu (DKK). Nämä valuutat muodostivat noin 58,4 (51,9) prosenttia konsernin ulkoisista myyntisaamisista 31.12.2016. Konsernin oma tuotanto ja siitä syntyvät kustannukset Yhdysvalloissa ja Ruotsissa tasapainottavat merkittävästi valuuttamääräistä transaktioriskiä ko. yksiköiden paikallisen myynnin osalta.

Konsernin valuuttariskipositio 31.12.2016

M€	EURUSD	EURSEK	USDCAD	EURGBP	EURDKK	Yhteensä
Positio ennen suojauksia	62,0	0,9	-2,0	-3,7	4,6	61,8
Valuuttasuojaukset	-79,3	-15,5	14,6	-3,8	3,9	-80,1
Nettopositio	-17,3	-14,6	12,6	-7,5	8,5	-18,3

Herkkyysanalyysi (+/- 10%)	EURUSD	EURSEK	USDCAD	EURGBP	EURDKK	Yhteensä
Tuloslaskelma	0,3	1,5	1,3	0,7	0,8	4,6
Oma pääoma (muuntoerot)	1,4					1,4

Konsernin valuuttariskipositio 31.12.2015

M€	EURUSD	EURSEK	USDCAD	EURCAD	EURDKK	Yhteensä
Positio ennen suojauksia	30,6	9,7	0,5	7,8	5,1	53,7
Valuuttasuojaukset	-45,6	-45,4	12,9	-16,0	3,7	-90,4
Nettopositio	-15,0	-35,7	13,4	-8,2	8,8	-36,7

Herkkyysanalyysi (+/- 10%)	EURUSD	EURSEK	USDCAD	EURCAD	EURDKK	Yhteensä
Tuloslaskelma	0,1	1,2	1,3	0,8	0,9	4,3
Oma pääoma (muuntoerot)	1,4	2,4				3,8

Esitetty valuuttapositio sisältää ainoastaan rahoitusinstrumentit IFRS 7 määritelmien mukaisesti. Positio on vieraan valuutan määräisten rahoitusvarojen ja -velkojen summa tilinpäätöspäivänä. Positio ei sisällä nettoinvestoinneiksi luokiteltuja sisäisiä lainoja eikä ennustettuja myyntejä ja ostoja, joita ei ole vielä kirjattu taseeseen saamisiksi tai veloiksi. Taulukossa esitetty valuuttariskin herkkyysanalyysi arvioi 10 prosentin valuuttakurssimuutoksen euromääräisen vaikutuksen valuuttapareittain tuloslaskelmaan ja taseeseen.

Konserni altistuu valuuttakurssivaihteluista aiheutuvalle translaatoriskille, kun euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden valuuttamääräiset varat ja velat muunnetaan konsernin raportointivaluutan määräiseksi. Merkittävimmät valuuttamääräiset tase-erät kohdistuvat Yhdysvaltain dollariin (USD). Translaatoriski vaikuttaa taseen muutosten kautta kirjanpidolliseen tulokseen ja tunnuslukuihin, mutta ei kassavirtoihin. Mikäli euro vahvistuisi 10 prosenttia Yhdysvaltain dollaria vastaan, olisi ilman veroja laskettu oman pääoman muuntoero-vaikutus 1,4 miljoonaa euroa. Konsernin suojauspolitiikan mukaisesti euroalueen ulkopuolisia tase-eriä ei suojata. Poikkeuksen muodostavat valuuttamääräisten sisäisten lainojen pääomat, jotka suojataan kokonaisuudessaan. Lisäksi konsernin rahoituskomitean erikseen määrittelemät lainat ovat suojauslaskennan piirissä. Näiden lainojen ja lainojen valuuttasuojien käyvän arvon muutoksia ei kirjata tulokseen, vaan ne vaikuttavat omaan pääomaan siltä osin kuin suojaus on tehokas.

Korkoriski

Konserni altistuu korkoriskille markkinakorkojen muutosten vaikuttaessa rahoituskustannuksiin ja aiheuttaessa muutoksia tase-erien arvoihin. Rahoitustoiminto vastaa korkoriskin hallinnasta rahoituspolitiikan määrittämässä puitteissa tavoitteenaan korkoposition tasapainottaminen ja korkokulujen optimoiminen.

Korkoriskien hallitsemiseksi lainanotto hajautetaan kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin luottoihin. Tällä hetkellä kaikki ulkoiset lainat ovat vaihtuvakorkoisia. Korkoposition korkosidonnaisuusaikaa säädelään lainojen korkojaksojen valinnoilla. Myös johdannaisinstrumentteja kuten koronvaihtosopimuksia, korkoterminejä ja korko-optioita voidaan käyttää. Rahoitustoiminnon tehtäviin kuuluu myös huolehtia muun muassa ulkoisten rahoituserien sekä niillä rahoitettujen tase-erien ajallisesta vastaavuudesta. Konsernin lyhyet rahamarkkinasijoitukset altistavat sen rahavirran korkoriskille, mutta ko. sijoitusten vaikutus ei ole kokonaisuuden kannalta merkittävä.

Rahoitusinstrumenteista aiheutuva IFRS 7 -standardin tarkoittama herkkyys markkinakorkojen muutoksesta on seuraava: markkinakorkojen yhden prosenttiyksikön nousun tai laskun vaikutus ennen veroja tuloslaskelmaan on -/+ 0,9 (-/+ 0,5) miljoonaa euroa ja omaan pääomaan +/- 0,5 (+/- 1,3) miljoonaa euroa. Tuloslaskelmaan vaikuttava korkopositio sisältää vaihtuvakorkoiset rahoitusvelat ja -saamiset, sekä koronvaihtosopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Vaikutus omaan pääomaan syntyy suojauslaskennan piirissä olevan koronvaihtosopimuksen käyvän arvon muutoksen vaikutuksesta.

Likviditeetti- ja jälleenrahoitusriski

Likviditeetti- ja jälleenrahoitusriski syntyy, kun yritys ei pysty rahoittamaan toimintaansa luottokelpoisuuttaan vastaavilla ehdoilla tai lainkaan. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman ja riittävien luottolimiittireservien avulla sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa erilaisia rahoitusmuotoja useista eri lähteistä. Konsernin maksuvalmiutta hallitaan tehokkaiden kassanhallintaratkaisuiden avulla sekä sijoittamalla kassavaroja ainoastaan matalan riskin kohteisiin, jotka ovat nopeasti ja selkeään markkinahintaan muunnettavissa käteisvaroiksi.

Rahoitustoiminto koordinoi konsernin vieraan pääoman hankinnan emoyhtiön kautta. Poikkeustapauksissa eli lähinnä käytännöllisyys- ja lainsäädännöllisistä syistä rahoitustoiminto voi toteuttaa yksittäisten tytäryhtiöiden nimissä paikallisia käyttöpääomaliimiteitä tai muita luottojärjestelyjä, joiden takaaajana toimii konsernin emoyhtiö.

Merkittävimmät voimassa olevat rahoitusjärjestelyt 31.12.2016 olivat:

- Joukkovelkakirjalaina 80 miljoonaa euroa, erääntyy vuonna 2018
- 50 miljoonan bilateraali pankkilaina, joka erääntyy vuonna 2020
- 20 miljoonan bilateraali pankkilaina, joka erääntyy vuonna 2021
- Useita kommitoituja, pankkeja sitovia luottolimiittejä, joiden määrä on yhteensä 200 miljoonaa euroa, joista 100 miljoonaa euroa erääntyy vuonna 2019 ja 100 miljoonaa euroa 2021.

Kahdenvälisiä kommitoituja luottolimiittejä ei käytetty raportointikaudella.

Näiden lisäksi konsernilla on yhteensä 150 miljoonan euron suuruinen kotimainen yritystodistusohjelma. Raportointikauden päättyessä Uponorin yritystodistuksia ei ollut liikkeeseen laskettuina

Raportointikauden päättyessä konsernilla oli 16,3 (49,2) miljoonaa euroa rahavaroja.

Rahoitusvelkojen lyhennysten ja rahoituskulujen rahavirrat sopimuksiin perustuen 31.12.2016

	2017	2018	2019	2020	2021-
Joukkovelkakirjalaina	1,5	80,8			
Lainat rahoituslaitoksilta	0,9	0,9	0,9	51,0	22,6
Rahoitusleasingvelat	1,1	1,1	1,0	1,0	2,8
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	0,1	0,1	0,2		
Käytössä olevat pankkitilien luottolimitit	16,8				
Ostovelat	76,2				

Johdannaissopimukset

Valuuttajohdannaiset					
- suoritettavat rahavirrat	177,4				
- saatavat rahavirrat	176,7				
Korkojohdannaiset	1,0	0,5			
Sähkøjohdannaiset	0,3	0,1	0,1		

Rahoitusvelkojen lyhennysten ja rahoituskulujen rahavirrat sopimuksiin perustuen 31.12.2015

	2016	2017	2018	2019	2020-
Joukkovelkakirjalaina	21,8	1,7	80,9		
Lainat rahoituslaitoksilta	6,1	5,1			
Rahoitusleasingvelat	1,0	1,1	1,1	1,0	3,8
Muut pitkäaikaiset korolliset velat		0,1	0,1	0,1	
Käytössä olevat pankkitilien luottolimitit	21,7				
Ostovelat	63,8				

Johdannaissopimukset

Valuuttajohdannaiset					
- suoritettavat rahavirrat	196,1				
- saatavat rahavirrat	196,8				
Korkojohdannaiset	1,0	1,0	0,4		
Sähkøjohdannaiset	1,0	0,6	0,2	0,1	

Vastapuoli- ja luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin liittyvä vastapuoliriski on määritelty riskiksi siitä, että vastapuoli ei kykene tai ei ole halukas täyttämään tehdyn sopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

Vastapuoliriskin minimoimiseksi konsernin kassavaroja sijoitetaan ja johdannaissopimuksia tehdään ainoastaan konsernin luottokelpoisuusehdot täyttävien vastapuolien kanssa. Konsernin normaalissa liiketoiminnassa ei tilikauden aikana aiheutunut merkittäviä luottotappioita. Konsernin vastapuoliriskin enimmäismäärä on rahoitusvarojen kirjanpitoarvo 31.12.2016.

Konsernin myyntisaatavien luottoriskikeskittymää pienentää laaja ja maantieteellisesti jakautunut asiakaskunta. Asiakaskohtaisia luottolimiittejä sekä heidän taloudellista tilaansa seurataan säännöllisesti. Myyntisaatavat luottovakuutetaan soveltuvin osin. Tilikauden aikana tulosvaikuttaisesti kirjattujen arvonalentumistappioiden määrä oli kaikkiaan 1,5 (0,6) miljoonaa euroa.

Myyntisaamisten ikäjakauma	2016	2015
Erääntymättömät	134,2	128,9
Erääntyneet 1-30 päivää	24,0	16,0
Erääntyneet 31-60 päivää	2,3	2,6
Erääntyneet 61-90 päivää	0,9	1,0
Erääntyneet yli 90 päivää	4,4	6,1
Yhteensä	165,8	154,6

Hintariski

Konserni altistuu raaka-aineiden, kuten muovin, alumiinin, kuparin ja sinkin, sekä sähkön hintariskille liiketoiminnassaan. Raaka-aineiden hintariskiä suojataan pitkillä kiinteähintaisilla toimitussopimuksilla aina kun se on taloudellisesti järkevää.

Metallien hintariskin osalta myös johdannaisinstrumentteja voidaan käyttää täydentämään kiinteähintaisia sopimuksia. Käytettävät johdannaisinstrumentit ovat LME-pohjaisia (London Metal Exchange) ja jälkimarkkinakelpoisia. Metallin hintariskin suojausten johdannaisinstrumentteihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Rahoitustoiminto vastaa suojaustoimenpiteistä sähkön hintariskin hallinnoimiseksi Pohjoismaissa konsernin sähkösuojapolitiikassa määriteltyjen puitteiden mukaisesti. Suojaustavoitteet saavutetaan pääasiallisesti käyttämällä sähköjohdannaisia. Sähköjohdannaisiin sovelletaan suojauslaskentaa.

Alla olevassa taulukossa esitetään avoinna olevien sähköjohdannaisien herkkyys sähkön hintamuutoksille, jos sähkön markkinahinta nousisi tai laskisi 10 % muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomina. Luvut on esitetty ennen verojen vaikutusta. Käypään arvoon kirjattavat sähköjohdannaiset vaikuttavat tuloslaskelmaan. Niiden sähköjohdannaisien, jotka täyttävät IAS 39 suojauslaskennan ehdot, arvomuutokset vaikuttavat omaan pääomaan.

	2016	2015
Muutos omassa pääomassa	+/- 0,5	+/- 0,3

29. Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Nimellisarvot	2016	2015
Korkojohdannaiset:		
Koronvaihtosopimukset	50,0	61,0
Korko-optiot	20,0	-
Valuuttajohdannaiset:		
Terminisopimukset		
- ei suojauslaskennassa	173,6	192,6
- suojauslaskennassa	14,1	37,4
Hyödykejohdannaiset:		
Terminisopimukset		
- suojauslaskennassa	5,8	5,0
Energia 210 250MWh (149 100)		

Käyvät arvot	2016	2016	2016	2015	2015	2015
	Positiivinen	Negatiivinen	Netto käypä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto käypä
	käypä arvo	käypä arvo	arvo	käypä arvo	käypä arvo	arvo
Korkojohdannaiset:						
Koronvaihtosopimukset	-	-1,5	-1,5	0,0	-2,4	-2,4
Korko-optiot	0,1	-	0,1	-	-	-
Valuuttajohdannaiset:						
Terminisopimukset						
- ei suojauslaskennassa	1,6	-2,1	-0,5	1,4	-0,5	1,0
- suojauslaskennassa	-	-0,1	-0,1	-	-0,3	-0,3
Hyödykejohdannaiset:						
Terminisopimukset						
- suojauslaskennassa	0,2	-0,4	-0,2	-	-1,8	-1,8

Rahavirran suojauksiin kohdistettujen sähkö- ja korkojohdannaisien käypien arvojen muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin niiltä osin kuin suojaus on tehokas.

Sähköjohdannaisien käyvän arvon muutoksesta kirjattiin tilikauden aikana voittoa 0,8 (tappiota 0,3) miljoonaa euroa laajaan tulokseen.

Korkojohdannaisien käyvän arvon muutoksen voitto 0,6 (voitto 0,3) miljoonaa euroa kirjattiin laajan tuloksen eriin tilikauden aikana. Luvussa on huomioitu verovaikutus. Suojaussuhteesta ei kirjattu tehottomuutta tilikauden aikana.

30. Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on luoda tehokas pääomarakenne, jonka avulla varmistetaan konsernin normaalit toimintaedellytykset ja kasvumahdollisuudet, ja sitä kautta lisätä osakkeenomistajien pitkän aikavälin tuottoa.

Investointipäätösten lisäksi osingonjako on merkittävin keino vaikuttaa pääomarakenteeseen. Konsernin pitkän aikavälin tavoitteena on maksaa vuosittain perusosinko, joka on vähintään 50 prosenttia osakekohtaisesta vuosituloksesta.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan nettovelkaantumisasteella (gearing). Nettovelkaantumisastetta laskettaessa korollinen nettovelka jaetaan oman pääoman määrällä. Korolliseen nettovelkaan sisältyvät korolliset velat vähennettynä rahoilla ja pankkisaamisilla. Konsernin tavoitteena on pitää tilikauden vuosineljänneksen kautta laskettua

nettovelkaantuneisuusaste 30–70 prosentin vaihteluvälillä. Tilikauden 2016 keskimääräinen (ka) gearing oli 56,7 (40,4) %.

	2016	2015
Korolliset velat	175,8	139,5
Rahavarat	16,3	49,2
Sidotut rahavarat	0,0	1,0
Korollinen nettovelka	159,5	91,3
Oma pääoma yhteensä	326,9	311,7
Nettovelkaantumisaste, %	48,8	29,3
Nettovelkaantumisaste keskimäärin, %	56,7	40,4

Konsernin rahoitussopimuksissa on sovittu tyypillisistä kovenanttiehdoista koskien nettovelkaantuneisuusastetta ja käyttökatteen suhdetta nettorahoituskuluihin. Näiden tunnuslukujen toteutuneet tasot ovat täyttäneet lainakovenanttien vaatimukset selkeästi.

31. Johdon kannustinjärjestelmä ja osakeperusteiset maksut

Uponorilla on osakeperusteisia kannustinohjelmia sen ylimmälle johdolle. Olemassa olevat ohjelmat on kuvattu alla.

Vuodet 2016–2018 kattava ohjelma julkaistiin joulukuussa 2015 ja sen piiriin kuuluu 25–30 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Ohjelma perustuu kolmen vuoden jaksolle asetettujen ansaintatavoitteiden saavuttamiseen ja enimmillään ansaittu osakepalkkio vastaa yhteensä enintään 350 000 osakkeen arvoa, joka sisältää rahana maksettavan osuuden.

Vuodet 2015–2017 kattavan ohjelman piiriin kuuluu enintään 25 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Ohjelma perustuu kolmen vuoden jaksolle asetettujen ansaintatavoitteiden saavuttamiseen ja enimmillään ansaittu osakepalkkio vastaa yhteensä enintään 350 000 osakkeen arvoa, joka sisältää rahana maksettavan osuuden.

Vuosien 2014–2016 ohjelman piiriin kuuluu enintään kymmenen konsernin johtoon kuuluvaa henkilöä. Osakesijoituksen perusteella annettavien palkkioiden enimmäisarvo vastaa 8 500 osaketta ja suoriteperusteisen osakekannustimen perusteella annettavien osakepalkkioiden arvo vastaa 170 000 osaketta.

Ehdot vuosien 2014–2016 kannustinohjelmille ovat seuraavat:

Kukin kannustinohjelmaan osallistuva tekee ennalta määritellyn vähimmäis- ja enimmäismäärän rajoissa olevan sijoituksen yhtiön osakkeisiin. Ohjelman palkkio koostuu seuraavista osista:

- 1) osakesijoitukseen perustuvasta osakekannustimesta kolmen vuoden odotusjaksolla
 - 2) yhtiön tuloksethityksestä riippuvasta suoriteperusteisesta osakekannustimesta kolmen vuoden ansaintajaksolla
- Sekä osakesijoitukseen perustuvan ohjelman että suoriteperusteisen osakekannustinohjelman perusteella annettaviin osakkeisiin liittyy niiden antamisen jälkeen yhden vuoden pituinen jakso, jonka kuluessa osakkeita ei voi luovuttaa eteenpäin.

Johdon kannustinohjelmien vaikutus konsernin liikevoittoon oli -0,8 (-1,0) miljoonaa euroa, taseen omaan pääomaan 0,4 (0,3) miljoonaa euroa ja ohjelmaan osallistuvien verojen maksamista varten kirjattiin velkaosuus 0,7 (0,9) miljoonaa euroa.

Lisäksi Uponor Oyj:n hallitus päätti 12.12.2016 jatkaa hallituksen vuonna 2014 päättämää yhtiön johdon suoriteperusteista osakekannustinohjelmaa. Uuden ohjelman kohderyhmään kuuluu noin 30 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Ohjelma kattaa kalenterivuodet 2017–2019 ja perustuu kolmen vuoden jaksolle asetettujen ansaintatavoitteiden saavuttamiseen ja enimmillään ansaittu osakepalkkio vastaa yhteensä enintään 350 000 osakkeen arvoa, joka sisältää rahana maksettavan osuuden. Tällä ohjelmalla ei ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen vuonna 2016.

32. Osuudet tytäryrityksissä ja määräysvallattomien omistajien osuudet

Tytäryhtiöt on listattu liitetiedossa 33 Lähipiiritiedot.

Uponor Oyj:n tytäryhtiöllä Uponor Infra Oy:llä on merkittävä määräysvallattomien omistajien osuus liittyen sen omistusrakenteeseen. Uponorilla on määräysvalta 55,3 prosentin suoralla omistusosuudella ja äänienemmistö, sillä Uponorilla on puheenjohtajuus Uponor Infra Oy:n hallituksessa. KWH Yhtymä Oy omistaa 44,7 prosenttia Uponor Infra Oy:stä. Uponor Infra Oy on alakonsernin emoyhtiö ja sen osalta esitetään alakonsernin luvut. Alakonsernin rakenne käy ilmi tytäryhtiölistasta.

	Kotipaikka	Määräysvallattomien omistajien omistusosuus		Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta		Määräysvallattomien omistajien osuus	
		2016	2015	2016	2015	2016	2015
Uponor Infra Oy	Suomi, Helsinki	44,7%	44,7%	-0,3	-0,6	63,6	63,7

Taloudellinen informaatio Uponor Infra Oy – konsernista:

	2016	2015
Liikevaihto	287,9	312,0
Tilikauden tulos	-0,7	-1,2
Tilikauden laaja tulos	-0,3	0,4
Tilikauden tuloksen jakautuminen		
- Emoyhtiön omistajille	-0,7	-1,2
- Määräysvallattomille omistajille	-	0,0
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen		
- Emoyhtiön omistajille	-0,3	0,0
- Määräysvallattomille omistajille	-	0,4
Pitkäaikaiset varat	83,6	81,4
Lyhytaikaiset varat	113,4	130,6
Pitkäaikaiset velat	9,6	16,7
Lyhytaikaiset velat	54,7	62,2
Liiketoiminnan rahavirta	12,8	14,6
Investointien rahavirta	-14,0	-1,8
Rahoituksen rahavirta	-1,6	-12,9

Uponor Infra konsernin tilikauden 2015 tulokseen sisältyy vähemmistölle kuuluva osuus, joka liittyy Wiik & Hoeglund Plc:n omistukseen. Uponor Infra Oy myi Wiik & Hoeglund Plc-yhtiön helmikuussa 2015.

Uponor Infra Oy ei maksanut osinkoja omistajilleen vuonna 2016 tai vertailukaudella.

33. Lähipiiritiedot

Konsernin lähipiiriin kuuluvat tytär- ja osakkuusyritykset sekä johtoon kuuluvat avainhenkilöt: hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja sekä konsernin johtoryhmä.

Lähipiiritapahtumina on esitetty sellaiset liiketoimet lähipiiriin kanssa, jotka eivät eliminoidu konsernitilinpäätöksessä.

Johdon ja hallituksen palkitseminen

Johdoryhmän saamat palkat ja palkkiot, T€	2016	2015
Palkat ja palkkiot	2 862,2	2 543,6
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet		
- maksuperusteiset eläkkeet	320,0	288,1
Osakeperusteiset etuudet	659,1	675,5
Yhteensä	3 841,3	3 507,2

Johtoryhmän palkat ja palkkiot sisältävät palkat, luontaisedut ja lyhyen aikavälin kannustimet.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sisältävät johtoryhmän osalta paikallisten lakisääteisten eläkejärjestelyjen kulut sekä toimitusjohtajalle otetut maksuperusteiset lisäeläkevakuutukset. Konsernilla ei ole näihin liittyen muita sitoumuksia.

Osakeperusteiset etuudet sisältävät johdon pitkän aikavälin kannustinohjelmista kaudelle kirjatut kulut (lisätietoja liitteessä 31).

Yllä esitettyyn taulukkoon sisältyvät myös toimitusjohtajan palkat ja palkkiot.

Johdon palkat ja palkkiot: toimitusjohtaja, T€	2016	2015
Luomakoski Jyri, toimitusjohtaja	820,9	842,3

Toimitusjohtajan eläkeikä määritellään työeläkelain (TyEL) mukaisesti, mutta yhtiö voi yhdessä toimitusjohtajan kanssa sopia, että toimitusjohtaja jää eläkkeelle 63-vuotiaana. Lakisääteisen eläkkeen lisäksi yhtiö on ottanut maksuperusteisen eläkevakuutuksen toimitusjohtajalle, johon yhtiö maksoi 40 000 euroa vuonna 2016. Yhtiö on lisäksi päättänyt

kapitalisaatio-eläkejärjestelystä toimitusjohtajalle, mistä yhtiö on maksanut 40 000 euroa vuonna 2016. Yhtiön hallitus hyväksyi 12.12.2016 toimitusjohtajan kapitalisaatio-eläkejärjestelyyn 10 000 euron korotuksen, jolloin yhtiön maksu vuonna 2017 on 50 000 euroa.

	2016	2015
Hallituksen palkkiot, T€		
Eloranta Jorma, puheenjohtaja	97,6	98,8
Paasikivi Annika, varapuheenjohtaja	60,4	62,2
Ihamuotila Timo, tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja	57,4	58,0
Nygren Eva	54,2	50,0
Rosendal Jari	52,4	53,0
Lengauer Markus, 17.3.2015 alkaen	56,6	54,2
Simon Rainer S., 17.3.2015 asti	-	2,4
Yhteensä	378,6	378,6

Lisäksi yhtiö maksaa hallituksen jäsenille vapaaehtoista vakuutusta, joka oikeuttaa kaikki hallituksen jäsenet Suomen TyEL-eläkejärjestelmään perustuvaan eläkkeeseen eläkkeelle jäämisen yhteydessä.

Muut lähipiiritiedot

Lähipiiriin kuuluvilla henkilöillä ei ollut 31.12.2016 eikä 31.12.2015 rahalainaa yhtiöltä tai sen tytäryhtiöiltä.

Yhtiön lähipiiriin kuuluvat henkilöt ovat tehneet vähäisiä transaktioita konserniin kuuluvien yhtiöiden kanssa.

Yhtiön johdon osakkeenomistukset on esitetty tilinpäätöksen Hallinto- ja ohjausjärjestelmän esittelyn yhteydessä.

Liiketoimet osakkuusyhtiöiden kanssa, M€	2016	2015
Jatkuvat toiminnot		
Ostot	1,9	1,9
Saamiset ja velat kauden lopussa		
Lainasaamiset	-	0,3
Ostovelat ja muut velat	0,1	0,1

Osakkeet ja osuudet

Konserniyhtiöt

Nimi	Valtio ja kotipaikka
Uponor Beteiligungs GmbH	Saksa, Hassfurt
Uponor GmbH	Saksa, Hassfurt
Uponor S.A.R.L.	Ranska, Saint-Quentin-Fallavier
Uponor S.r.l.	Italia, Badia Polesine
Uponor Holding GmbH	Saksa, Hassfurt
Zent-Frenger GmbH	Saksa, Heppenheim
KaMo Verteilersysteme GmbH	Saksa, Ehingen
Morlok Betriebsgesellschaft mbH	Saksa, Ehingen
KaMo Frischw armw assersysteme GmbH	Saksa, Ehingen
Delta Systemtechnik GmbH (95 % Uponor Holding GmbH, 5 % KaMo Frischw armw assersysteme GmbH)	Saksa, Celle
Uponor Hispania, S.A.U.	Espanja, Móstoles
Uponor A/S	Tanska, Brøndby
Uponor Eesti Oü	Viro, Tallinna
Uponor Suomi Oy	Suomi, Lahti
Uponor Business Solutions Oy	Suomi, Vantaa
Uw ater Oy	Suomi, Tampere
Uponor Asia Oy	Suomi, Helsinki
Uponor Korea Co., Ltd.	Korea, Kyungki-do
Uponor (China) Plumbing Systems Co., Ltd.	Kiina, Taicang
Uponor Hong Kong Ltd	Hongkong
Uponor Kft. (Uponor Épületgépészeti Korlátolt Felelősségű Társaság)	Unkari, Budapest
SIA Uponor Latvia	Latvia, Riika
UAB Uponor	Liettua, Vilna
Uponor, s.r.o.	Tšekki, Praha
Uponor AS	Norja, Vestby
Uponor Sp. z o.o.	Puola, Płonie
Uponor Portugal - Sistemas para Fluidos, Lda.	Portugali, V.N. Gaia
Uponor AG	Sveitsi, Pfungen
JSC "Uponor Rus"	Venäjä, Moskova
Uponor Innovation AB	Ruotsi, Borås
Uponor AB	Ruotsi, Virsbo
Uponor Vertriebs GmbH	Itävalta, Guntramsdorf
Uponor Limited	Englanti, Luttworth
Uponor Building Energy Limited	Englanti, Skelmanthorpe
UPONOR, s.r.o.	Slovakia, Bratislava
Uponor NA Holding, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor NA Asset Leasing, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor NA Investment LLC	Yhdysvallat, Delaware
Uponor North America, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Tulsa Pipe Plant, Inc. (*)	Yhdysvallat, Delaware
Hot Water Systems North America, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor Ltd.	Kanada, Saskatchewan
Radiant Technology, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor, Inc.	Yhdysvallat, Illinois
Uponor Innovations, LLC	Yhdysvallat, Delaware
Uponor Trading (Beijing) Co., Ltd.	Kiina, Beijing
Uponor Romania S.R.L.	Romania, Bukarest
Uponor Insurance Limited	Guernsey
Uponor Pty Ltd	Australia, Sydney

Nimi	Valtio ja kotipaikka
Uponor Infra Oy (55,3 % Uponor Oyj, 44,7 % KWH-yhtymä Oy)	Suomi, Helsinki
Jita Oy	Suomi, Virrat
Uponor Infra AB	Ruotsi, Virsbo
Uponor Infra A/S	Tanska, Holbæk
Uponor Infra AS	Norja, Vestby
Uponor Infra Ltd.	Kanada, Mississauga
Uponor Infra Holding Corp.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor Infra Corp.	Yhdysvallat, California
Uponor Infra Tech GmbH	Saksa, Fulda
Uponor Infra Limited	Englanti, Milton Keynes
Uponor Infra Sp. z o.o.	Puola, Varsova
Uponor Infra Oü	Viro, Tartu
Koy Tuusulan Pakkasraitti 12	Suomi, Tuusula
KWH Pipe (Malaysia) Sdn. Bhd. (*)	Malesia, Kuala Lumpur
KWH Pipe Holdings (L) Ltd.	Malesia, Labuan
KWH PIPE (INDIA) LIMITED (76 % KWH Pipe Holdings (L) Ltd., 24 % Uponor Infra Oy) (*)	Intia, Mumbai
Uponor Infra Fintherm a.s.	Tšekki, Praha
KWH Pipe Espana SA (*)	Espanja, Madrid
KWH Pipe (Portugal) Tubos Lda. (*)	Portugali, Palmela

Osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset

Nimi	Valtio ja kotipaikka
Punitec GmbH & Co. KG (36 %)	Saksa, Gochsheim
Punitec Verwaltungs GmbH (36 %)	Saksa, Gochsheim
Uponor Middle East S.A.L. (Off Shore) (50 %) (*)	Libanon, Beirut
Phyn Oy (37,5 %)	Suomi, Helsinki
Phyn LLC (37,5 %)	Yhdysvallat, Delaware

(*) Lepäävä yhtiö

34. Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Tilinpäätöspäivän jälkeen konsernissa ei ole ollut merkittäviä tapahtumia.

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Uponorin osakevaihto NASDAQ OMX Helsinki -arvopaperipörssissä vuonna 2016 oli 20 339 244 kappaletta, yhteensä 297,7 milj. euroa. Osakkeen kurssi vuoden 2016 lopussa oli 16,51 euroa ja osakekannan markkina-arvo 1 208,6 milj. euroa. Vuoden päättyessä yhtiöllä oli 16 113 osakkeenomistajaa. Ulkomainen omistus yhtiössä oli katsauskauden päättyessä 26,1 (31,5) %.

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2016

Osakkeenomistaja	Osakemäärä, kpl	%-osuus osakkeista	%-osuus äänistä
Oras Invest Oy	16 571 780	22,6	22,7
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	3 862 072	5,3	5,3
Sijoitusrahasto Nordea Nordic Small Cap	2 812 006	3,8	3,8
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 996 527	2,7	2,7
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	1 055 794	1,4	1,4
KEVA	940 833	1,3	1,3
Sijoitusrahasto Nordea Pohjoismaat	696 082	1,0	1,0
Valtion eläkerahasto	655 000	0,9	0,9
OP-Suomi Pienyhtiöt	633 000	0,9	0,9
OP-Delta -Sijoitusrahasto	575 000	0,8	0,8
Paasikivi Pekka	560 406	0,8	0,8
Paasikivi Jari	548 888	0,7	0,8
Muut	42 230 597	57,7	57,6
Yhteensä	73 137 985	99,9	100,0
Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet	68 959	0,1	-
Kaikki yhteensä	73 206 944	100,0	100,0

Hallintarekisteröidyt arvo-osuudet 31.12.2016

Nordea Bank AB (publ.), Suomen sivuliike	11 745 496	16,0	16,1
Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ.), Helsingin sivukontto	6 151 926	8,4	8,4
Svenska Handelsbanken AB (publ.), Filiaal verksamheten i Finlar	681 244	0,9	0,9
Muut	316 150	0,4	0,4
Yhteensä	18 894 816	25,7	25,8

Yhtiökokouksessa käytettävissä oleva äänten enimmäismäärä on 31.12.2016 tilanteen mukaan 73 137 985 ääntä. Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli 68 959 omaa osaketta, jotka vastaavat yhtä montaa ääntä. Omilla osakkeilla ei ole äänivaltaa yhtiökokouksessa.

Paasikiven suku omistaa yhtiötä sekä suoraan että Oras Invest Oy -yhtiön kautta, yhteensä 25,3 (25,3) prosenttia.

Osakkeenomistus sektoreittain 31.12.2016

Sektorit	Osakemäärä, kpl	Osuus osakkeista, %
Yksityiset yritykset	19 309 399	26,4
Julkiset yritykset	7 400	0,0
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	11 120 511	15,2
Julkisyhteisöt	8 540 634	11,7
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	2 613 405	3,6
Kotitaloudet	12 485 344	17,0
Ulkomaat (myös hallintarekisteröidyt)	19 129 397	26,1
Muut (yhteistili)	854	0,0
Yhteensä	73 206 944	100,0

Osakkeenomistus suuruusluokittain 31.12.2016

Osakemäärä kpl/osakas	Osakemäärä yhteensä, kpl	Osuus osakkeista, %	Osakasmäärä	Osuus osakkaista, %
1 - 100	272 651	0,4	4 338	26,9
101 - 1 000	3 843 508	5,2	9 321	57,8
1 001 - 10 000	6 052 308	8,3	2 235	13,9
10 001 - 100 000	5 012 343	6,8	170	1,1
100 001 - 1 000 000	13 830 533	18,9	42	0,3
1 000 001 -	44 195 601	60,4	7	0,0
Yhteensä	73 206 944	100,0	16 113	100,0

Osakepääoman kehitys 2012 - 2016

	Pvm	Muutoksen syy	Muutos, euroa	Osakepääoma, euroa	Osakkeiden lukumäärä, kpl
2016	31.12.			146 446 888	73 206 944
2015	31.12.			146 446 888	73 206 944
2014	31.12.			146 446 888	73 206 944
2013	31.12.			146 446 888	73 206 944
2012	31.12.			146 446 888	73 206 944

**EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA
(FAS)**

		2016	2015
		Euro	Euro
Liikevaihto	2	12 250 856,85	26 544 109,02
Henkilöstökulut	4	6 726 106,90	6 415 989,60
Poistot ja arvonalentumiset	5	170 251,65	204 566,57
Liiketoiminnan muut kulut	3	11 455 580,97	27 528 914,33
Liiketappio		-6 101 082,67	-7 605 361,48
Rahoitustuotot ja -kulut	6	32 530 019,67	68 709 913,44
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		26 428 937,00	61 104 551,96
Tilinpäätössiirrot	7	14 102 501,35	7 552 089,75
Tuloverot	8	-1 651 515,75	24,48
Tilikauden voitto		38 879 922,60	68 656 666,19

EMOYHTIÖN TASE (FAS)		31.12.2016	31.12.2015
		Euro	Euro
Vastaavaa			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet		282 405,22	296 267,46
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	9	282 405,22	296 267,46
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto		84 027,10	121 737,47
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	9	84 027,10	121 737,47
Sijoitukset			
Konserniyhtiöosakkeet		305 458 271,76	285 025 854,48
Osakkuusyhtiöosakkeet		1 626 291,53	0,00
Muut osakkeet ja osuudet		44 548,83	48 585,35
Lainasaamiset		225 918 423,11	94 602 957,04
Sijoitukset yhteensä	10	533 047 535,23	379 677 396,87
Pysyvät vastaavat yhteensä		533 413 967,55	380 095 401,80
Vaihtuvat vastaavat			
Pitkäaikaiset saamiset			
Laskennalliset verosaamiset		350 000,00	506 169,54
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	11	350 000,00	506 169,54
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset		3 249 912,93	3 827 297,64
Lainasaamiset		7 341 905,86	99 092 568,77
Siirtosaamiset		1 006 515,58	906 713,23
Muut saamiset		59 968 401,66	34 328 909,86
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	12	71 566 736,03	138 155 489,50
Rahat ja pankkisaamiset		3 591 319,13	32 573 615,19
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		75 508 055,16	171 235 274,23
Vastaavaa yhteensä		608 922 022,71	551 330 676,03

EMOYHTIÖN TASE (FAS)		31.12.2016	31.12.2015
		Euro	Euro
Vastattavaa			
Oma pääoma			
Osakepääoma		146 446 888,00	146 446 888,00
Ylikurssirahasto		50 184 372,40	50 184 372,40
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		66 613,56	66 613,56
Edellisten tilikausien voitto		103 641 241,47	66 954 257,53
Tilikauden tulos		38 879 922,60	68 656 666,19
Oma pääoma yhteensä	13	339 219 038,03	332 308 797,68
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Poistoero		161 217,72	163 719,07
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä		161 217,72	163 719,07
Pakolliset varaukset	14	1 750 000,00	2 530 847,68
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Joukkovelkakirjalainat		80 000 000,00	80 000 000,00
Lainat rahoituslaitoksilta		70 000 000,00	0,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	15	150 000 000,00	80 000 000,00
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Joukkovelkakirjalainat		0,00	20 000 000,00
Ostovelat		1 379 257,39	3 227 864,23
Siirtovelat		4 201 096,75	3 088 293,14
Muut lyhytaikaiset velat		112 211 412,82	110 011 154,23
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	16	117 791 766,96	136 327 311,60
Vieras pääoma yhteensä		267 791 766,96	216 327 311,60
Vastattavaa yhteensä		608 922 022,71	551 330 676,03

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
	Euro	Euro
Liiketoiminnan rahavirta		
Liikevoitto / -tappio	-6 101 082,67	-7 605 361,48
Suunnitelman mukaiset poistot	170 251,65	204 566,57
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-780 847,68	122,40
Maksetut verot	-16 038,80	0,00
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	-6 727 717,50	-7 400 672,51
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä		
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-18 140 437,40	-9 737 360,13
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	3 118 581,10	-33 074 322,31
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä	-15 021 856,30	-42 811 682,44
Saadut osingot liiketoiminnasta	29 934 856,37	82 347 416,85
Saadut konserniavustukset liiketoiminnasta	7 575 000,00	9 053 000,00
Liiketoiminnan rahavirta	15 760 282,57	41 188 061,89
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-118 679,04	-57 627,51
Investoinnit muihin sijoituksiin	-1 626 291,53	0,00
Luovutustulot muista sijoituksista	1 000,00	0,00
Myönnettyt lainat	-64 984 937,41	-51 477 195,92
Lainasaamisten takaisinmaksut	10 616 091,95	8 053 386,90
Muutokset tytäryhtiöosakkeiden investoinneissa	-4 648 528,99	-2 207 326,54
Osakemyynnit ja tytäryhtiöiden purkutulokset	119 349,12	0,00
Saadut korot investoinneista	5 937 672,37	3 428 727,71
Saadut osingot investoinneista	1 470,00	1 260,00
Investointien rahavirta	-54 702 853,53	-42 258 775,36
Rahavirta ennen rahoitusta	-38 942 570,96	-1 070 713,47
Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot	95 000 000,00	26 000 000,00
Lainojen takaisinmaksut	-45 000 000,00	-26 000 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-5 713 893,61	19 783 028,98
Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista	-2 146 908,18	-2 125 849,99
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-32 178 923,32	-30 705 941,28
Rahoituksen rahavirta	9 960 274,89	-13 048 762,29
Rahavarojen muutos lisäys (+) / vähennys (-)	-28 982 296,07	-14 119 475,76
Rahavarat 1.1.	32 573 615,19	46 693 090,94
Rahavarat 31.12.	3 591 319,13	32 573 615,19
Muutos taseen mukaan	-28 982 296,06	-14 119 475,75

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomen kirjanpitolainsäädäntöä. Uponor -konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti, ja emoyhtiö noudattaa konsernin laatimisperiaatteita aina kun se on ollut mahdollista. Alla on esitetty lähinnä ne laatimisperiaatteet, joissa käytäntö poikkeaa konsernin periaatteista. Muilta osin noudatetaan konsernin laadintaperiaatteita.

Liikevaihto

Emoyhtiön liiketoiminta koostuu konsernitoiminnoista ja liikevaihto palveluveloituksista konserniyhtiöiltä.

Lainan liikkeeseenlaskukulut

Lainan liikkeeseenlaskukulut on jaksotettu lineaarisesti vaihtuviin vastaaviin.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön eläkevastuut on hoidettu eläkevakuutusyhtiöissä. Eläke-eduista aiheutuneet kustannukset kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla vastaava työsuoritus on tapahtunut.

Rahoitusvarat, rahoitusvelat ja johdannaissopimukset

Johdannaisinstrumentit on arvostettu markkinaehtoisesti käypään arvoon. Arvonmuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti rahoituseriin. Emoyhtiön kirjanpidossa ei sovelleta suojauslaskentaa. Muutoin johdannaissopimusten arvostusmenetelmistä on kerrottu konsernin laatimisperiaateissa. Johdannaisten käyvät arvot johdannaislajeittain on esitetty kohdassa liitetieto 18. Johdannaislajien tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset on esitetty kohdassa Liitetieto 6. Johdannaisten käytöstä on kerrottu konsernin kohdassa Liitetieto 28.

Vuokrasopimukset

Kaikki leasingmaksut on käsitelty vuokratuloina.

	2016 Euro	2015 Euro
2. Liikevaihto		
Palvelutuotot		
- Konserniyhtiöt	12 250 856,85	26 544 109,02
Yhteensä	12 250 856,85	26 544 109,02
3. Liiketoiminnan muut kulut		
Matkakulut	525 400,88	1 286 683,87
Ostetut palvelut	2 908 944,68	12 219 742,86
Muut	8 021 235,41	14 022 487,60
Yhteensä	11 455 580,97	27 528 914,33
Tilintarkastajan palkkiot		
- Tilintarkastuspalkkiot	74 000,00	75 000,00
- Veroneuvonta	1 760,00	2 420,00
- Muut palvelut	0,00	17 108,89

4. Henkilöstökulut	2016	2015
Palkat ja palkkiot	5 725 486,79	5 520 980,26
Eläkekulut	721 193,52	637 397,58
Henkilösivukulut	279 426,59	257 611,76
Yhteensä	6 726 106,90	6 415 989,60
Yhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin Toimihenkilöitä	47	44
Johdon palkat ja palkkiot *)		
Toimitusjohtaja	820 941,41	842 252,88
Hallitus	378 600,00	378 600,00
Yhteensä	1 199 541,41	1 220 852,88

*) erittelyt henkilöittäin on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa

Rahalainat yhtiön johdolle

Yhtiön toimitusjohtajalla ja hallituksen jäsenillä ei ollut 31.12.2016 rahalainaa yhtiöltä tai sen tytäryhtiöiltä.

Toimitusjohtajan eläkesitoumukset

Toimitusjohtaja jää eläkkeelle työeläkelain (TyEL) mukaisesti, mutta yhtiö voi yhdessä toimitusjohtajan kanssa sopia, että toimitusjohtaja jää eläkkeelle 63-vuotiaana. Toimitusjohtajan eläke karttuu työeläkelain (TyEL) mukaisesti.

Lakisääteisen eläkkeen lisäksi yhtiö on ottanut toimitusjohtajalle maksuperusteisen eläkevakuutuksen, johon yhtiö maksoi 40 000 euroa vuonna 2016. Yhtiö on lisäksi päättänyt kapitalisaatio-eläkejärjestelystä toimitusjohtajalle, mistä yhtiö on maksanut 40 000 euroa vuonna 2016. Yhtiön hallitus hyväksyi 12.12.2016 toimitusjohtajan kapitalisaatio-eläkejärjestelyyn 10 000 euron korotuksen, jolloin yhtiön maksu vuonna 2017 on 50 000 euroa.

5. Poistot	2016	2015
Aineettomat hyödykkeet	113 761,00	142 465,15
Aineelliset hyödykkeet	56 490,65	62 101,42
Yhteensä	170 251,65	204 566,57

6. Rahoitustuotot- ja kulut

	2016	2015
Korkotuotot	63 493,16	764 640,80
Korkotuotot tytäryhtiöiltä	7 061 068,46	3 908 404,40
Korkotuotot omistusyhteisyryksiltä	0,00	9 776,87
Osinkotuotot	1 470,00	1 260,00
Osinkotuotot tytäryhtiöiltä	29 934 856,37	82 347 416,85
Korkokulut	-4 080 850,25	-8 229 691,58
Korkokulut tytäryhtiöille	-48 831,42	-61 330,70
Muut rahoituskulut	-71 562,08	-64 782,73
Muut rahoitustuotot	119 349,12	1 000,00
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	0,00	-8 279 865,90
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksistä	0,00	1 000,00
Voitot ja tappiot johdannaisista		
Toteutuneet	-4 304 243,34	-134 705,76
Toteutumattomat	700 348,67	-150 825,46
Kurssierot		
Toteutuneet	-1 393 628,01	-1 173 153,47
Toteutumattomat	4 548 548,99	-229 229,88
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	32 530 019,67	68 709 913,44

7. Tilinpäätössiirrot

	2016	2015
Poistoeron muutos	2 501,35	-22 910,25
Konserniavustukset	14 100 000,00	7 575 000,00
Yhteensä	14 102 501,35	7 552 089,75

8. Tuloverot

Tilikaudelta	-1 495 346,21	0,00
Laskennallisen verovelan muutos	-156 169,54	24,48
Yhteensä	-1 651 515,75	24,48

9. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

2016	Aineettomat oikeudet	Koneet ja kalusto	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	2 802 470,16	524 601,15	3 327 071,31
Lisäykset	99 898,76	18 780,28	118 679,04
Hankintameno 31.12.	2 902 368,92	543 381,43	3 445 750,35
Kertyneet poistot 1.1.	2 506 202,70	402 863,68	2 909 066,38
Tilikauden poisto	113 761,00	56 490,65	170 251,65
Kertyneet poistot 31.12.	2 619 963,70	459 354,33	3 079 318,03
Kirjanpitoarvo 31.12.	282 405,22	84 027,10	366 432,32

2015	Aineettomat oikeudet	Koneet ja kalusto	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	2 752 062,65	517 381,15	3 269 443,80
Lisäykset	50 407,51	7 220,00	57 627,51
Hankintameno 31.12.	2 802 470,16	524 601,15	3 327 071,31
Kertyneet poistot 1.1.	2 363 737,55	340 762,26	2 704 499,81
Tilikauden poisto	142 465,15	62 101,42	204 566,57
Kertyneet poistot 31.12.	2 506 202,70	402 863,68	2 909 066,38
Kirjanpitoarvo 31.12.	296 267,46	121 737,47	418 004,93

	2016	2015
10. Sijoitukset		
Konserniyhtiöosakkeet kirjanpitoarvo 1.1.	285 025 854,48	283 029 963,05
Lisäykset	20 432 417,28	10 275 757,33
Vähennykset	0,00	887 728,47
Konserniyhtiöosakkeet hankintameno 31.12.	305 458 271,76	292 417 991,91
Arvon alentumiset	0,00	7 392 137,43
Konserniyhtiöosakkeet kirjanpitoarvo 31.12.	305 458 271,76	285 025 854,48
Osakkuusyhtiöt 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset	1 626 291,53	0,00
Osakkuusyhtiöt 31.12.	1 626 291,53	0,00
Muut osakkeet ja osuudet 1.1.	48 585,35	48 585,35
Vähennykset	4 036,52	0,00
Muut osakkeet ja osuudet 31.12.	44 548,83	48 585,35
Lainasaamiset		
- Konserniyhtiöt	220 645 456,57	89 279 066,76
- Pääomalaina	5 000 000,00	5 000 000,00
- Muut	272 966,54	323 890,28
Lainasaamiset yhteensä	225 918 423,11	94 602 957,04
Yhteensä	533 047 535,23	379 677 396,87

Vuoden 2015 arvonalentumiset liittyivät Uponor Ltd:n ja Cork Pipe Plant Ltd:n osakkeisiin.

11. Pitkäaikaiset saamiset

Laskennalliset verosaamiset	350 000,00	506 169,54
Yhteensä	350 000,00	506 169,54

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu taseen pakollisista varauksista.

Laskennalliset verosaamiset sisältää lyhytaikaisia verosaamisia yhteensä 90 000 euroa.

12. Lyhytaikaiset saamiset

Konserniyhtiöiltä		
- myyntisaamiset	3 247 591,19	3 826 550,18
- lainasaamiset	7 341 905,86	98 771 084,43
- siirtosaamiset	585 323,19	88 851,15
- muut saamiset	57 568 815,29	30 950 223,78
Yhteensä	68 743 635,53	133 636 709,54
Omistusyhteisyrityksiltä		
- lainasaamiset	0,00	321 484,34

	2016	2015
Muilta		
- myyntisaamiset	2 321,74	747,46
- siirtosaamiset	421 192,39	817 862,08
- muut saamiset	2 399 586,37	3 378 686,08
Yhteensä	2 823 100,50	4 197 295,62
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	71 566 736,03	138 155 489,50

Siirtosaamiset

Korkotuotot	585 323,40	101 463,58
Verot	138 520,69	138 520,69
Muut	282 671,49	666 728,96
Yhteensä	1 006 515,58	906 713,23

13. Oman pääoman muutokset

Sidottu oma pääoma

	2016	2015
Osakepääoma 1.1.	146 446 888,00	146 446 888,00
Osakepääoma 31.12.	146 446 888,00	146 446 888,00
Ylikurssirahasto 1.1.	50 184 372,40	50 184 372,40
Ylikurssirahasto 31.12.	50 184 372,40	50 184 372,40
Sidottu oma pääoma yhteensä	196 631 260,40	196 631 260,40

Vapaa oma pääoma

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	66 613,56	66 613,56
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	66 613,56	66 613,56
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	135 610 923,72	97 357 754,51
Osingonjako	-32 180 713,40	-30 705 941,28
Omat osakkeet	211 031,15	302 444,30
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	103 641 241,47	66 954 257,53
Tilikauden voitto	38 879 922,60	68 656 666,19
Vapaa oma pääoma yhteensä	142 587 777,63	135 677 537,28
Oma pääoma 31.12.	339 219 038,03	332 308 797,68

Jakokelpoiset varat

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	66 613,56	66 613,56
Edellisten tilikausien voitto	104 152 636,03	67 676 683,24
Tilikauden voitto	38 879 922,60	68 656 666,19
Omat osakkeet	-511 394,56	-722 425,71
Jakokelpoiset varat 31.12.	142 587 777,63	135 677 537,28

	2016	2015
17. Vastuusitoumukset		
Konserniyritysten puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	53 486 997,70	29 893 705,90
Takaukset	53 486 997,70	29 893 705,90
Käyttöleasingvastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	166 649,11	211 465,81
Myöhemmin maksettavat	94 033,32	193 963,30
Leasingvastuut yhteensä	260 682,43	405 429,11
Emoyhtiöllä on toimitiloistaan määräaikainen 10 vuoden vuokrasopimus. Vuokra-aika alkoi 1.3.2013.		
Vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	602 886,24	600 375,36
Myöhemmin maksettavat	3 114 912,24	3 702 314,72
Vuokravastuut yhteensä	3 717 798,48	4 302 690,08
Yhteensä	57 465 478,61	34 601 825,09

Lisäksi emoyhtiö on antanut tytäryhtiöidensä puolesta letter of comfort -tyyppisiä sitoumuksia, jotka eivät sisälly edellä mainittuihin lukuihin.

18. Johdannaissopimukset

	Nimellisarvot	
	2016	2015
Korkojohdannaiset:		
Koronvaihtosopimukset	50 000 000,00	61 000 000,00
Korko-optiot	20 000 000,00	0,00
	Käyvät arvot	
	2016	2015
Korkojohdannaiset:		
Koronvaihtosopimukset	-1 520 161,08	-2 386 741,85
Korko-optiot	55 461,19	0,00

	Nimellisarvot	
	2016	2015
Valuuttajohdannaiset:		
Termiinisopimukset	187 693 688,04	230 045 271,42
Konsernin sisäiset termiinisopimukset	101 965 753,67	89 362 044,85

Hyödykejohdannaiset:		
Sähköjohdannaiset	5 768 706,00	4 965 863,00
Energia	210 250 MWh	149 100 MWh

	Käyvät arvot	
	2016	2015
Valuuttajohdannaiset:		
Termiinisopimukset	-585 688,34	637 478,67
Konsernin sisäiset termiinisopimukset	888 483,52	-1 111 760,05
Hyödykejohdannaiset:		
Sähköjohdannaiset	-225 614,00	-1 845 756,00

Kirjanpito kirjat, tositelajit ja niiden säilytystavat

Sähköisessä muodossa:

Pääkirja

Päiväkirja

Reskontrakirjat

Palkkakirjanpito

Pankkitositteet

Myyntilaskut

Paperitositteina:

Ostolaskut

Muistiotositteet

Erikseen sidottuna:

Tilikauden tasekirja

Tase-erittelyt

HALLITUKSEN EHDOTUS YHTIÖKOKOUKSELLE

Emoyhtiön, Uponor Oyj:n, voitonjakokelpoiset varat ovat 142 587 777,63, josta tilikauden voitto on 38 879 922,60 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että voitonjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti:

-osinkona jaetaan 0,46 euroa/osake yhteensä	33 643 473,10 euroa
-omaan pääomaan jäävä määrä	<u>108 944 304,53 euroa</u>
	142 587 777,63 euroa

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Vantaa, 13. helmikuuta 2017

Jorma Eloranta
Puheenjohtaja

Annika Paasikivi

Jari Rosendal

Timo Ihamuotila

Markus Lengauer

Eva Nygren

Jyri Luomakoski
Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Vantaa, 13. helmikuuta 2017

Deloitte & Touche Oy
Tilintarkastusyhteisö

Jukka Vattulainen
KHT